

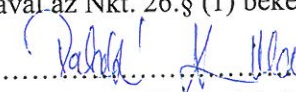
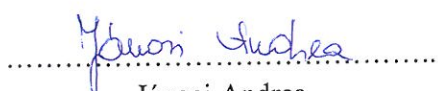
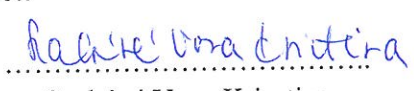
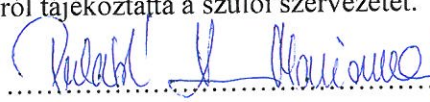
Pedagógiai Program

Szentesi Központi Óvoda

2025

Legitimációs előlap

Intézmény OM - azonosítója: 201058	Készítette az igazgató a nevelőtestület bevonásával az Nkt. 26.§ (1) bekezdése alapján Palástiné Kunos Marianna Igazgató
Legitimációs eljárás – az érvényességet igazoló aláírások	
A Nkt. 63. § (1) bekezdés f) pontja alapján a Pedagógiai Programot a 2/2025. (VIII.27.) határozatszámom a nevelőtestület elfogadta: Jánosi Andrea nevelőtestület nevében	A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) bekezdés a) pontja alapján az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított Szabóné Vona Krisztina Szakmai munkaközösség-vezető
A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 4. § (1) bekezdés p) alapján az intézmény igazgatója a módosított Pedagógiai Programról tájékoztatta a szülői szervezetet. Palástiné Kunos Marianna Igazgató	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható a Szentesi Központi Óvoda irodájában, tagóvodáiban.	Érvényes: Szentés Város Önkormányzata Képviselő-testülete Művelődési, Oktatási, Ifjúsági és Sportbizottsága 2025. október 29. napjával jóváhagyta 82/2025. (X.29.) határozat számom a Szentesi Központi Óvoda Pedagógiai programját, és ezzel egyidejűleg hatályon kívül helyezte a 6/2020. számú változattal elfogadott Pedagógiai Programját.

TARTALOMJEGYZÉK

Legitimációs előlap.....	2
Bevezető.....	5
1. Helyzetelemzés	8
1.1. A pedagógiai program jogszabályi háttere	8
1.2. Az intézmény bemutatása.....	8
1.3. Az intézmény adatai	14
1.4. A programmódosítás indokoltsága	14
2. A pedagógiai program küldetése.....	15
3. Az intézmény jövőképe	17
3.1. Gyermekkép	17
3.2. Óvodakép	18
3.3. Pedagóguskép.....	19
4. Intézményi alapelvek, értékek, célok, feladatok.....	20
4.1. Intézményi alapelvek.....	20
4.2. Intézményi értékek.....	21
4.3. Intézményi célok.....	22
4.4. Intézményi feladatok	22
5. Az óvodai nevelésünk általános feladatai	23
5.1. Az egészséges életmód alakítása.....	23
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	26
5.3. Az anyaelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	31
6. Az óvodai élet megszervezésének elvei	34
6.1. A program megvalósításának személyi feltételei.....	34
6.2. A program megvalósításának tárgyi feltételei	36
6.3. Az óvodai élet megszervezése.....	37
6.4. Az intézmény kapcsolatai	39
7. A pedagógiai munka dokumentációi	45

7.1. A szakmai dokumentumok tervezése	45
7.2. Mérés-értékelés folyamata és dokumentációja	46
8. Az óvodai élet tevékenységi formái.....	47
8.1. Játék	47
8.2. Verselés, mesélés	50
8.3. Ének, zene, népi játék, tánc	53
8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	56
8.5. Mindennapos mozgás.....	58
8.6. A külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatszerzéssel	61
8.7. Munka jellegű tevékenységek	64
8.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	67
9. Az óvoda hagyományos ünnepei, programok	69
10. Intézményi innovációk.....	73
11. Inkluzív pedagógia.....	80
11.1. Integráció a sajátosságok megőrzésével és a különbségekhez való alkalmazkodással	80
11.2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésének segítése	81
11.3. Tehetséggondozás	81
12. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	93
13. Egészségfejlesztési program.....	95
14. A Szentesi Központi Óvoda tagóvodáinak részprogramjai	101
14.1. Apponyi Téri „Mocorgó” Óvoda	101
14.2. Farkas Antal Utcai „Kincskereső” Óvoda	112
14.3. Klauzál Gábor Utcai Központi „Nyolcszínvirág” Óvoda	137
14.4. Szent Anna Utcai „Csicsergő” Óvoda	150
15. Felhasznált irodalom.....	164
16. Érvényességi nyilatkozat.....	167
17. Legitimációs záradék	168

Bevezető

“Nincs olyan, hogy "nevelés". Csak értékek, elvek és célok léteznek, amelyek bennünk élnek, s amelyeket megpróbálunk továbbadni. Hogy végül jó kertészei leszünk-e csemeténknek, vagy gyermekünket vésővel és kalapáccsal alakító szobrász, majd húsz-harminc év múlva elvállik.” (Szendi Gábor)

A jó óvodában a gyermekek egyéni ütemben és egyéni módon fejlődhetnek, ugyanakkor a közös tapasztalatok, a közös élmények, az együtt megélt események összetartják a csoportot, és a közös hagyományok, szokások mentén tudnak együttműködni, együtt játszani, együtt gondolkodni. A Szentesi Központi Óvodában és tagóvodáiban a gyermekek átélhetik a tevékenység örömét, mert nem várnak tőlük mást, csak azt, amit maguktól és örömmel tenni képesek. Megerősítjük mindazt, amit a kisgyermekek már a családban elsajátítottak, és kiegészítjük olyan szokásokkal, viselkedésmintákkal, amelyek csak a közösségben sajátíthatók el.

Óvodáink nem módszerközpontúak, hanem gyermekközpontúak. Itt minden a gyermekek érdekében történik, nemcsak a programjainkban, elveinkben és dokumentumainkban, hanem leginkább mindennapjainkban.

Intézményünk bekapcsolódott „**A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása EFOP 3.1.5-16-2016-00001 program**” óvodai alprogramjába, mely kapcsán magunkévá tettük az **ILMT - Iskolai Lemorzsolódás Megelőzését Támogató Pedagógiai Rendszer** - pedagógiai alapelveit.

Számunkra **minden gyermek értékes**, pedagógiai gyakorlatunk tervezésénél a gyermekek értékeinek kibontása, megerősítése a fő célunk.

Valljuk, hogy minden egyes gyermek **bevonható a tanulási folyamatba, motiválható**. A gyermekek **képeseik felelősséget vállalni** saját tetteikért, saját elképzeléseikért már nagycsoportos kortól, ezért a nevelésünk során egyre nagyobb hangsúlyt kap a gyerekek önszabályozó tanulása.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a **gyermek egy érzékelő lény**. Az érzékszervek érzékelése fejleszthető, hozzájárul a fogalmi gondolkodás fejlődéséhez, ezért a mindennapi gyakorlatot úgy alakítjuk, hogy ezeken a területeken minden gyermek minden nap fejlődhessen. A mindennapos gondolkodásfejlesztést támogató programot – „**Matek Manók abakusszal**” – működtetünk.

Tiszteletben tartjuk, hogy a **gyermek egy érző lény**. Tudjuk, hogy az érzelmi vagy társas intelligencia fejlesztésének kitűnő terepei óvodai közösségeink, az ezekben megélt élmények.

Valljuk, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová. **A gyermek folyamatosan tanuló emberke**, ezért a mindennapi gyakorlat során arra törekszünk, hogy mindig az **aktuális történésekhez kapcsolódjanak a tanulási lehetőségek** azért, hogy ezeken a területeken minden gyermek minden nap fejlődhessen.

Figyelembe vesszük, hogy a **gyermek produktumorientált, cselekvő lény**. A tanulásnak az egyik legfontosabb dimenziója a produktivitás, ezért a mindennapi gyakorlat során kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a produktív tanulás minden óvodásunk számára elérhető, természetes legyen.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a **gyermek emberi lény**. Minden egyes gyermeket egyéni figyelemmel nevelünk, a különleges bánásmódot igénylő – SNI, BTMN, vagy tehetségígéret – gyermekeknek biztosítjuk az állapotuknak, fejlettségüknek megfelelő segítséget, a HH és HHH gyermekeknek és szüleiknek az **esélyegyenlőséget**.

A Szentesi Központi Óvoda Pedagógiai programjában foglalt gondolatok, irányelvek a meghatározói annak a közös értékrendnek, melyet minden dolgozónak követnie kell az intézménybe járó gyermekek sikeres, pozitív kimenetelű nevelése, fejlesztése érdekében.

Óvodapedagógusaink figyelnek a szülők igényeire, kíváncsiak a véleményükre, igyekeznek közös nevezőre hozni a család és az óvoda értékrendjét. Fontos számunkra, hogy a gyermekek szülei – az óvodába lépés pillanatától – ismerjék Pedagógiai Programunkat, az abban foglaltakat elfogadják és megvalósítását támogassák.

A szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelmekben gazdag óvodai élet megteremtése mellett milyen alternatívákat kínálunk még a családoknak, gyerekeknek?

Az Apponyi Téri "Mocorgó" Tagóvoda helyi óvodai programjának centrális eleme a mozgásfejlesztés, melyet jól képzett **tehetségfejlesztő, úszásoktató, gyermekaerobic-oktató**, valamint „utazó” edzőink professzionális szinten végeznek. Kiemelten fontosnak tartjuk a **vízhez szoktatást/úszásoktatást, gyógy-úszást, gyermektornát/aerobicot, focit, gyermektáncot, népi gyermekjátékokat, s alkalmanként a jégkorcsolyát.** A mozgásfejlesztő program, az egészséges életmódra nevelés tekintetében a gyermekek egész napi tevékenységébe szervesen illeszkedő programjait preferáljuk.

A Farkas Antal Utcai „Kincskereső” Tagóvoda néphagyományőrző helyi **nevelési programja** biztosítja a gyermekek egyénre szabott nevelését a magyar népi kultúra értékeinek átörökítésével, különleges tevékenység- és eszközrendszerének köszönhetően. A „**Szentesi Kíséri Óvodásokért Alapítvány**” -ukat a mindig aktív és segítőkész Szülői Közösség támogatásával alakították ki. Az óvoda jól működő alapítványa – óvodai bálók, rendezvények, adventi munkadélutánok „termékeinek” hozadékból, illetve szülői, támogatói adófelajánlások bevételeiből - valósítja meg a gyermekek játék- és eszközparkjának bővítését.

A Klauzál Gábor Utcai "Nyolcszínvirág" Óvoda „**Családközpontú Kincses kultúróvodaként**” működik. A nevelőközösség nevelési gyakorlatában színvonalas kultúraátadást és a családokkal közös programok - családi barkács- és munkadélutánok, kirándulások, közös szalonnasütés, liba nap, közös ünnepségek, zenés műsorok – szervezését valósítja meg. További céljaik között szerepel az egészséges életmódra nevelés, kiemelten a játékos mozgásfejlesztés megjelenése a mindennapokban. Az óvodapedagógusok képzettségének köszönhetően változatos és színes – választható, óvodai foglalkozáson kívüli – **hátránycsökkentő** tevékenységeket biztosít a gyermekeknek (**gyógytorna, birkózás előkészítés, vízhez szoktatás, kutyás terápia, Bozsik program - ovi foci, hittan, drámajáték, néptánc**), **melyek mindenki számára hozzáférhetőek.** A 2019-20-as nevelési évben került bevezetésre a **Bloom program**, mely a gyerekek művészeti nevelését célozza a zenei fejlesztés eszközeivel.

A Szent Anna Utcai "Csicsergő" Tagóvoda mikroklímája, a közeli Széchenyi Liget növény- és állatvilága gazdag lehetőséget biztosítanak a szabadtéri tevékenységekre, a testmozgásra, ökológiai megfigyelések szervezésére. **A tagóvoda a környezeti nevelésre alapozott helyi nevelési gyakorlatához méltóan dolgozóinak életmódjává vált a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés intézményi, térségi és országos szintű támogatása.** **Továbbképzéseken, önképzéssel,** szakkönyvek gyűjtésével, az informatikai háttér folyamatos használatával gyarapítják a tudásátadáshoz fontos ismereteiket. Elkötelezettségük teszi lehetővé, hogy az óvodai tevékenységek által, **Családi terepgyakorlatokon, „Ötletelj!” újrahasznosítási pályázatokon, „Zöld TOTÓ”-kon** közvetíteni tudják a **környezettudatos,**

környezetvédő attitűdöt. Vizuális tevékenységeikben felhasználják, újrahasznosítják a **szelektív hulladékgyűjtés** anyagait, a szülők és látogatók számára kiállítást rendeznek. Az óvodában és a családoknál is gondoznak **veteményes- és virágoskerteket**, de a családokat otthon is közös veteményezésre buzdítják.

1. Helyzetelemzés

1.1. A pedagógiai program jogszabályi háttere

Törvények

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban: Nkt.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2023. évi LII. törvény – a pedagógusok új életpályájáról (továbbiakban: Púétv)

Kormányrendeletek

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (továbbiakban: ONOAP)
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

A pedagógiai program tartalmát befolyásoló további dokumentumok

Az intézmény hatályos Alapító Okirata
Nevelőtestületi határozatok

1.2. Az intézmény bemutatása

Az intézmény fenntartója Szentes Város Önkormányzata, mely egyben ellátja a törvényességi felügyeletet és a koordinációs feladatokat is. A gazdálkodási feladatokat részben a Szentesi Intézmények Gazdasági Szervezete végzi.

A Szentesi Központi Óvoda, mint intézmény 1 székhely és 3 tagóvodával működik. **Székhely intézménye** a Klauzál Gábor Utcai Központi Óvoda, amely - egy Európai Uniós pályázatnak köszönhetően - rendelkezik a modern óvoda követelményeivel, tornateremmel, fejlesztő szobákkal. A **tagóvodák** épületei felújítottak, folyamatos és tervszerű a korszerűsítés, a karbantartás és az állagmegóvás. A csoportszobákhoz öltözők és gyermekmosdók tartoznak, melyek szeretetteljes hangulatot árasztanak.

Az intézmény épületei, az egyéni arculatot árasztó berendezései, **személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete** biztosítják a működés feltételeit és az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az eredményes, hatékony, méltányos nevelőmunka és az intézményi innovációk megvalósításához költségvetési, valamint alapítványi támogatással történik a tárgyi feltételek fejlesztése, az óvodák felszereltségének bővítése. Az óvodákban – miközben azok teljesítik funkcióikat (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) – a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodák udvarát sokféle fa, növényzet díszíti, melyeket a tavaszi időszakban egynyári virágokkal teszünk színeesebbé. A tágas, füves szabadterületek és a szabadtéri, épített játékok biztosítják a gyermekek spontán mozgásfejlődését. A játszóudvarok eszközfejlesztése folyamatosan történik, többnyire az alapítványok támogatásának köszönhetően. Az óvodák egyéni arculatát tükrözi a különböző eszközök, létesítmények telepítése – sziklakert, komposztáló, sportpálya - és időszakonként az aktualitásokhoz kapcsolódó dekorációk kihelyezése.

A **személyi feltételek** a törvényi előírásoknak megfelelőek. Az intézmény egyszemélyes felelős vezetője az **igazgató**, aki részben önálló gazdálkodással és munkáltatói feladatokkal irányítja az intézményt. Vezetői munkáját közvetlenül **két igazgatóhelyettes** segíti, akik közül egyik a tanügy-igazgatási, a másik a gyermekekkel kapcsolatos területeken végzik a feladatokat. A **tagintézmény-igazgatók** felelősek az intézmény pedagógiai munkájának megszervezéséért, a szakmai munka ellenőrzéséért és az óvodák irányításáért. Az intézmény adminisztrációs és ügyviteli feladatait az intézményi menedzsmenttel együttműködve **két óvodatitkár** látja el. Az intézmény **minden csoportjában két óvodapedagógus** végzi, és **egy dajka** segíti a nevelőmunkát. Munkájukat intézményi szinten öt pedagógiai asszisztens segíti. Egyéb technikai dolgozók az **udvaros-karbantartók**, akik az épületek, berendezések kisebb javításait, az udvarok ápolását

végzik, illetve konyhai kisegítők, akik közcélú foglalkoztatás keretében látják el feladataikat.

A szabad óvodaválasztás mellett a fenntartó önkormányzat által meghatározott óvodai körzethatárok figyelembevételével köteles az intézmény az adott területen élő gyermekeket felvenni a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően. Az intézmény tagóvodái elsősorban az óvodák környékén lakó családok gyermekeinek ellátását biztosítják, de befogadják a város peremén, a környező tanyavilág és Szentes vonzáskörzetébe tartozó kisebb településeken élő családok gyermekeit is. A gyermekek szociokulturális háttere óvodánként változó, megtalálhatóak a nagyon jó életkörülmények között élő, a mélyszegénységben vagy átlagos körülmények között élő családok. A családszerkezetekre jellemző, hogy a hagyományos apa, anya, gyermek modell egyre ritkábban van jelen, inkább a mozaik típusú családszerkezet válik elterjedtté.

A gyermekeknek mind a négy óvodában biztosított a napközis ellátása, háromszori étkezése, az ételallergiás gyermekek számára pedig a speciális ebéd. Az ételt naponta két alkalommal szállítja ki az óvodákba a Szentesi Központi Konyha.

Az óvodai gyermekcsoportok homogén és heterogén összetételűek. A gyermekcsoportok kialakításánál, a gyermekek elosztásánál az életkor, a fejlettségi szint, lehetőség szerint a szülők kérésének figyelembe vétele, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztása az alapvető elv.

Az intézmény a hatályos alapító okirat szerint végzi szakmai feladatait. Az általános óvodai nevelés mellett feladat az integrált nevelés biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek számára. Az SNI státuszt, az integrálhatóságot, az arra illetékes szakértői bizottság állapítja meg, a gyermekek fejlesztése a szakértői véleményekben foglaltak szerint külső szakemberek bevonásával történik.

A jogszerű, méltányos működés fenntartása és továbbfejlesztése az intézményünkben tudatosan történik a helyi köznevelési környezetben elfoglalt esélyegyenlőségi státusz, a befogadó óvodai neveléshez szükséges feltételek megőrzésével és a feltételek megteremtésére való törekvéssel. Intézményünkben a differenciált fejlesztő programok minden gyermek részére biztosítottak. Óvodánkban az SNI gyermekek részt vesznek személyre szabott gyógypedagógiai fejlesztő foglalkozásokon, melyhez biztosítottak a különböző mérettel és felszereltséggel rendelkező fejlesztő szobák, tornaterem, tornaszoba.

Pedagógiai programunk az óvodai nevelés országos alapprogramjával harmonizálva messzemenően érvényesül a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, megismerése. Óvodáinkban olyan attitűd fogadja a gyermekeket, ahol a máság felé fordulás természetes, a szokásrendszer következetes és megalapozott, a fejlődés alapja az óvó-védő, gondoskodó szeretet és biztonság. Biztosított az egyénre

szabott, egyéni képességek figyelembe vételével, preventív szemlélettel a komplex személyiségfejlesztés. A gyermekek életszükségleteiből fakadó legfontosabb két tevékenység – szabad játék és mozgás – középpontba kerül, emellett hangsúlyos szerepet kap a játékba integrál önkéntes és cselekvéses tanulás. A nevelőtestület egyre bátrabban és tudatosabban alkalmaz infokommunikációs eszközöket a mindennapok gyakorlatában.

Intézményünk partneri kapcsolatai széleskörűek, de fókuszában az óvodába járó gyermekek családjai állnak. Céljaink eléréséhez feladatunk a hagyományos és korszerű szülői kapcsolattartási formák színes tervezése, megvalósítása, értékelése. A fenntartó támogatja a pályázati részvételünket. Partnerkapcsolataink közül kiemelkedő a Szentesi Pedagógiai Szakszolgálattal és a közművelődési intézményekkel való kapcsolattartás, a különféle tapasztalatok megosztása a gyermekek hátrányainak csökkentése érdekében. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel hatékonyan működtetjük a jelzőrendszert. A Szegedi Pedagógiai Oktatási Központ munkatársaival is sokrétű a kapcsolatunk, továbbá a fenntartóval, illetve más fenntartó által működtetett intézményekkel is fejlesztjük partnerkapcsolatainkat. Az utóbbi években megnövekedett a szakmai gyakorlat teljesítésére jelentkezők száma az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, óvodai dajka jelöltek körében.

Intézményünkben minden tanévben működik négy szakmai munkaközösség, melyek műhelymunkáin, programjain az óvodapedagógusok önkéntes alapon vesznek részt. A közös munkát a munkaterv alapján a **munkaközösség-vezetők** irányítják, az óvodapedagógusok szakmai-, módszertani kultúrájának fejlesztéséhez nyújtanak segítséget.

Az óvodapedagógusok – a jogszabályban előírt módon – egyéni és intézményi szempontok figyelembe vételével rendszeresen vesznek részt **továbbképzéseken**, és lehetőség szerint az intézmény által szervezett szakmai napokon. Napjainkban egyre elterjedtebb az online képzésen való részvétel.

Pedagógiai Programunk az ONOAP szellemiségével koherens és biztosítja az intézményfejlesztés céljainak elérését és fenntarthatóságát. Programunk alapjául olyan nevelési rendszert választottunk, amely adottságainkra, szokásainkra, eddigi értékeinkre építve a teljes személyiségfejlesztés feladatainak komplex megvalósítását segíti. Nevelőközösségünk arra törekszik, hogy az óvodai nevelés során a kulcskompetenciák, az alapkészségek fejlesztése hangsúlyos legyen, ezáltal képessé váljanak a gyermekek az élethosszig tartó tanulásra.

A tagóvodákban a nevelőtestületek évtizedek óta kialakították, fenntartották és továbbfejlesztették az egyéni arculatukat, mely sajátosságok a részprogramok nevelési gyakorlatában tükröződnek.

A **Klauzál Gábor Utcai Központi Óvoda - „Családközpontú Kincses kultúróvoda”** - székhely intézményként működik. A nevelőtestület nevelőmunkájában széleskörűen érvényesíti a hátránycsökkentő és preventív szerepét. A közös programok, élményszerzések hozzájárulnak a különböző szociokulturális környezetből érkező gyermekek befogadásához, a másság elfogadásához.

Alapelv az adaptív pedagógia, ahol a gyermek egyéni fejlődési üteméhez differenciálva, az egyéni érdeklődést is figyelembe véve valósulnak meg a tevékenységek. Érvényesül az inklúzió, mert a sokszínű tevékenységekre építve méltányos, mindenki számára hozzáférhető, minőségi tanulási környezetet biztosít óvodán belül és kívül. A partnerség kiépítésével közvetítik a kulturális értékeket, hagyományokat. A nevelési gyakorlatban hangsúlyos szerepet kap a nyelvi kommunikációs hátrányok kompenzálása és a szociális kompetenciák fejlesztése. A székhely intézmény erőssége a családbarát programok szervezése. A meglévő partnerkapcsolat építése kiegészül a projektnek köszönhetően a családközpontú pedagógiai szemlélet megalapozásával és fenntartásával, valamint intézményi innovációkkal.

A **Apponyi Téri „Mocorgó” Tagóvoda** a mozgásos kompetenciák és mozgásműveltség komplex közvetítését helyezi az óvodai nevelés fókuszába. A változatos mozgásfejlesztő tevékenységeik szervesen illeszkednek az óvodás korosztály életkori sajátosságaihoz, a gyermekek érdeklődéséhez és egyéni képességeihez. A gyermekek fejlesztésével foglalkozó pedagógusok jól tudják, hogy a sokoldalú fejlesztés elengedhetetlenül fontos a felnőttkori személyiségjegyek megalapozásában. A 3-7 éves gyermek fejlődésében, személyiségfejlesztésében a testi funkciók ápolása alapját adja a jó kondíciónak és koordinációnak, de az agyi struktúrák fejlődésén keresztül a pszichés képességek hatékony fejlesztésének is. Ezzel azoknak a tanulási képességeknek a fejlesztését érik el, melyek az iskolába kerüléstől kezdve meghatározzák a gyermek további sikeres előrehaladását.

A **Farkas Antal Utcai „Kincskereső” Tagóvoda** céljait és feladatait a néphagyományőrzés és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A nemzetünket éltető hagyományokat a tevékenységekbe integrálva tovább éltetik. Kiemelten fontosnak tartják a népi kultúra megjelenését, közvetítését, a népi kismesterségek megismerését. Hagyományos ünnepeik elengedhetetlen elemei a népköltészet alkotásai, a népviseletben eljátszott népi játékok és néptánc. A családokkal közös programokon a szülők is megtapasztalják a természetes anyagokkal való tevékenységeket. A nevelőtestület kiemelten fontosnak tartja a nevelőmunkában, hogy az óvodapedagógus egész személyiségével, humánumával, kulturáltságával, értékorientáltságával átadja az ismereteket a világról. Az egyéni arculatuk sikeres és eredményes megvalósításához biztosítják a támogató környezetet és folyamatosan fejlesztik a személyi és tárgyi feltételeket.

A **Szent Anna Utcai „Csicsergő” Tagóvoda** környezetvédelemre és egészséges életmódra nevelő programja nagy hangsúlyt helyez a természetvédelem jeles napjaira. A környezeti nevelés kiemelt szerepét a Zöld Óvodai és a Madárbarát Óvodai címek elnyerése és megtartása tovább erősítik. A környezettudatos nevelés célja, a természeti, az épített környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása. Az ismeretnyújtást, a közvetlen tapasztalatszerzést, a szemléletformálást és helyes magatartásalakítást, kreatív gondolkodást és a problémamegoldást is érinti. A személyes tapasztalatok gyűjtésével a gyermekek bekapcsolódnak közvetlen

környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. A természet tisztelete, a környezeti károk megelőzésére törekvés válhat meghatározóvá életmódjukban.

1.3. Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Szentesi Központi Óvoda
címe: 6600 Szentes, Klauzál utca 5 -- 7.
elérhetősége: e-mail: info@kozpontiovoda.hu
telefon: 63/311-149

Az intézmény fenntartó neve: Szentes Város Önkormányzata
címe: 6600 Szentes, Kossuth tér 6.
elérhetősége: 63/510-300

Székhely: Klauzál Gábor Utcai Központi Óvoda
Szentes, Klauzál utca 5-7.
e-mail: info@kozpontiovoda.hu
telefon: 63/311-149

Feladatellátási helyek:

- 1. Apponyi Téri Tagóvoda**
Szentes, Apponyi tér 25.
e-mail: ovodaapponyi@gmail.com
telefon: 63/312-905
- 2. Farkas Antal Utcai Tagóvoda**
Szentes, Farkas Antal utca 11.
e-mail: farkasantalovi@gmail.com
telefon: 63/315-840
- 3. Szent Anna Utcai Tagóvoda**
Szentes, Szent Anna utca 1.
e-mail: szentannautcaiovoda@gmail.com
telefon: 63/312-236

1.4. A programmódosítás indokoltsága

A Szentesi Központi Óvoda Pedagógiai programja koherens az Alapprogram szellemiségével és figyelembe veszi a Kompetencia alapú óvodai programcsomag alapelveit. Tükröznie kell továbbá a hatályos köznevelési szabályokat, a korszerű pedagógiai irányelveket. Az önellenőrzés folyamatában megállapításra került, hogy alapidokumentumunk több fejezete tartalmi és strukturális változtatást igényel, vagyis egy jogszerű és szakszerű pedagógiai program összeállításához bizonyos módosítást kell eszközölnünk. A korszerűsítés jogalapja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, valamint az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet.

A legutóbbi módosítás óta változott a pedagógiai program jogszabályi háttere, kiemelten az óvoda és iskola közötti zökkenőmentes átmenet biztosítására, az iskolakezdéshez szükséges képességek célzott fejlesztésével. A változtatások kiemelten támogatják a nagycsoportos/tanköteles korú gyermekek iskolára való felkészítését, személyiségfejlődését, tanulási motivációját, valamint a nemzeti értékek iránti elköteleződésüket. Biztosítják továbbá, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon, miközben az óvodák nevelési folyamatai továbbra is a gyermekek egyéni fejlődési igényeit tartják szem előtt.

2. A pedagógiai program küldetése

Hitvallásunk:

„Én arra akarom nevelni a gyermeket, hogy tudjanak boldog embernek lenni, úgy rendezni életüket, hogy örömeiket leljék benne.”

(Balázsne Szűcs Judit)

Az intézményünk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését. Ennek érdekében fontosnak tartja:

- az átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását,
- helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítását, működtetését, fenntartását a kitűzött célok elérése érdekében,
- az óvoda befogadó nevelését erősítő, deszegregációs célú fejlesztése érdekében oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének kidolgozását,

- a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.¹

Hisszük, hogy a Pedagógiai Programunkban adottságainkra, állandó értékeinkre és az innovatív pedagógiákra építve gyermekközpontú, **inkluzív** nevelési-, fejlesztési rendszerünk biztosítja a hozzánk járó gyermekek folyamatos személyiségfejlesztését.

Gyermekközpontú nevelésünk során maximálisan figyelembe vesszük, hogy a kisgyermek érzékeny, fejlődő személyiség, egyénenként változó testi, lelki szükségletekkel.

Arra törekszünk, hogy az óvodáskorú gyermekek készségeit és képességeit az **egyéni fejlődési ütemeikhez** mértén, **egyénre szabott módon, differenciáltan** fejlesszük, és minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas óvodai nevelésben.

A **hátrányok csökkentésével** és a **gyermeki jogok tiszteletben tartásával** a gyermeki személyiség kibontakoztatását valósítjuk meg. A sajátos nevelési igényű gyermekeknek olyan attitűdöt biztosítunk, melyben mindenkinek természetes a **másság** felé fordulás. Minden gyermek találja meg a helyét a közösségben, váljék igényévé a csoporttal való **együttműködés**.

A **játék** a gyermek pszichikus szükséglete, létformája, legfőbb élményforrása. Ebből következően biztosítjuk a **szabad játék** lehetőségét, és a **komplex személyiségfejlesztést** a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás útján, sok-sok tapasztalat- és élményszerzési lehetőséggel.

Különös gondot fordítunk:

- az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítására,
- a mozgásfejlesztésre,
- anyanyelvi nevelés és kommunikáció fejlesztésére,
- a tehetségigéretes gyermekek felkarolására,
- a szocializáció biztosítására,
- a környezetvédő értékrend megalapozására,
- a művészetek nevelő hatásainak kihasználására,
- az értékmegőrző, értékteremtő, a népi kultúrát átörökítő nevelés megvalósítására, hagyományok ápolására,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek, családok kulturális szokásainak, értékeinek megőrzésére, elfogadására,

---

¹ EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című Projekt Megvalósíthatósági Tanulmány

- az életvezetési készségek fejlesztésére, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez.

Olyan óvodákba várjuk a gyermekeket, ahol érzelmi biztonságban, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörben tölthetik mindennapjaikat. Törekszünk arra, hogy az óvodapedagógushoz, a dajkához és a csoporttársaihoz pozitív érzelmi kapcsolatok fűzzék. A gyermekekkel foglalkozó felnőttek modellszerepének nagy jelentőséget tulajdonítunk.

Fontosnak tartjuk, hogy a külsőségekben, tárgyi környezetünkben is tükröződjön felvállalt nevelési rendszerünk tartalma, és lehetőségeinkhez mértén pályázati, alapítványi támogatásból ez célirányosan gazdagodjon.

Óvodánk minőségi nevelését

- a sokrétű szaktudással rendelkező, innovatív, gyermekszerető, lelkiismeretes alkalmazotti közösség,
- óvodapedagógusaink tudatos felkészültsége, magas erkölcsi szinten álló pedagógiai munkája, az önképzés, belső képzések és továbbképzések,
- az óvoda óvó-védő funkciója és preventív szerepe,
- a tervszerű és hatékony belső ellenőrzés,
- a pedagógus önértékelés és az ennek nyomán elkészített önfejlesztési terv,
- a mérési eredmények alapján elkészített fejlesztési tervek,
- a munkavégzéshez szükséges személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezet, valamint pénzügyi feltételek, erőforrások **biztosítja/biztosítják**.

3. Az intézmény jövőképe

3.1. Gyermekkép

"Minden gondolatunk, minden tervünk azt célozza: hogy lehetne benneteket vidámabbá, életrevalóbbá, műveltebbé, derekabbá tenni." /Karácsony Sándor/

- A gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény, akinek fejlődését genetikai adottságok, a belső érés sajátos törvényszerűségei, illetve a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. Gyermekképünk egy érzelmileg gazdag, boldog, érdeklődő, nyitott, szépre és jóra fogékony, nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikusan fejlődő gyermek.

- Fő törekvésünk, hogy a gyermekek önmagukhoz képest fejlődjenek, társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait. Tanuljanak meg figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni, miközben tolerálják egymás másságát.
- Arra törekszünk, hogy a feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával.
- Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatainkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi, erkölcsi értékeket: az egyén tiszteletét, a humánus gondolkodást, a közösség iránti felelősségvállalást, az empátiát, a toleranciát és mindazokat az alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktusrendezést, a békés egymás mellett élést segítik. Célunk, hogy fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt.

3.2. Óvodakép

"A gyereknevelés és tanítás során az a legfontosabb, hogy egy gyerek mindig tudja, akkor is szeretik őt, ha nem tökéletes, és hogy ezen képes javítani. Ez olyan bizalom a felnőtt részéről, amit minden korú gyerek megérez. Hogy hisznek benne. Tévedhet és hibázhat. Nem kell tökéletesnek lennie. A világ sem az." /Tari Annamária/

- Intézményünk az Alapprogrammal összhangban lévő Pedagógiai Programjával, meglévő személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezetével kívánja biztosítani. Azért vagyunk, hogy a gyermekek érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak, egyéni képességeik kibontakozzanak.
- Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be a gyermek óvodakezdésétől az iskolába lépésig.
- A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemaradás okát azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet biztosítunk, az eredményeket mérjük és értékeljük.
- A pedagógiai programunk részeként az egészségfejlesztési program keretében a gyermekeinket személyiségük sokoldalú fejlesztésével, egészséges életmódra való nevelésével, korszerű ismeretek és a környezettudatos szemlélet közvetítésével, versenyképes tudást nyújtva felkészítjük az eredményes, további tanulmányokra.

- Tagóvodáink a nevelőközösség pedagógiáját meghatározó tanulási környezetet teremtenek, ahol minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyermekek tanulási képességeik optimálisan fejlődhessenek. Célunk, hogy gyermekeink tanulási kompetenciáit egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét, kialakítjuk a fenntartható fejlődésre irányuló környezeti nevelést.
- Az információs társadalom digitális állampolgárját célzó, valamint az IKT eszközöket használó, rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező nevelés-oktatás megvalósítására törekszünk, az életkori sajátosságok megerősítése mellett.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolataninak erősítésére, tovább építésére, helyi, területi és regionális, ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk.
- Bátorítjuk a családok bevonódását az intézményünk életébe, segítjük a szülői szerepben való helytállásukat, támogatjuk őket gyermekeik nevelésében. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.
- Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alapkészségek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket, melyek megkönnyítik az óvoda-iskola átmenetet és a kudarcok megelőzését is szolgálják.

3.3. Pedagóguskép

- Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban. Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.
- Nevelőközösségünk a XXI. századi közoktatás szellemiségének megfelelően arra törekszik, hogy az óvodai nevelés során a hangsúly az alapkészségek, és a kulcskompetenciák fejlesztésére tevődjön át.
- Az óvodapedagógusok az e pedagógiai programban meghatározott módszerek mentén változatos, egyénre szabott módszerekkel végzik nevelőmunkájukat.
- A nevelés folyamatában az óvodapedagógus feladata a családi nevelés kiegészítése.

- A gyermekek és az óvodapedagógusok kapcsolata szereteten, kölcsönös bizalmon és feltétel nélküli elfogadáson alapul.
- Nyitott, igényes, tudatos, az óvodapedagógusi kompetenciák folyamatos bővítésére (önképzés, továbbképzés) törekszik.
- Életszemlélete derűs, pozitív, jó konfliktuskezelő, problémamegoldó képességekkel rendelkezik.
- Magas szintű kommunikáció jellemzi, sokat dicsér és van humorérzéke.
- Tiszteletben tartja és tolerálja a különbözőséget, alkalmazza az egyenlő bánásmód elvét.
- Fontosnak tartja az együttműködést más óvodapedagógusokkal és a nevelő-oktató munkát segítőkkel.
- Szülőkkel szemben odafigyelő, együtt érző, érvényesíti a családközpontú pedagógiát.

4. Intézményi alapelvek, értékek, célok, feladatok

4.1. Intézményi alapelvek

Az óvodapedagógus modell szerepének elve

- A gyermekek alapvető tanulási formája az utánzás, ezért az óvodapedagógus modell kiemelkedő jelentőségű.

A pedagógiai etika elve

- Szülőkkel szemben titoktartási kötelezettség érvényesítése, családi szokások, nevelési elvek tiszteletben tartása.

Az emberi méltóság tisztelete

- Alapvető követelmény a gyermeki személyiség tiszteletben tartása, a gyermek jogainak biztosítása. Az elfogadás, szeretet, bizalom megerősítése az óvodai nevelés eszközeivel.

A gyermeki személyiség kibontakoztatásának elve

- Gyermekközpontú szemlélettel a gyermek megismerése, személyiségének és egyéni képességeinek fejlesztése, nyomon követése.

Egészséges életmódra nevelés elve

- A megfelelő életvitel és az egészséges életmód iránti igény kialakítása, fejlesztése spontán és közvetlen tapasztalatszerzéssel, tevékenységekben való részvétellel. Az egészséges életmódra nevelés szokásrendszerének megalapozásával a hátrányok csökkentése, a sajátosságok megőrzésével az

integráció megvalósítása és egyénre szabott módszerekkel a méltányos óvodai nevelés fokozása.

Környezettudatos magatartás megalapozásának elve

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

A játék és a játékoság szerepének elve

- A szabad játék privilégiuma, mely önmagáért való, örömteli tevékenység, az egész óvodai életet átszövi, és a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

Differenciált fejlesztés elve

- Az egyéni képesség-, fejlettségi szint és a személyes tulajdonságok eltéréseihez igazodó fejlesztő eljárási módok érvényesítése az oktatás folyamatában. A differenciált pedagógiai munka célja eljuttatni a gyermekeket az egyéni képességek szerint elérhető ismeretelsajátítási szintre.

A komplexitás megvalósításának elve

- A különböző tevékenységi formák komplex megvalósításával a műveltségterületek megerősítése, a tudás, az ismeretanyag elmélyítése.

Inkluzív pedagógiai szemlélet elve

- Az óvodapedagógusok nevelőmunkáját érvényesüljön a befogadó nevelés, hassa át az egyéni különbségek és másság elfogadása, legyen képes az őszinte tiszteleten alapuló empátiára és toleranciára.

Esélyegyenlőség elve

- Hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése. Az esélyegyenlőség megvalósítása preventív szerepvállalással, és egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosításával.

Családközpontú pedagógia érvényesítésének elve

- Az óvodapedagógus és a szülő kapcsolatában az őszinte odafordulás, segítő szándék és empatikus magatartás dominál. Nevelőmunkánkban elismerjük a családi nevelés elveit, szokás-és szabályrendszerét, tapintatos odafordulással befolyásolva azt.

Hagyomány éltetésének elve

- Évről évre ismétlődnek a mondókák, énekes játékok, népköltészeti alkotások. Játékosan éltetjük a hagyományokat.

4.2. Intézményi értékek

- A gyermek feltétel nélküli elfogadása.
- Támogató személyi és tárgyi környezet.
- Inkluzivitás, a másság elfogadása.
- Gyermekközpontú nevelés megvalósulása.
- A különböző szociális környezetből érkező gyermekeknél a hátrányok csökkentése, a személyiségfejlődés elősegítése.
- Az egészséges életmód és egészséges életvitel szokásainak kialakítása.
- A mozgás változatos formáinak megszervezése, mozgásfejlesztési lehetőségek.
- A környezettudatos magatartás alakítása.
- A néphagyományok éltetése.
- Élményt és tapasztalatot nyújtó tevékenységek.
- Nemzettudat erősítése.
- A kultúrához kapcsolódó tudástartalmak.
- Az ünnepek, jeles napok és hagyományok megszervezése, éltetése.
- Családbarát programok szervezése, szülői bevonódás fokozása.
- Családközpontú pedagógia – a családok kapacitásának erősítése, támogatása.

4.3. Intézményi célok

Pedagógiai programunk a szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik és kiemelkedő céljának tekinti, hogy csökkentse a hátrányokat, növelje a preventív tevékenységek mértékét.

- Érvényesüljön a „Minden gyermek más” elve. Mindenki a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni.
- Alakuljon ki a nyugodt, minden gyermek számára szeretetteljes, magas színvonalú nevelés.
- Erősödjön az inkluzív pedagógiai szemlélet.
- A nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő, a tehetséges, a HH és HHH) megsegítése, a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködés.
- Stabil szokás –és normarendszer kialakítása.
- Az egészségfejlesztés hatékony megvalósítása.
- A környezettudatos magatartás megalapozása.
- A hazaszeretet kialakítása, megerősítése.
- A tehetségígéretes gyermekek felkarolása.

- Az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák megalapozása.

4.4. Intézményi feladatok

Az óvodai nevelés általános feladatait az Alapprogram írja elő. A további feladatok sokszínű tevékenységekben és nevelési helyzetekben valósulnak meg.

- Az óvodai életet vonzóvá tétele.
- A gyermek segítése a szülőtől való zökkenőmentes elválásban, a társaik és az óvodában dolgozó felnőttek elfogadásában.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola - előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
- A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak megalapozása, szokás- és normarendszer kialakítása.
- Támogató környezet biztosítása.
- Tervszerű, tudatos és rugalmas tevékenységek szervezése, a gyermekek spontán kezdeményezéseinek támogatása.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás során a differenciálás és a komplexitás megjelenése.
- A kiemelkedő figyelmet igénylő gyermekek - a szülők beleegyezésével - támogatása speciális segítségnyújtással.
- Az óvodapedagógusi és a nevelő-oktató munkát végzők munkakörének összehangolása.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a szokások, a viselkedéskultúra és képességbeli elmaradás kompenzálása.
- Intézményi innovációk megvalósítása, fenntartása.
- A kompetencia alapú program megvalósítása, fenntartása.
- A szülők fokozott bevonása az óvodai életbe, a gyermek fejlesztésébe.
- Családbarát programok, szülői fórumok szervezése, támogatása.
- Folyamatos, szakszerű tájékoztatás és tanácsadás a szülőknek a gyermekek fejlődéséről, a nevelésről.

- Tanköteles korú gyermekek körében - az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget el nem érő gyermekek esetén - a szülők tájékoztatása, jogaik ismertetése, kérvények megírásában segítségnyújtás.
- A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési módszer alkalmazása.
- A kompetenciák fejlődését segítő mentorhálózat létrehozása intézményen belül.

5. Óvodai nevelésünk általános feladatai

5.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés átfogó tevékenység- és feladatrendszer, mely az egész óvodai nevelést átszövi. A fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegség-megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása kiemelt fontosságú.

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához. Rugalmas tervezéssel érvényesítjük az alvás, a pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás, és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást.

Célok

- Alakuljon ki a gyermek egészséges életvitel iránti igénye.
- Alakuljanak ki az egészséges életmód szokásai, az egészség védelme.
- Legyen biztosítva a napi testmozgás, és a gyermekek testi fejlődésének segítése.

Feladatok

- Az óvodáskorú gyermekek gondozása, testi, az óvodalelki és értelmi fejlesztése.
- A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása a mindennapos mozgás biztosításával.
- Balesetmentes, biztonságos, egészséges környezet megteremtése.
- Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon

ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

- Megfelelő életritmus kialakítása - az életkori sajátosságokat szem előtt tartó - következetes, ugyanakkor rugalmas napirend és hetirend megszervezésével.
- Járványos megbetegedések megelőzése, terjedésének megakadályozása fokozott higiénés tevékenység útján.
- A speciális bánásmódot igénylő gyermek fokozott figyelemmel kísérése, gondozása.
- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermekek komfortérzetének biztosítása, az egészséges életmód, a gondozás, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés és a környezettudatos magatartás alakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét, edzettség fejlesztése rendszeres egészségfejlesztő testmozgás biztosításával.

Az óvodapedagógus feladatai

- Minden évszakban biztosítsa a megfelelő tárgyi környezetet és a változatos tevékenységi lehetőséget.
- Az óvoda sajátosságait figyelembe véve különös figyelemmel érvényesítse a szabad levegőn tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást.
- Teremtse meg az egészségügyi szokások kialakításának feltételeit, alakítson ki barátságos, otthonos környezetet.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a legелеmibb balesetmegelőzési szabályokat.
- A helyes életritmus kialakításával (napirend, heti rend) a gyermek óvodában töltött idejét tudatosan, az élettani szükségleteinek figyelembe vételével tervezze, szervezze.
- Egyeztesse a nevelő-oktató munkát segítőkkal a gondozási teendőkkel kapcsolatos elvárásokat.
- Segítse a családok egészséges életvitelét, életmódbeli szokásaikat pedig befolyásolja prevenció, illetve példamutatás segítségével.
- Baleset esetén gondoskodjon a sérült azonnali ellátásáról, értesítse a szülőt, valamint töltsse ki a baleseti jegyzőkönyvet.
- A pihenőidőt a gyermekek életkorához, egyéni alvásigényéhez, szokásaihoz igazítsa. Apróbb tárgyaik, kedvenceik maguknál tartását támogassa.
- A tiszta, rendezett környezettel biztosítsa a nyugodt pihenés feltételeit (csend, nyugalom, jó levegő, megfelelő hőmérséklet). Mesével, énekkel, halk zenével segítse a ráhangolódást a pihenésre.
- Szervezzon sétákat, kirándulásokat, túrákat, mozgásos tevékenységeket - ezekről tájékoztassa a szülőket és kérje írásbeli hozzájárulásukat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Testápolás

- Önállóan mosakodnak, törölköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, használják a körömkefét, fésülködnek, fogat mosnak, használják a WC-t. Ruhájuk ujját fel- és letűrik, begombolják, kikapcsolják.
- Vigyáznak a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- Zsebkenőjüket használják, helyesen fújja az orrukát. Tüsszentéskor, köhögéskor alkalmazzák az elsajátított etikettet.
- Betartják a megismert higiéniai szabályokat.

Étkezés

- Étkezés közben kulturáltan étkeznek. Helyesen használják az evőeszközöket (3-5 évesek a kanalat és villát, az 5-6-7 évesek kést is) és igényeljük a szalvétát.
- Napközben is fogyasszanak folyadékot.
- Kóstolják meg az ételeket és étkezés közben ügyeljenek a környezet rendjére.

Öltözködés

- Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, és hőérzetüknek megfelelő módon vetkőznek.
- A ruházatot, a pizsamát, a tornafelszerelést, a váltócipőt önállóan teszik a helyére, ügyelnek a környezetük rendjére.
- Mindig a saját, jellel ellátott öltözőszekrényüknél öltöznek.
- Ruhaneműjükkel gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Csizmájukat, hócipőjüket szükség esetén megtisztítják.

Pihenés

- Csendben, halkán beszélgetve készülődnek a lefekvéshez.
- Ha igénylik, maguknál tartják az „alvókájukat”.
- Meghallgatják a mesét, dúdolókat, altatókat.
- A kevesebb alvásigénnyel rendelkező gyermekek csendben pihennek, és nem zavarják a többieket.

Egészségvédelem, edzés, mozgás

- A gyermekek szeretnek mozogni, a változatos mozgásformákat képesek egyénileg kivitelezni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Ismerik a helyes balesetmegelőzési szabályokat.

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék. Ennek érdekében a gyermek és a felnőttek között kialakult kapcsolatokat a pozitív attitűd, szociális érzékenység jellemzi. A közösségi, szociális fejlődés érdekében nevelésünk elősegíti, hogy kialakuljon a derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, tevékeny óvodai élethez szükséges szokás- és szabályrendszer. A tevékenységeket a gyermeki aktivitásra, érdeklődésre, kezdeményező készségre alapozzuk, a gyermek igényeinek, vágyainak megfelelően alakítjuk. A gyermeki tevékenységhez rugalmas, tágas időkeretet biztosító napirendet alakítunk ki. Egyszerre segítjük a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és teret engedünk önértékesítő, önkifejező törekvéseiknek. A nevelés folyamatában az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell a gyermek számára.

Az óvodai élet szervezése segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását. A nehezen szocializálható, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismerteket, sajátos törődést igényel, nevelésüket szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével végezzük.

Hatékonyan bevonjuk a szülőket, nagyszülőket az ünnepek, jeles napok, rendezvények előkészületeibe, illetve azok megvalósításába.

Célok

- Érzelemgazdag, jól szocializált, a természetben és a társadalmi környezetben jól eligazodó, kiegyensúlyozott, az egyéni érdekek érvényesítése mellett a közösség szokás- és szabályrendszeréhez alkalmazkodni tudó gyermekek nevelése.
- Különböző helyzetekben, a gyermekcsoportban dolgozó felnőttek mintaadásával alakuljanak az erkölcsi és akarat tulajdonságaik, mint az együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, önállóság, kitartás, szabálytudat, feladattudat, önfegyelem.
- A szocializáció szempontjából meghatározó közös élmények, tevékenységek lehetőségének megteremtése, gyakorlása.
- A különbségek elfogadására, tiszteletére nevelés, esélyteremtés.
- A kiemelkedő képességű gyermekek személyiségének kibontakoztatása a változatos, a gyermek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhöz való kötődés alapja.

- Tudjon rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, becsülje meg azokat.

Feladatok

- Érzelmi biztonságot és állandó értékrendet nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, és a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Azoknak a közösségi szokásoknak a kialakítása és fenntartása, amelyek biztosítják a nyugalmat, a gyermekek védettségét, közösségi érzelmeik alakulását (ünnepek, születésnapok, kirándulások, rendezvények, gyermek közösségi nap).
- A szociális tanulás szervezett, tudatos és spontán lehetőségeinek kihasználásával a gyermekek közösségi magatartásának, társas kapcsolatainak, együttműködésének fejlesztése.
- Nevelési rendszerünk megvalósításán keresztül fejlődjenek a gyermekek szociális, esztétikai, erkölcsi érzelmei.
- Az együttes tevékenységekben és az ünnepekre való készülődésekben a közös élmények közösséget alakító hatásának erősítése.
- Környezettudatos viselkedés alakítása.
- Hagyományok éltetése, kulturális értékek közvetítése.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőségek elfogadására, befogadásra, megértésére nevelés.
- Az óvoda működjön együtt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek érdekében az ágazati jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- A lassabban fejlődő, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása.
- A tehetséges gyermekek kibontakoztatásának támogatása.
- A családokkal a sokrétű kapcsolattartási formákon keresztül szoros együttműködésre törekvés.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az intézményi innovációs programok megvalósítása, a tudásmegosztás működtetése, a tudásátvétel igényének megjelenése.
- Az érzelmi biztonság kialakítását segítő feltételek megteremtése, amely biztosítja a szülőtől való fokozatos elválást, az érzelmi megrázkódtatásoktól mentes beilleszkedést, a szocializációt.

- Gyermek-gyermek és gyermek-felnőtt pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az együttérzéshez szükséges készségek, jártasságok formálása.
- A gyermekcsoport szokás- és szabályrendszerének kialakítása, valamint olyan napirend, életrend kialakítása, melyben a gyermek én tudata, önértékelése, önmegvalósítása a társas kapcsolatban fejlődik.
- Legyen a gyermekekkel barátságos, szeretetteljes, határozott, mindig igazságos, őszinte és toleráns, személyisége modellértékű.
- A gyermeki személyiség tiszteletben tartása, önálló véleményalkotásának és döntésfejlődésének támogatása.
- A társas kapcsolatok alakulásának segítése, mélyítése, a jó szándék és törekvések elismerése, az én-tudat erősítése.
- Fordítson nagy gondot a személyes kommunikációra.
- Segítse az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, a barátságok alakulását, a pozitív tulajdonságok érvényesülését.
- Fejlessze a felelősségérzetet és a kötelességtudatot.
- Fogadtassa el a másságot, a társak különbségének tiszteletben tartását.
- Alakítsa ki a tevékenység által megkívánt magatartási formákat, a türelmet, az önfegyelmet, az együttműködést, a kooperációt.

Közösségbe befogadás, beszoktatás

Az első találkozás az óvodával, annak emberi, érzelmi és tárgyi környezetével, szinte minden gyermek esetében befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát. A gyermekek óvodába kerülése előtt az intézményben lehetőségük van a családoknak ismerkedni az óvodai élettel, a tagóvodák egyéni arculatával. Az óvodába kerülés előtti családlátogatás segíti a gyermekek megismerését, információval szolgál a gyermek családban betöltött helyzetéről, érzelmi kapcsolatairól. Az óvodába kerüléskor lehetőséget biztosítunk a szülőknek, nagyszülőknek a fokozatos beszoktatásra - lehetőség szerint -, a gyermek és a szülők igényeihez igazodva. A bölcsődéből érkező gyermekek számára is új az óvodai környezet, a szokásrendszer, de törekszünk az átmenet megkönnyítésére. A fokozatos beszoktatás általában két hétig tart, melyet a pihenés bevezetésénél is érvényesítünk. A gyermekek magukkal hozhatják kedvenc alvókáikat. Minden nap mesével, altató dalokkal nyugtatjuk a gyermekeket, valamint egyéni bánásmóddal érjük el a nyugodt pihenést.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek óvodai beilleszkedése, későbbi szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapintattal történjen. A szeretetteljes törődés, odafordulás az óvoda minden dolgozójával szemben támasztott követelmény. Az óvodába kerülő gyermekeket kiemelt védelemmel kell kezelnünk,

hiszen érzelmileg bizonytalanok, nagyon kötődnek a felnőttekhez, biztonság iránti igényük óriási.

A közösséggé válás fontos tényezője a gyermekcsoport szokás- és szabályrendszerének kialakítása, valamint a hagyományok bevezetése, a közös játékok, az egymásért végzett munka, a tevékenységben megvalósuló tanulás és a közös élményszerzések. A szülőkkel való kölcsönös bizalomra, tiszteletre épülő kapcsolat segíti a gyermek befogadását, beszoktatását.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógusok - azokban a gyermekcsoportokban, ahol új gyermek befogadása, beszoktatása történik - befogadási tervet készítenek.
- Elősegíti, hogy - a családdal együttműködve - fokozatos és zökkenőmentes legyen a beszoktatás, befogadás folyamata.
- Legyen körültekintő, türelmes, gyengéd a családból közvetlenül óvodába kerülő gyermekekkel, de ugyanilyen gonddal törődjön a bölcsődéből jött gyermekekkel is.
- Készítse fel a már óvodába járó gyermekeket az újonnan érkezők fogadására.
- Adjon lehetőséget arra, hogy szükség esetén a gyermekek kedvenc tárgyaikat, játékaikat magukkal hozzák.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek életkoruknak, érdeklődésüknek és saját képességeiknek megfelelő tevékenységet folytathassanak.
- Engedje meg, hogy a gyermekek minél több alkalommal maguk választhassák meg azt a tevékenységet, amelyhez kedvet éreznek. Biztosítsa a párhuzamosan végezhető tevékenységek zavartalanságát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, óvodapedagógusokhoz és társaikhoz.
- Az eddig kialakult szokások a gyermekek belső igényévé válnak.
- A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek, elfogadják a megkívánt magatartási formákat, képesek toleránsan viselkedni, egymáshoz alkalmazkodni és egymást elfogadni.
- Észreveszik, hogy kinek, miben van szüksége segítségre. Figyelmesen hallgatják meg az óvodapedagógusok és társaik közlését.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt. Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.

- Az óvodapedagógus, vagy társaik kérésére szívesen végeznek a közösség számára hasznos megbízatást, munka jellegű tevékenységeket.
- Az egyes tevékenységeket kitartóan és türelmesen befejezik, alakulóban van feladattudatuk.
- Képesek együttműködni a feladat elvégzésében, kialakult felelősségérzetük.
- Természetes szükségletükké válik a közös tevékenység.
- Baráti és társas kapcsolatokat alakítanak ki, amelyek beilleszkednek a csoportközösségbe.
- Szociálisan érettek az iskolakezdésre.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztését és a kommunikáció alakítását- beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel, szabályátadással- az óvodai nevelőtevékenység egészében értjük. A gyermek érdeklődésére alapozva változatos tevékenységeket biztosítunk, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről. Óvodába érkezéskor, szabad játék idejében egyéni helyzeteket teremtünk a beszélgetésre. Indirekt módon bekapcsolódunk a gyermekek játékába, és mintát adunk a beszédfordulatok, nyelvi kifejezések, udvariassági kifejezések használatára.

Különös figyelmet fordítunk a **hátrányos helyzetű** gyermekek anyanyelvi nevelésére, hátrányaik csökkentésére, önmagához képest történő fejlesztésére, differenciált tevékenykedtetésre. Az óvodába kerülő hátrányos és veszélyeztetett gyermekek többsége kommunikációs problémákkal küzd (a helytelen családi, nyelvi szocializáció következményeként). A kommunikációs zavarokat az óvodai nevelés három-négy éve alatt igyekszünk mérsékelni, illetve kiküszöbölni, hiszen ez nélkülözhetetlen az iskolai és a későbbi sikerekhez.

A legfinomabb, legbonyolultabb és legösszetettebb mozgást igénylő tevékenység a beszéd. Ahhoz, hogy a helyes beszédhez szükséges szerveket kondicionáljuk, az óvodapedagógusok anyanyelvi, kommunikációs játékokkal és a logopédus szakemberek az egyéni foglalkozások alkalmával teszik ezt meg.

Az értelmi, kognitív képességek széleskörű fejlesztése érdekében aktív cselekedtetéssel, érzelmi hatások felerősítésével eljuttatjuk a gyermekeket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig. A gyermekek értelmi képességeinek fejlesztését egyéni differenciált fejlesztéssel valósítjuk meg. A folyamatban szerepe van a gyermek spontán fejlődésének, érésének és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztésnek. Az óvodapedagógus által irányított fejlesztést befolyásolják a szerzett tapasztalatok, ismeretek bővítése, rendszerezése.

Játékba integrált tevékenységekkel, változatos, cselekvéseken alapuló tapasztalatszerzésekkel komplex módon lehetőségeket teremtünk az értelmi képességek fejlesztésére.

Célok

- Helyes minta és szabályközvetítéssel, beszélő környezettel alakuljon ki a beszédkedv és a kommunikációs formák használata.
- Beszédhallás, beszédészlelés és a beszéd megértés fejlesztése.
- Anyanyelvi-, kommunikációs- és metakommunikációs képességek kibontakoztatása.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése.
- A kultúraátadás hatásrendszerében pedagógiai módszerek segítségével a gyermek spontán és tudatosan szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése oly módon, hogy fejlődjenek kognitív képességei.
- A tanuláshoz szükséges értelmi képességek - észlelés, figyelem, képzelet, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás - fejlesztése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek esetében jelentkező képességbeli lemaradás csökkentése.

Feladatok

- A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkör teremtése, az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmainak keresése, a beszédkedv felkeltése.
- Szókincs bővítése, fogalomalakítás.
- Változatos tevékenységek, ismeretszerzési lehetőségek szervezése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása.
- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építés, az egyéni érdeklődés figyelembe vételével.
- Különböző tevékenységekben, élethelyzetekben, tapasztalatszerzési lehetőségek alkalmával ismeretek bővítése, rendszerezése, gyakoroltatása.
- A gyermekek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése, aktív cselekedtetéssel, érzelmi hatásokkal a gyermekek eljuttatása a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.
- Szakmai együttműködés a szakemberekkel a gyermekek egyéni fejlődésének érdekében.
- A család és az óvoda fejlesztő tevékenységének összehangolása, a szülők tájékoztatása a gyermek anyanyelvi és értelmi képességeinek szintjéről.
- Családbarát programokon a szülők bevonása a játékos tevékenységekbe és megismertetése a játékok otthoni gyakorlási lehetőségével.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus legyen elfogadó, kezdeményező, együttműködő, beszéde legyen példaértékű, kifogástalan, egyszerű, de választékos.
- Teremtsen lehetőséget a beszédkedv fenntartására,
- Az óvodapedagógus törekedjen a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására.
- A fogalmak alakításához alkalmazza a fogalomtérképet.
- Fejlessze a gyermekek beszédkészségét, anyanyelvi kultúráját.
- Észlelje a beszédfejlődésben elmaradó, beszédhibás gyermekeket és vegye fel a kapcsolatot a kompetens szakemberrel.
- Biztosítsa a gyermek önkéntességét, a gyermeki önkifejezés lehetőségét.
- Teremtsen lehetőséget az ismereteik felidézésére, kíváncsiságuk kifejezésére, kísérletező kedvük kipróbálására, kérdéseik felvetésére.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet) és kreativitás fejlesztése.
- Az eltérő képességű gyermekek differenciált, egyéni fejlesztése.
- Az egyéni képességek és fejlettségi fokok mutatói szerint a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az alacsonyabb fejlettségi szinten álló vagy sérült (mozgás, érzékszervi és egyéb), illetve a kiemelkedő képességű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésük segítése.
- Az óvodapedagógus speciális képzettségének megfelelő ismereteinek, képességeinek alkalmazása a pedagógiai gyakorlatban.
- A gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése, a releváns területeken képességek értékelése, az egyéni fejlesztés tervezése.
- Nevelési feladatok tervezése félévenként a gyermekcsoport és az egyéni képességek szintjének megfelelően.
- Szakmai kapcsolat, folyamatos párbeszéd a logopédusokkal, fejlesztőpedagógusokkal, gyógypedagógussal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Bátran, szívesen beszélnek társaikkal és a felnőttekkel.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni.
- Alkalmazzák beszédükben a párbeszédet és annak jellegzetes fordulatait.
- Minden hangzót hibátlanul képeznek.
- Beszédrítmusuk megfelelő.
- Beszédük folyamatos, helyesen alkalmazzák a kötőszavakat.
- Használják az állító és tagadó mondatokat.
- Szókincsük koruknak megfelelő, bátran kérdeznek, kérdésekre válaszolnak.
- Beszédükben előfordulnak egyszerű és bővített mondatok is.
- Ismerik az udvariassággal kapcsolatos kifejezéseket, és azokat használják is.

- Nyugodtan, figyelmesen hallgatják az óvodapedagógust, rendelkeznek koruknak megfelelő beszédfejelemmel.
- Használják a metakommunikáció eszközöket.
- Koruknak és egyéni képességeiknek megfelelően kialakult az érzékelésük, észlelésük, emlékezetük, tartós a figyelmük.
- Képesek auditív és vizuális differenciálásra, felismerik a térbeli viszonyokat és megnevezik azokat. A keresztcsatornák működése megfelelő.
- Képesek figyelemösszpontosításra, problémamegoldó-, kreatív gondolkodásra.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is. Képesek élményeiket elmesélni és gondolataikat megfogalmazni.
- Alakuljon ki a jártasság, készség, képesség, mely a cselekvéses gondolkodás szintjéről eljut a fogalmi gondolkodásig.
- Képesek összehasonlításra, az analizálás és szintetizálás műveletére, általánosításra, konkretizálásra, kiegészítésre.
- Képes összefüggések megértésére, következtetések levonására.²

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

6.1. A program megvalósításának személyi feltételei

Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség fejlődése és érzelmi stabilitása szempontjából meghatározó minta és érzelmi háttér. Tudás struktúrájával, nevelési stílusával és a szülőkkel való kapcsolattartás optimális formáival olyan közösséget alakít, melyben az egyén személyiségfejlődése is optimális mértékben biztosított.

Az óvodapedagógusok és a nevelő - oktató munkát segítő munkatársak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. A nevelő-oktató munkát segítő munkatársak szakirányú képesítéssel rendelkeznek.

Az óvodapedagógus párok általában jól kiegészítik egymást, hasonló nevelési elveket vallanak. Minden óvodapedagógus felsőfokú szakképesítéssel, és emellett speciális végzettséggel, tanfolyamokon, továbbképzéseken szerzett szakosító tanúsítványokkal rendelkezik. Az önképzés belső igény és ugyanakkor elvárás is, a minőségi munka egyik kritériuma.

A nevelőtestület képzettségi mutatói

A nevelőtestület magas hányada rendelkezik szakvizsgával, részben a vezetői munkakörhöz szükséges végzettséggel. A további szakvizsgás képzettségek az óvodapedagógusok pedagógiai gyakorlatában, a tagóvodák egyéni sajátosságainak

² 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6.§ (2) b); 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet III. 1. melléklet

megfogalmazott célok és feladatok eredményes megvalósításában, illetve a pályakezdő óvodapedagógusok megsegítésében, támogatásában hasznosulnak.

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

A pedagógusok akkreditált továbbképzéseken való részvételét az elmúlt években az egyéni és az intézményi célok, illetve a törvényi kötelezettség is inspirálták. Részt vettünk az Oktatási Központok által meghirdetett képzéseken is, mely a hátránycsökkentés, az egyéni bánásmód alkalmazása, a környezettudatosságra nevelés, a mozgás szerepe a hátránycsökkentés témakörben fejlesztették az óvodapedagógusok kompetenciáit. (A táblázatban színezéssel jelölt az elmúlt öt év képzései). Ezen kívül kiemelten az EFOP 3.1.5 keretein belül:

„Az iskolai lemorzsolódás megőrzését célzó komplex intézményfejlesztés támogatása” elnevezésű képzésre 1 óvodapedagógust delegáltunk.

„Az egyensúly megtartásának útjai, lehetőségei a pedagógushivatásban” – képzésen 9 óvodapedagógus helyi szervezésben készült fel mentálisan a feladatokra.

„A modern óvodai nevelés preventív szerepe a korai iskolaelhagyás megelőzésében” - „Pedagógusmesterség” és az „Óvoda világa” - képzési lehetőséggel a projektben résztvevő 2 óvodapedagógus fejlesztette kompetenciáit.

A képzéseken kívül a konferenciák, műhelymunkák, workshopok, hálózati műhelyek segítették az intézményfejlesztési célok és feladatok megvalósítását, az intézményi innovációk tervezését, a projekt tartalmi elemeinek e programban való beépítését.

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának eljárásrendje:

- A továbbképzésen részt vevő óvodapedagógus jelzi az igazgatónak a képzésen szerzett ismeretek, kompetenciák intézményi hasznosulásának lehetőségét.
- Az igazgató témától függően intézményi/tagóvodai szinten megszervezi a belső tudásátadást és felkéri az érintett óvodapedagógusokat. Több érintett és/vagy téma esetében gondoskodik a bemutatás ütemezéséről.
- Az érintett óvodapedagógus(ok) felkészül(nek) a megszerzett ismeret, tudás átadására, melyre prezentációt készít(enek).
- Nevelőtestületi értekezleten bemutatják a képzés lényegét, célját, feladatait, intézményen belül hasznosítható elemeit, a szükséges humán-és tárgyi erőforrás igényt, hatását az óvodapedagógusi kompetenciák fejlesztésére.
- A téma iránt érdeklődő óvodapedagógusok jelentkeznek az adott képzésre.
- Pedagógiai gyakorlatban hasznosítható képzés esetén hospitálási lehetőséget biztosít az érintett óvodapedagógus az érdeklődő kollégák számára.
- A hospitálást szakmai megbeszélés, reflexió zárja.

- A hospitáláson részt vett óvodapedagógusok kipróbálják a saját gyakorlatukban és visszajelezik a tudást átadó kolléga felé, illetve másoknak is ajánlja.

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

- Az óvodai/tagóvoda/ közti, intézményeken átívelő szakmai munkacsoportok/ munkaközösségek tevékenysége, mint a szakmai szervezetfejlesztés meghatározó bázisa.
- Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszere az alábbi szempontok alapján határozzák meg:
A színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára, különösen a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű, illetve a sajátos nevelési igénnyel rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő gyermekek részére.
- Az óvodai nevelés minőségfejlesztésének előmozdítása valamennyi kulcsszereplő, köztük a családok, a szakszolgálati, a szociális és az egészségügyi hálózatok bevonásával.
- Az óvodapedagógus, az igazgató, a tagintézmény-igazgató és a nevelő munkát segítő pedagógiai asszisztens, dajka, valamint a technikai személyzeti ellátottság javítása, a foglalkoztatottak szakmai felkészültségének fejlesztése.
- A dajkák szakmai kompetenciáinak fejlesztése a pedagógiai program tartalmának megfelelő ismeretekkel.
- Az óvodapedagógusok továbbképzéseinek egyéb szinterei. OH által szervezett ingyenes akkreditált képzések. Kiemelten a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a hátránycsökkentés, a beilleszkedési nehézségek területeken.
- A szülők támogatása abban a szerepükben, hogy az első életévekben ők gyermekeik első számú nevelői, valamint az óvodapedagógusok arra való ösztönzése, hogy alakítsanak ki szoros együttműködést a szülőkkel, a családokkal és a különböző helyi közösségekkel annak érdekében, hogy megismertessék velük a kisgyermekkorai nevelés és gondozás kínálatát lehetőségeket és a kisgyermekkorai tanulás fontosságát.

6.2. A program megvalósításának tárgyi feltételei

Kiemelten figyelünk arra, hogy a gyermekek óvodai életének szinterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak,

amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Az intézmény központi óvodája egy felújított és kibővített modern óvodai épület. A tagóvodák folyamatos karbantartások és különböző mértékű korszerűsítések során, **infrastrukturális fejlesztésekkel minőségi környezetet** biztosítanak az óvodai neveléshez. A **központi óvodában** kialakításra került több fejlesztő szoba, melyet az óvodapedagógusok, illetve a külső szakemberek preventív és terápiás célokra, egyéni fejlesztésekre használhatnak.

A **tagóvodákban** az adottságaikhoz és lehetőségeikhez mérten biztosítják az egyéni és mikro csoportos fejlesztő foglalkozásokhoz a helyiséget. A központi óvoda korszerű és tágas **tornateremmel**, egy tagóvoda **tornaszobával** rendelkezik.

Az egyes épületek helyiségeinek egységes stílusú **berendezése** a tagóvodák sajátos arculatát tükrözi. Az óvodák bútorzata biztonságos, korszerű. Az eszközök és játékok gazdag tárháza biztosítja a gyermekek szabad tevékenykedését, tapasztalatszerzését, fejlődését, fejlesztését.

A **berendezési tárgyakat** és **játékeszközöket** alapítványi és fenntartói segítséggel kiegészítjük, illetve pótoljuk. A szülők támogató munkájára és segítségére építhetünk. Alkalmanként aktív résztvevői a közös programoknak, projekteknek, karitatív megmozdulásoknak.

Az intézmény **infokommunikációs felszereltsége** folyamatos fejlesztést igényel, kisebb-nagyobb hiányosságokkal küszködünk.

A **játszóudvarok** felszereltsége és játéakai az Unió szabványoknak megfelelőek, felülvizsgálatuk, felújításuk folyamatos.

Eszköz beszerzésünk során figyelembe vesszük 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete alapján foglaltakat.³

6.3. Az óvodai élet megszervezése

A **napirend és a hetirend** az a szervezeti keret, amellyel biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.⁴ Kialakításuknál figyelembe veszik az óvodapedagógusok a tagóvodák helyi adottságait, kapcsolódó tevékenységeket, hagyományokat, szokásokat, igényeket. **A napirendet minden esetben a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.**

---

³ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról;

⁴ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV.

Hetirend

Célok

- A nevelőmunka tudatosságának, folyamatosságának és rendszerességének biztosítása.
- A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a feltételek, támogató környezet biztosítása.

Feladatok

- A hetirend kialakítása során az óvodapedagógusok tervszerűségének és tudatosságának érvényesítése.
- A tevékenységek - ha lehetőség van rá - szervezése a szabadban, természetes körülmények között.
- A szakemberek által végzett fejlesztések időpontjának figyelembe vétele.
- A mindennapos mozgást és a vízhez szoktatás biztosítása az életkortól függően.
- A keret és az időtartam változó, szervezhető kötött és kötetlen formában is.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus a csoportnaplóban az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott tevékenységi formák alapján tervezi a hetirendet.
- Az óvodai élet megszervezése során törekednie kell a személyes interakciókra, élőlészavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.
- A tervezésnél a helyi adottságok (tornaszoba, tornaterem), a mozgásfejlesztő és infokommunikációs eszközök használatának érdekében egyeztet.
- Csoportközi tevékenység esetén alkalmazkodik az érintett csoportokhoz.
- A szervezésnél figyelembe veszi a gyermekcsoport szokásrendjét.

Napirend

Célok

- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtése.
- Az életkortól, egyéni képességektől függő, növekvő időtartamú, változatos, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek közötti harmonikus arányok biztosítása.

Feladatok

- A folyamatosság és rugalmasság érvényesítése mellett a gondozás és a játék kitüntetett szerepének megtartása.

- A szabad levegőn való tartózkodás és a mindennapos mozgás szervezése (az évszakok és az időjárás változásainak függvényében).
- Növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezése, szervezése.
- Az aktuális helyzethez, ünnepekhez, jeles napokhoz való alkalmazkodás.
- A napi tevékenységek tudatos tervezése és szervezése.
- A szeptember 1-től május 31-ig terjedő időszak napirendjének kialakítása a gyermekek biológiai- (életkor, gondozási teendők, tevékenységi formák, alvás- és mozgásigény) és társas szükségleteinek figyelembe vételével.
- A nyári időszak (június 1-től augusztus 31-ig) napirendjének kialakításánál több idő biztosítása a szabad levegőn szervezett tevékenységekre.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekcsoport napirendjét az adott csoportban dolgozó pedagóguspárok alakítják ki és az oviKRÉTA csoportnaplóban dokumentálják.
- A rendszeresség és az ismétlődés folyamatával megteremti az érzelmi biztonságot, a kiszámíthatóságot.
- Megteremti a nyugodt, kiegyensúlyozott, támogató környezetet a napi tevékenységek szervezése során.
- Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok együttesen kialakítják a gyermekcsoport szokás és szabályrendszerét.
- Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, kapcsolatot épít a gyermekekkel, segíti önállóságuk, beszédük fejlődését.
- A tevékenységeket komplexen tervezi, érvényesíti a pedagógiai és módszertani szabadságát, valamint változatosságra, élményszerűsége, játékoságra törekszik.
- Együttműködik a nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottakkal.

6.4. Az intézmény kapcsolatai

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában intézményünk nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak az aktuális nevelési feladatokhoz, helyzetekhez és az egyéni arculathoz köthető hagyományokhoz.

Az óvoda és a család együttműködése

Együtt a családokkal:

A pedagógusoktól elvárás, hogy ismerjék azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. Ezek figyelembevételével előítéletmentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri

kommunikációra képesen alakítsák a szülőkkel való kapcsolatukat, támogassák őket gyermekeik nevelésében, a szülői szerepben való helytállásukban, segítsék elő, bátorítsák a családok bevonódását az intézmény életébe. A gyermekek eredményes fejlesztése érdekében a családot rendszerként értelmezzük, építünk a szülők bevonására, aktív részvételére. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.⁵

Célok

- A gyermekek eredményes fejlesztése érdekében erősödjön a család és az óvoda együttműködése.
- Kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolat és nyitott, partneri kommunikáció alakuljon ki az intézménnyel és törekedjünk annak fenntartására.
- A családközpontú pedagógiai szemlélet hasznosságának megértése, illetve a működő partnerség fenntartása.

Feladatok

- A kapcsolattartási és tájékoztatási formák működtetésével az óvoda nyitottságának biztosítása.
- A családok bátorítása, szülők és nagyszülők bevonása az intézmény életébe, családbarát programok szervezésébe, azokon való részvételre.
- Nevelési problémák, tanulási nehézségek esetén segítségnyújtás, tanácsok nyújtása, szakemberek bevonása.
- Szülői Szervezet működtetése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az intézményes nevelés sikeressége érdekében megismeri, tájékozódik a **családközpontú pedagógiai szemlélet lényegéről** – a család értékeire támaszkodás és a szülők támogatása gyermekek nevelésében, szülői szerepben való helytállásukban.
- A Helyi Óvodai Integrációs Program fenntartása (részletesen az 1.számú melléklet tartalmazza).
- Ismeri azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek.
- Mindezek figyelembevételével előítéletmentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációval alakítja a szülőkkel való kapcsolatukat.

---

⁵ EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című Projekt Megvalósíthatósági Tanulmány

- Támogató környezetet nyújt a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.
- Motiválja, facilitálja a szülőket és a nagyszülőket a nyitott óvodai rendezvényeken, családbarát programokon való részvételre. Különös figyelmet fordít a Gyermek közösségi nap és a „Nagyszülők hete” tevékenységsorozatok ajánlására.
- Szakmailag és dokumentumokkal alátámasztott módon rendszeresen tájékoztatja a családokat a gyermekek fejlődéséről.
- Online szülői kapcsolattartási formát (Facebook, Messenger) működtet gyermekcsoportonként az intézmény Adatvédelmi Szabályzat rendelkezései szerint.

A kapcsolattartás formái

- Ovinyitogató: személyes találkozás a szülővel és a gyermekkel.
- Személyes és online beiratkozás (a fenntartó döntése alapján).
- Összevont szülői értekezlet az új kiscsoportosok, új iratkozó, illetve az iskolába készülő gyermekek szülei számára.
- Szülői értekezletek különböző témák megjelölésével, előadás szervezésével különböző előadók bevonásával.
- Tanév elején tájékoztatás az óvoda működéséről, házirendjéről.
- Szülővel vagy nagyszülővel közös, egyénre szabott beszoktatás.
- Családlátogatás.
- Napi szintű kapcsolattartás.
- Egyéni szintű megbeszélések előzetes időpont egyeztetéssel a szülő vagy az óvodapedagógus kérésére.
- Fogadó órák – tájékoztatás a DIFER mérésről és a gyermek fejlettségi szintjéről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése.
- Nyílt napok.
- Közös ünnepek, hagyományos jeles napok, rendezvények szervezése.
- Családbarát programok – Zeneterápiás játékok közös játéka.
- Gyermek közösségi nap.
- Szülői szervezet megbeszélése.

Az intézmény és a dolgozók kapcsolata

Az igazgató, az igazgatóhelyettesek és a tagintézmény-igazgatók – az intézmény szakszerű és törvényes működése érdekében – napi szintű kapcsolatot tartanak egymással személyesen, telefonon és e-mailben. Az óvodatitkárok feladata a napi ügyek és a gazdasági ügyek intézése. Az tagintézmény-igazgatók az éves munkaterv alapján szervezik az nevelőmunkát, tájékoztatják a munkatársakat az

aktuális feladatokról, a várható tevékenységekről, eseményekről. Rendszeres együttműködést igényel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásának megszervezése.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusi párok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak napi kapcsolatban vannak egymással. Munkájukat összehangoltan, egymás tevékenységére építve és segítve végzik. Az intézményben működő szakmai munkaközösségek segítik az önértékelés és a pedagógiai-szakmai ellenőrzés előkészítését, a tudásmegosztást, a szakmai munka irányítását, a pályázatokban való részvételt.

Az óvoda dolgozói közötti kapcsolatokat erősítik a szakmai és gyermek közösségi napok megszervezése, a nevelőtestületi és munkatársi értekezletek, a rendezvényekre való készülődés.

A fenntartó és az intézmény kapcsolata

A fenntartóval az Igazgató tartja leginkább a kapcsolatot. A törvényes működés érdekében megbeszéléseken, egyeztetéseken, bizottsági üléseken vesz részt. Tájékoztatja a fenntartót az illetékes ügyekben.

Kapcsolat más intézményekkel

Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

A beiratkozó óvodások közül egyre többen érkeznek bölcsődéből. A gyermekek óvodába kerüléséről – ha szükséges – az igazgatók egyeztetnek. Az óvodapedagógusok a beiratkozás előtti időszakban különböző kapcsolattartási formákkal veszik fel a kapcsolatot a bölcsődei gondozónőkkel. Hagyománnyá vált az óvodapedagógusok bábjátéka, dramatizálása a bölcsődében. De előfordul a szülői értekezleten való részvétel is, amikor a szülők tájékoztatás t kapnak az óvodai életről, a bölcsőde - óvoda átmenet zökkenőmentességéről.

Az óvoda és az iskola kapcsolata

Együtt az iskolával:

Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Jelenleg a Klauzál Gábor Utcai Általános Iskola együttműködési megállapodás alapján kölcsönös kapcsolatot alakított ki a Klauzál Gábor Utcai Központi Óvodával. A gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába, emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének megismerésére is.

Célok

- Az együttműködési megállapodásban rögzített kölcsönös kapcsolat működtetése, az együttműködési formák erősítése.
- Az átmenetek megkönnyítése a bölcsőde-óvoda, és a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedése és lemorzsolódásmentes előrehaladása az óvoda-iskola között.
- Intézményi átmenetet segítő programok kidolgozása és működtetése.
- Alakuljanak ki a gyermekek iskolába lépéséhez szükséges feltételek – test, lelki és szociális érettség – amelyek szükségesek az eredményes iskolai munkához.
- A tanköteles kort elérő gyermekek közül az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget el nem érő gyermekek esetében beavatkozás, egyéni fejlesztések a készségek, képességek fejlődését elősegítő pedagógiai módszerekkel.

Feladatok

A gyermekhez illesztett iskolakezdést, a kudarcok megelőzését szolgálják a pedagógiai programban azok a speciális, pedagógusokra vonatkozó feladat-meghatározások is, amelyek általános hatókörű szabályozóként érvényesek az intézmény teljes nevelőtestületére. Ezek az alábbiakban foglalhatók össze.

- tanítói hospitálások az óvodában;
- óvodapedagógusok látogatása az iskolában;
- tanítók bemutatkozása az óvodák szülői értekezletén;
- októberben az átvezető időszak tapasztalatainak megbeszélése (az óvodapedagógusok és a tanítók körében, feladatok meghatározása – Difer mérések összehasonlítása).
- munkatervi szinten szabályozott, folyamatos szakmai kapcsolattartás az iskolával;
- az iskola épületének, az ott dolgozó felnőttek munkájának megismertetése az iskolába kerülő gyermekkel.⁶

Az óvoda-iskola közötti váltás jelentős fordulópont a gyermekek életében. Az óvoda-iskola átmenet elősegítése érdekében a tagóvodák folyamatos kapcsolatot tartanak fenn az általános iskolákkal.

Kapcsolat a pedagógiai munkához kapcsolódó más intézményekkel

A további intézményekkel megvalósuló különféle együttműködési formákat a munkaterv és az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza. Kialakult, hagyományokra épülő kapcsolatot tartunk fenn elsősorban a *Szentesi*

---

⁶ EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című Projekt Megvalósíthatósági Tanulmány

*Pedagógiai Szakszolgálattal és szükség esetén Csongrád Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, akik végzik az általunk kérelmezett gyermekek képességvizsgálatát. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival – szociális segítők, családgondozók – a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket és családjaikat segítjük, rendszeresen pedagógiai véleményben adunk tájékoztatást a gyermekről és a szülővel való kapcsolatunkról. A közművelődési intézményekkel (Szentesi Művelődési Központ, Gyermekkönyvtár, Művészetek Háza, Koszta József Múzeum) a Kincses Kultúróvodai program és a pályázati lehetőségek bővítették a kapcsolattartás formákat, azok folyamatosságát, a rendszerességét. Szívesen fogadjuk szakmai gyakorlatra az óvodapedagógus képző felsőoktatási intézményekből az óvodapedagógus jelölteket, akiket mentor végzettségű és elhivatott óvodapedagógusok segítenek. A **Civil szervezetek** által szervezett városi programoknak, rendezvényeknek állandó résztvevői az óvodai csoportjaink. Az óvodákhoz kapcsolható **Alapítványok** finanszírozással támogatják a játékok, eszközök beszerzését. A tagóvodák egyéni arculattal releváns kapcsolattartási formáit a nevelési gyakorlatok tartalmazzák.*

Az EFOP 3.1.5. alprojekt folyamatai közben, **az intézményfejlesztés eredményeként** a projekt céljaival relevánsan eredményes **partneri együttműködés** valósult meg. Az együttműködési megállapodással erősödött az óvoda-általános iskola együttműködésének támogatása. A területi műhelyeken megvalósult az óvodai nevelés módszertani támogatása. A hálózati műhelyeknek köszönhetően bővültek, erősödtek az intézményközi és hálózati partnerkapcsolatok. Az intézményi műhelyen hatékonyan valósult meg a tudásmegosztás.⁷

Cél

- Az óvoda és más intézmények között kialakult együttműködési formák folyamatos működtetése, fenntartása, az intézmény partnerkapcsolatainak bővítése.

Feladatok

- A munkatervbe foglalt együttműködési formák megvalósítása, továbbfejlesztése.
- Az egyéni arculathoz szorosan kapcsolódó partneri kapcsolat mélyítése a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentése és a tehetségesek fejlesztése érdekében.
- A partneri kapcsolatok fenntartása szakmai napokon való részvétellel, jó gyakorlatok megfigyelésével.

---

⁷ Az EFOP 3.1.5-16-2016-00001 Óvodai Alprojekt folytán bővültek EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című Projekt Megvalósíthatósági Tanulmány

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek érdekében együttműködik a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- Információt gyűjt az intézmények felől, majd azt megosztja a nevelőtestülettel.
- Az éves tervezéshez válogat az intézmények releváns programkínálatából.
- Felelősi rendszerben felel a rábízott feladatok megvalósításáért.
- Kiemelten kezeli az egyéni arculathoz kapcsolódó programok, kapcsolattartási formák rendszerességét.
- Minden olyan kapcsolatot szorgalmaz az intézményekkel, amelyeknek célja a gyermekek hátrányainak csökkentése és a tehetséggondozás.
- Továbbképzésen vesz részt, melynek témája az átmenetek problematikája, korszerűbb pedagógiai látásmódok, hatékonyabb módszertani eljárások megismerésére és alkalmazására, vagyis a helyi gyakorlat továbbfejlesztésére irányul.
- A Kárpát - medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőség szerint – szakmai kapcsolat fenntartására.

7. A pedagógiai munka dokumentációi

7.1. A szakmai dokumentumok tervezése

Az óvodai nevelés tervezése az oviKRÉTA rendszerben történik, mely felületen az óvodai tevékenységeket egy rendszerben kezelhetjük.

Cél

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjával, az intézmény Pedagógiai Programjának célrendszerével, a tagóvoda nevelési gyakorlatával releváns tervezés.
- Az óvodapedagógusok módszertani szabadságának, többlet kompetenciáinak érvényesülése.

Feladat

- Értékteremtő, értékátadó műveltségi anyag kiválasztása.
- A gyermek előzetes ismereteire, tapasztalataira, élményeire, aktualitásokra épülő rugalmas tervezés.
- Tervezésben és megvalósításban komplexitásra törekvés.
- Életkori sajátosságoknak megfelelő, fejlettségi szintet differenciáló és csoporthoz igazított fejlesztési tartalmak, témák közvetítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A csoportnapló folyamatos, naprakész és pontos vezetése mindkét óvodapedagógus részéről.
- Szabadon választott formában éves tervet vagy témánként tematikus terveket és projekttervet készít.
- A lebontott tervek alapján heti tervet készít - fejlesztés tartalmát - mely tartalmazza a témához kapcsolódó differenciált tevékenységeket.
- A képesség-, készségfejlesztést a főbb képességterületek alapján differenciáltan tervezi meg.
- Figyelembe veszi az előzményeket, épít az előzetes tudásra, tudatosan átgondolja a gyermekcsoport fejlettségi szintjét, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését.
- A nevelési tervekben az általános feladatok alapján célokat, feladatokat és elvárásokat fogalmaz meg, majd a megvalósulást értékeli.

7.2. Mérés, értékelés folyamata és dokumentációja

A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése szintén az oviKRÉTA rendszerben történik. Az Értékelési szempontokról az Értékelés eredményére történő váltáskor a szempontokhoz beállított értékelések mentésre kerülnek. Az ehhez tartozó pontszámok összegzésével a rendszer besorolja a gyermeket a különböző fejlődési mutatók és területek szerinti megfelelő kategóriákba, majd megjeleníti az azokhoz tartozó alapértelmezett szöveges megállapításokat, amelyek tetszés szerint módosíthatók, kiegészíthetők. Véglegesíteni az Értékelés eredménye felületen lehet. Véglegesítés után naplóbejegyzés jön létre, amihez tartozóan a generált dokumentum letölthető

A különféle területek/tevékenységek fejlettségi fokát ezen kifejezésekkel tudjuk meghatározni:

➤ soha

A gyermek még nem mutatja az adott tevékenység végrehajtásához szükséges készségeket. Nem képes önállóan, vagy akár segítséggel sem elvégezni a tevékenységet.

➤ megjelent

A gyermek időnként képes a tevékenység végrehajtására, de nem minden alkalommal. A sikeres végrehajtás inkonzisztens és esetleges. A tevékenység végrehajtása közben a gyermek gyakran segítségre szorul, hibázik, vagy csak bizonyos körülmények között tudja azt sikeresen megvalósítani.

➤ kialakulóban

A gyermek egyre megbízhatóbban képes a tevékenység végrehajtására, bár még nem mindig tökéletesen. A tevékenység végrehajtása során a gyermek ritkán szorul segítségre, és az esetleges hibák száma csökken. A tevékenységet egyre inkább rutinból és magabiztosan végzi, és az eredmény általában konzisztens.

- kialakult

A gyermek már nem szorul segítségre a tevékenység végrehajtása során, kialakult a készség. A gyermek rutinszerűen és automatikusan hajtja végre a tevékenységet, és képes másokat is instruálni vagy segíteni abban.

Emellett vezetünk papír alapon minden gyermekről személyes dokumentációt, mely tartalmazza:

- a gyermek anamnézisé,
- a befogadás, beszoktatás tapasztalatait,
- a DIFER teszt mérési eredményeit,
- amennyiben a gyermeket szakértő bizottság vizsgálta, a vizsgálati kérelmet és a vizsgálat megállapításait, a felülvizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket,
- a gyermekek egyéni fejlesztési tervét

Célok

- A gyermek önmagához viszonyított fejlődésének feltárása, nyomon követése.

Feladatok

- A nevelőmunka folyamatos fejlesztése érdekében megfigyelés, a gyermek fejlettségi szintjének, fejlődési ütemének mérése, értékelése.
- A számszerű, összehasonlítható, elemezhető mérési mutatók, a megfigyelések, - ha van - szakértői vélemény alapján a fejlesztés irányvonalának tervezése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációt vezet.
- A gyermek óvodába kerülése idején a szülővel kitölti a gyermek anamnézisé.
- A befogadás-beszoktatási tapasztalatait rögzíti a megadott szempontok alapján.
- Évente két alkalommal (november és április) elvégzi a képességek fejlettségi szintjének számszerű értékelését.
- Szükség esetén mindkét óvodapedagógus egyeztetésével elkészítik a szakértői vizsgálat iránti kérelmet és eljuttatják a célintézménynek.
- Elvégzi a DIFER mérést (bemeneti – 5 éves és kimeneti szint – 6 éves).
- A tanköteles korú gyermekek esetében egyeztetés a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel az általuk elvégzett MSSST mérés eredményeiről, a fejlesztés irányvonalának megbeszélése.

- A tapasztalatok, megfigyelések, mérési eredmények, szakértői vélemény alapján évente egyéni fejlesztési terv készítése.
- Szakértői vizsgálatról szóló határozattal rendelkező gyermekek esetében – sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő – kontrollvizsgálatot igénylő dokumentum kitöltése és eljuttatása vizsgálatot végző intézmény felé.

8. Az óvodai élet tevékenységformái

8.1. A játék

„A gyermeki játék az emberi lélek mélyéből fakad, ősi ösztönök, erők ellenállhatatlanul törnek utat maguknak.”

(Petrás Anna)

A játékot a gyermekek alapvető és legfőbb tevékenységformájának tekintjük, mely egész óvodai nevelésünket átszövi, és a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

Célok

- Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével és indirekt irányításával élményszerű, elmélyült, nyugodt gyermeki játék kibontakoztatása.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesítése.

Feladatok

- Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása, a játék témájának gazdagítása, továbbfejlesztése.
- A nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése, elegendő hely, idő és eszközök biztosításával.
- A gyermekek képességeinek és személyiségének fejlesztése.
- A gyermeki játék önállóságának és a gyermeki személyiség tiszteletben tartása.
- Alapvető együttélési szabályok, szokások megismertetése, tudatosítása, mintaadás, beilleszkedés segítése, befogadó nevelés érvényesítése.
- A gyermeki személyiség tiszteletben tartása.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével, együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával megteremti az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék feltételeit.
- A gyermekek közreműködésével alakít ki állandó és ideiglenes játszóhelyeket.

- Hozzásegíti a gyermekeket ahhoz, hogy mindenki megtalálja a számára a legmegfelelőbb helyet az csoportszobában és a játszó udvaron.
- Biztosítja meghitt és esztétikus sarkok, kuckók, tevékenységközpontok kialakítását kisebb baráti csoportok együtt játszásához.
- Olyan szokásrend kialakítása, melyben a gyermekek önállóan alakítanak ki játékhoz szükséges teret és természetes igényük, hogy a játék befejezése után a bútorokat, eszközöket rendezzék vissza a helyükre.
- Nagyobb teret adunk a csoportszobában a mozgásos és nagyobb helyigényű játékokhoz.
- Az ábrázoló tevékenységközpontban a gyerekek számára elérhető magasságú nyitott polcokon az ábrázoláshoz szükséges eszközök biztosítása és a gyermekek differenciált megsegítése a szabad eszközválasztáshoz.
- A mesesarokban megteremti a feltételeit a bábozásnak és a dramatizálásnak, jelmezek, kellékek hozzáférhetőségével.
- A szabad játék ideje alatt adjon lehetőséget az énekes játékok önálló kezdeményezésére, hangszerekkel való ismerkedésre, kipróbálásra.
- Konfliktus esetén – a helyzettől függően – beavatkozik, segítséget nyújt, metakommunikatív eszközöket alkalmaz, illetve külső szemlélőként figyelemmel kíséri az önálló problémamegoldást.
- A játék folyamatában nyomon követi a szerepek elosztását, biztosítva ezzel az esélyegyenlőség megvalósulását.
- Játosztársként egyéni beszélgetéseket kezdeményez, bátorít, ösztönzi a gyermek beszédkedvét, egyénre szabottan kérdez és válaszol.

Nevelő-oktató munkát segítő feladata

- Közreműködik a játékeszközök elrakásában, a játékpalcokat rendezi, tisztán tartja, szükség esetén a megrongálódott eszközöket megjavítja.
- A baleseti veszélyforrásokat folyamatosan figyeli, azokat haladéktalanul elhárítja vagy jelzi az óvodapedagógusnak.
- A környezet esztétikai rendjének megteremtésében szükség esetén közreműködik.
- Az óvodapedagógus kéréseit követve alkalomszerűen előkészíti és elpakolja az eszközöket, kellékeket.
- A pedagógiai asszisztens segítse a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek játékát, kezdeményezzen társas illetve páros játékokat.
- Udvari játékok alkalmával segítik a kinti játékhoz szükséges eszközök, játékok kivitelét illetve behozatalát.

- Gyermekszerető viselkedésével, kulturált kommunikációjával utánozható mintát adjon az óvodás gyermek fejlődéséhez.⁸

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek ötleteiket, elképzeléseiket élményszerűen, egyéniségüknek megfelelően újraalkotni.
- A gyermekek egy játéktémában kitartóan, elmélyülten, együtt tudnak játszani.
- Képesek a közösségi viselkedésformák és a játék által igényelt szabályok betartására.
- A szimbolikus játékban, a dramatizálás, bábozás során az ismert meséket önállóan is előadják.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Kommunikációs interakciójuk gazdag, kulturált, érthető.
- A gyermekek játékhelyzetekben tudnak egymáshoz alkalmazkodni.
- A játékban a viselkedés szabályait ismerik és elfogadják.
- A kezdeti magányos játéktól eljutnak a társas-kapcsolatokon és az élményeken alapuló szabályjáték szintjére, ötleteikkel gazdagítják a játék folyamatát, és együttműködnek.
- A gyermekek fokozatosan jutnak el a gyakorlójáték szintjéről a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajtahoz, a szimbolikus játékhoz, melyben önállóak, kezdeményezők.
- A játékidőben szívesen barkácsolnak, kézműves tevékenységeket folytatnak, szívesen kezdeményeznek bábozást, dramatizálást. A játékon keresztül eljutnak egy olyan magasabb szintre, amely felerősíti a különböző tevékenységekhez (mese-vers, énekes játék stb.) kapcsolódó tapasztalatokat, ismereteket, a személyiségükben rejlő értékeket (pl. szabálytudat, kitartás, stb.).

8.2. Verselés, mesélés

A vers és a mese hallgatása, mondása a kisgyermekkorban a játékkal egyenrangú igénye, az anyanyelvi nevelés mással nem pótolható lehetősége, amely megalapozza a gyermekek könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatát, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mese - különösen az előszavas mese - kiválóan alkalmas a gyermek világképének kialakítására és elősegíti érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését. Az óvodában a 3 -7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan kerül válogatásra a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, illetve a

⁸ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V.

klasszikus és a kortárs irodalom művei. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Célok

- A verseken, meséken, kortárs irodalmi műveken keresztül fejlődjön a gyermekek erkölcsi érzelmei, ítéletei, alakuljon magatartásuk, esztétikai fogékonyságuk.
- A mindennapos mesélés által alakuljon a gyermekek szemléletmódja, világképe.
- Formálódjon nyelvi kifejezőkészségük, helyes kiejtésük, sajátítsák el a helyes hangsúlyozást és beszédritmust, bővüljön szókincsük és kifejezőkészségük.
- Őrizzék meg a néphagyományokat, népszokásokat a népköltészeti alkotásokon keresztül.
- Alakuljon irodalmi érdeklődésük és fejlődjön ízlésviláguk.

Feladatok

- A mondóka, vers, mese iránti érdeklődés, felkeltése, fenntartása.
- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segítse a gyermekeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- Az irodalmi és népköltészeti alkotások megszerettetése.
- Változatos irodalmi élmények közvetítése (mondóka, vers, verses mese, bábjáték, dramatikus játék, mimetikus játék).
- A vers-mese szeretetének megalapozása.
- Az anyanyelv megszerettetése, a beszédkultúra és a gyermekek olvasóvá nevelésének megalapozása.
- A magyar mondavilág elemeivel, meséivel magyarságtudat fenntartása.
- A rendszeresen verselés, mesélés ajánlása a családoknak.

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

- Mondókák, dúdoló dajkarímek a magyar néphagyomány gyűjteményéből.
- A magyar gyermekköltészet alkotásai, rövid, könnyen értelmezhető versek, klasszikus gyermekmesék.
- Dramatikus, anyanyelvi és kommunikációs játékok.
- Pihenés alkalmával több fejezetből álló mesék, történetek.
- Jeles napokhoz, évkörhöz kapcsolódó legendák, népköltések, irodalmi alkotások.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- Az éves tervben/tematikus tervben témalehetőségek szerint az irodalmi anyagok összeállítása a módszertani szabadság megtartásával.
- A Heti tervben a fejlesztés tartalmának rögzítése mondókák, versek, mesék jelölésével.
- Az aktualitások figyelembevételével komplex tevékenységek tervezése.
- A témához kapcsolódó játékok jelölése - nyelvtörők, dramatikus játékok, anyanyelvi és kommunikációs játékok.
- A kiválasztott irodalmi anyag tudatában célok meghatározása.
- A gyermek önálló kezdeményezési lehetőségének biztosítása (hely, eszköz, idő).
- A gyermekcsoport és az egyéni képességek figyelembevételével a képességfejlesztési területek differenciálása.
- A szükséges eszközök, kellékek, bábok, motivációs eszközök átgondolása.

A tevékenység szervezésének módszerei

- A feltételek megteremtése a mesehallgatás meghittsége érdekében a kialakított színtereken (mesekuckó, mesesarok) biztosított.
- Különböző motivációs lehetőségek alkalmazása a gyermekcsoport szokásrendjéhez kapcsolódóan - mesepárna, meseszignál, mesegyertya, meseládikó.
- A mondókázás, verselés egyéni és mikrocsoportos formában a szabad játékkal párhuzamosan történik.
- Differenciálás, egyéni bánásmód érvényesítése.
- Élményt biztosító óvodapedagógusi előadás, bemutatás, szemléltetés, bábjáték dramatizálás.
- A tevékenységszervezés után differenciált játékba való visszavezetés.
- IKT eszközök alkalmazása motivációhoz, megvalósításhoz.
- Gyermeki bábjáték, dramatizálás, belső képalkotás, élményfeldolgozás, önkifejezés.
- Személyre szabott, pozitív értékelés.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Az eszközök, kellékek előkészítésének, rendezésének segítése.
- A verselés, mesélés szervezése során egyéni bánásmód alkalmazásával segíti a nyugodt légkör megteremtését.
- A környezet esztétikai rendjének megteremtésében aktívan közreműködik.
- Mintaadás, gyermek szerető viselkedéssel, kommunikációval.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen, örömmel hallgatnak meséket, verseket és igénylik az ismételt előadást.
- Figyelmesen végig hallgatják az óvodapedagógust és társaikat.
- Egyéni képességeikhez mértén képesek a színházi előadások cselekményének követésére.
- Szívesen mondanak spontán módon mondókákat, verseket, meséket, melyeket játékos mozgással kísérnek.
- Részt vesznek dramatikus és mimetikus játékokban, közös műsorokban.
- Képes tájékozódni a képeskönyvekben, képek alapján történeteket kitalálni.
- Gondosan bánnak a képeskönyvekkel, leporellókkal.
- Tudják a megismert szavak jelentését, a meseszereplők érdekes szólásait, megjegyzik és a mindennapi beszédükben alkalmazzák.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, képes a meseszövése.⁹

8.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodai zenei nevelésnek hagyományai vannak, melynek tovább élését e tevékenységi forma biztosítja. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. A magyar népdalok, mondókák, népi játékok a gyermekek számára élményt nyújtanak és megalapozzák a zenei anyanyelv kialakulását. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és esztétikai nevelés egyik legfontosabb alapja.

Az ének-zenei tevékenység semmi mással nem pótolható alapot ad a készség és képességfejlesztéshez, a hozzá kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai napirend része, mint a napi mesélés vagy a szabad játék. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, táncra. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Célok

---

⁹ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V., VI.

- Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő zeneművészeti alkotások megszerettetésével, a befogadására való képességek megalapozásával a zenei anyanyelv ápolása.
- Ismerjék meg a népzenei hagyományokat.
- Érezzék át a közös éneklés, közös játék örömét a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét.
- A készségfejlesztés változatos gyakorlásával formálódjanak zenei készségeik.
- Fedezzék fel zenei élménynyújtással zenei képességeiket, önkifejezési lehetőségeiket, kreativitásukat.
- Ismerjék meg a gyermekek néptánc alaplépéseit, fejlődjön mozgáskultúrájuk.

Feladatok

- Minden csoportszobában tevékenységközpont kialakítása (zenesarok, zenekuckó).
- A természetes élethelyzetek, lehetőségek kihasználása az ölbeli játékokra, a mondókázásra, éneklésre, népi játékok játszására és zenehallgatására.
- A zenei nevelés különböző formáinak megjelenése valamennyi tevékenységi formában.
- Különböző zenei készségek, képességek fejlesztése, összehangolása pszichikus és gondolkodási funkciók fejlesztésével, valamint a szocializációs folyamattal.
- Zenés mozgás és zenés festés alkalmazása klasszikus zeneművek összekapcsolásával.
- Zenehallgatásra és néptáncra népzenei művek alkalmazása.
- Zenei élmények biztosítása külső helyszíneken, meghívott zenészekkel és a zeneiskola támogatásával.

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

- A környezet hangjai, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, népi énekes játékok, műdalok, klasszikus és kortárs zeneművészeti alkotások.
- Egymásra épülő, a gyermekcsoportéhoz, illetve az egyéni képességekhez igazodó készségfejlesztés.
- Jeles napokhoz, évkörhöz, ünnepekhez kapcsolódó népi játékok, műdalok, zeneművészeti alkotások, tánc.
- Lehetőség szerint színház- és koncert látogatások.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- Az éves tervben/tematikus tervben témalehetőségek szerint az ének-zenei anyagok összeállítása a módszertani szabadság megtartásával.
- Heti tervben a fejlesztés tartalmának rögzítése mondókák, énekes játékok, zenehallgatás, készségfejlesztés differenciált jelölésével.
- Kötött és kötetlen szervezési forma és helyszín (csoportszoba, udvar) kiválasztása.
- Mondókázásra, népi játékok játszására, zenehallgatásra, ritmusjátékos hangszerek kipróbálására hely, eszköz, idő biztosítása, átgondolása.
- Komplexitás, változatosság érvényesítése.
- Élményszerűség, játékoság, motiváltság biztosítása.
- A kiválasztott zenei anyagok megvalósításához célok meghatározása.
- Előzetes ismeretekre épít.
- Egyéni arculat és az innováció (zeneterápiás játékok) érvényesülése.

A tevékenység szervezésének módszerei

- Egyéni, páros és csoportos szervezési forma.
- Meghitt, nyugodt légkör biztosítása.
- Zenei eszközök és természetes anyagból készített ritmushangszerek alkalmazása.
- Differenciálás, egyéni bánásmód érvényesülése.
- A gyermek részéről a spontán utánzás.
- Komplexitás és változatosság.
- Bemutatás, szemléltetés, beszélgetés, bábjáték.
- IKT eszközök alkalmazása.
- Zeneterápiás játékok.
- Zenei tehetséggondozás.
- Egyénre szabott fejlesztő értékelés.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Közreműködik a hangszerek, kellékek, eszközök előkészítésében, elrakásában a környezet esztétikai rendjének megteremtésében.
- A pedagógiai asszisztens a tevékenység menete közben segítséget nyújt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek.
- Tevékenység közben szellőztetés, segítség nyújtása a gyermek szükségleteinek kielégítésére.

A fejlődési jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mondókázni, énekelni, népi játékot játszani.
- Képesek az egyenletes lüktetés változatos érzékeltetésére.

- Tudnak megfelelő szövegkiejtéssel mondókákat mondogatni, dalos játékokat, alkalmi dalokat tisztán énekelni.
- Felismerik a halk-hangos közötti különbséget és tudnak hangosan-halkan beszélni, énekelni, tapsolni.
- Ismerik a magas-mély közötti különbséget és maguk is alkalmazzák az énekben és a dalok kezdésénél.
- Képesek felismerni a különböző módon előadott énekeket.
- Képesek a kettes lüktetés, valamint a mondókák, dalok ritmusának érzékeltetése.
- Megfelelően használják a ritmushangszereket, eszközöket.
- Ismernek jeles napokhoz, ünnepkörökhöz és a népi élet mindennapjaihoz kapcsolódó énekeket, dalos játékokat, népi játékokat.
- Kedvvel végeznek egyszerű, játékos mozdulatokat, táncelemeket.
- Figyelnek a természet, környezetük hangjaira, megkülönböztetik a hangszíneket, hangszínek finom eltéréseit.
- Használják az egyszerű ritmusjátászó hangszereket.
- Zenehallgatás érdeklődés.¹⁰

8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Célok

- Alakuljon a gyermekek tér-, forma- és színképzete, esztétikai érzékenysége, élmény- és fantázia világa, a belső képi világ kivetítésével.
- Váljék igényükké a nemzeti szimbólumok, szokások, hagyományok értékeinek megismerése, az ábrázolás változatos technikáival való megjelenítése.
- Ábrázolási tevékenységek során alakuljanak társas kapcsolataik, személyiségjegyeik (pl. együttérzés, segítségnyújtás, tolerancia, kitartás stb.) és az egyén és a közösség érdekében végzett munkához való viszonyuk.

Feladatok

---

¹⁰ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V., VI.

- Az alakító-alkotó munka feltételeinek megteremtése, a gyermekek fejlettségének és a tevékenységek jellegének megfelelő szervezeti forma biztosítása.
- A vizuális tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka alap technikák megismertetése, gyakorlása, alkalmazása.
- A mindennapi ábrázoló tevékenység eszközeinek, a szabad önkifejezés lehetőségeinek biztosítása.
- Az alkotás örömeinek megéreztetése az ábrázolás eszközeivel, a gyermeki énkép, önértékelés, társértékelés erősítése.
- A tevékenység tervezése és szervezése során a méltányosság, a differenciálás, hátránycsökkentés, tehetséggondozás érvényesítése, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megsegítése.
- Vizuálisan kulturált, izléses óvodai környezet megteremtése, melyben – különösen a jeles napok, ünnepekhez a környezet alakítása, díszítése a gyermekek aktív részvételével.
- Az ábrázoló tevékenységek összekapcsolása a többi tevékenységi formával.
- A természetes anyagok, termékek felhasználásának előtérbe helyezése.
- Új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelés.

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

- Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka.
- Műalkotások, szokások, hagyományok, nemzeti szimbólumok, esztétikus tárgyi környezet megismerése.
- Múzeumpedagógiai foglalkozások és a Művészetek házában tehetséggondozás.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- Az éves tervben/tematikus tervben témalehetőségek szerint az ábrázolás változatos technikáinak felhasználásával.
- Heti tervben a fejlesztés tartalmának rögzítése differenciáltan.
- Az évszakok és ünnepek figyelembevételével komplex tevékenységek tervezése.
- Az ábrázolás különböző fajtáihoz, műalkotásokhoz népművészeti elemekhez kapcsolódó célok meghatározása.
- Közvetett nevelési módszerek dominanciája.

- A gyermekcsoport és az egyéni képességek figyelembevételével a képességfejlesztési területek differenciálása.
- A szükséges kellékek, motivációs eszközök átgondolása.
- Játékra épülés, játékok a visszavezetéshez releváns játékokkal.
- A gyermek alkotási kedvének megfelelő, önálló elképzeléseinek biztosítása, tapasztalatszerzés, önmegvalósítás.

A tevékenység szervezésének módszerei

- A vizuális tevékenységekhez szükséges nyugodt légkör és feltételek megteremtése.
- Eszközök gyűjtése, kiegészítő eszközök készítése.
- A csoport szokás és szabályrendszerének kialakítása.
- A gyermekek eltérő fejlettségi szintjét figyelembe véve differenciált fejlesztést.
- Új anyagok, eszközök technikák bemutatása, megismertetése, új technikák alkalmazása, gyakorlása.
- Dicséret, buzdítás egyénre szabottan.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Közreműködik az ábrázolás eszközeinek előkészítésében, gondozási és takarítási feladatok ellátásában, környezet esztétikai rendjének megteremtésében.
- A gyermekek ruhájának megkímélése érdekében segíti a festős pólókba, kötényekbe való áttöltözést.
- Alkalomszerűen segíti a csoportszoba és a galériák dekorálását, gyermeki alkotások kifüggesztését.
- A pedagógiai asszisztens szerepet vállal a lassabban haladó egyéni segítséget igénylő gyermek támogatásában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Tud egyszerű formákat rajzolni, alakzatokat festeni.
- Ceruzanyomatéka és vonalvezetése biztos és megfelelő.
- Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
- Képzalkotásában egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit.

- Tud különféle technikákkal képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésére álló anyagokból választani.
- Alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- Emberábrázolása felismerhető, részletes.
- Tudnak egyszerű plasztikai formákat mintázni, létrehozni.
- Tudják a kézimunka egyszerű technikáit alkalmazni.
- Tudnak egyszerűbb és bonyolultabb alakzatokat, építményeket létrehozni, a teret alakítani.
- Képesek alkotásközben környezetük tisztaságára vigyázni.
- Önállóan és csoportosan is készít játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Örül saját és társai alkotásának, és a közösen készített kompozícióknak.¹¹

8.5. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás, minden funkció fejlődésének nélkülözhetetlen alapja. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. Az óvodás korra tehető a gyermek legintenzívebb mozgásfejlődése, a gyermek mozgástapasztalatai gyarapodnak és a fejlődéssel folyamatosan minőségi változásokon megy keresztül.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység

Célok

- Valósuljon meg a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, az egészséges életmódra nevelés.
- Fejlődjön a gyermekek koordinációs és kondicionális képességei, szerezzenek mozgástapasztalatokat.
- Sokszínű, változatos és örömteli mozgásgyakorlással alakuljon ki a természetes mozgáskedv és mozgás iránti igény.
- Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelenjenek meg az irányított mozgás tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

¹¹ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V., VI.

- A változatos mozgásos játékok és tevékenységek során alakuljon, fejlődjön a mozgáskultúra.

Feladatok

- A sokszínű, örömteli és biztonságos mozgástevékenységekkel, játékokkal a mozgás iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok megismertetése, gyakorlása, alkalmazása, ellenőrzése, értékelése.
- Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve -, minden gyermek számára biztosítani kell.
- Komplex mozgásos tevékenységekkel az értelmi, szociális, verbális és testi képességek fejlesztése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az egyéni különbségek kezelésére alkalmas módszerek, eljárások alkalmazása, a kiemelkedő képesség optimális fejlesztése.
- Életvédelem –és baleset megelőzés.

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

Gyermekcsoportonként eltérő szakirodalom felhasználásával az alábbi mozgástevékenységek kerülnek tervezésre:

- Járás, futás.
- Gimnasztikai jellegű játékos gyakorlatok (páros-, pad-, bordásfal-, kéziszer gyakorlatok).
- Csúszás, kúszás, mászás.
- Egyensúly gyakorlatok vonalon, emelt szeren, kézi szerrel.
- Ugrás, szökdelés, szerugrás, függés.
- Talajtorna jellegű gyakorlatok: guruló átfordulás, hossz tengely körüli átfordulás, kézállás előkészítő gyakorlata).
- Labda gyakorlat (fogás, gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés).
- Szabályjátékok (futó, fogó, kooperatív, labdajátékok, sorverseny).
- Vízhez szoktatás, úszás.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- Az éves tervben/tematikus tervben a témának megfelelő mozgásanyag összeállítása a módszertani szabadság megtartásával.
- A mozgásos tevékenységek szervezése kötött és kötetlen formában – a mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton

történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

- Tagóvodaként eltérő módon biztosított a helyszín (tornaterem, tornaszoba, csoportszoba, óvodai udvar, uszoda).
- Heti tervben a fejlesztés tartalmának rögzítése a járás és futás gyakorlatok, fő gyakorlatok, játékok jelölésével.
- A kiválasztott mozgásanyaghoz kapcsolódó célok meghatározása.
- A szabad játékban és a mindennapos mozgásban felkínált játékok.
- A gyermekcsoport és az egyéni képességek figyelembevételével a képességfejlesztési területek differenciálása.
- A szükséges mozgásfejlesztő eszközök átgondolása.
- Fizikai erőnlét figyelembevétele, motiváltság.
- Előzmények, előzetes tudás, mozgástapasztalatok.
- Gyermekcsoport együttműködési szintje.
- Időjárási viszonyok.
- Alkalmazkodás a többi gyermekcsoportoz.

A tevékenység szervezésének módszerei

- A feltételek megteremtése a mozgásos tevékenységhez.
- Bemutatás, mintaadás, egyéni segítségnyújtás, gyakorlás.
- Differenciálás, egyéni bánásmód érvényesítése.
- Játék, spontán-, szabad játék, kooperatív játékok, játékosság biztosítása.
- Mozgáskotta.
- IKT eszközök alkalmazása.
- Személyre szabott, pozitív értékelés, kiemelés.
- Relaxáció.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Segíti a különböző helyszíneken megvalósuló mozgástevékenységet.
- A baleseti veszélyforrásokat folyamatosan figyeli, segítséget nyújt a gyerekeknek a balesetveszély elkerülése érdekében.
- Segít a különböző mozgástevékenységek szervezési feladatainak ellátásában.
- Ellátja az adódó gondozási teendőket.
- Az óvodapedagógus kéréseit követve alkalomszerűen előkészíti a szükséges eszközöket, tevékenység után visszaállítja a környezet esztétikai rendjét.
- A pedagógiai asszisztens egyéni segítséget nyújt a kevésbé motivált, mozgásproblémás, sajátos nevelési igényű gyerekeknek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Örömmel végzi a mozgástevékenységeket.
- Igényévé válik a mindennapos mozgás.
- Alap állóképességgel rendelkezik.
- Egészséges versenyszellemmel rendelkezik.
- Testsémája, lateralitása, téri tájékozódó képessége kialakult.
- Ismeri a vezényszavakat.
- Szabálytudata kialakult.
- Egyensúlyérzéke megfelelő.
- Kézi szereket biztonságosan kezeli.
- Ismeri a mozgásos játékokat és önállóan kezdeményezi.
- Mozgása összerendezett, harmonikus finom mozgásra képes.¹²

8.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, több érzékszerv és mozgásos tapasztalatszerzés útján tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Jelentős szerepe van az óvodapedagógus élményszerzést biztosító tevékenységszervezésének, hiszen a természet közeli megközelítések segíti a gyermek felfedezését, aktivitását, cselekvési kedvét. Az élményalapú tevékenységekkel, a környezettudatos viselkedés kialakításával csökkenthet a gyermekek hátrányos helyzete a társadalmi beilleszkedés terén.

A külső világ tevékeny megismertetése - a pedagógiai értékek közvetítésével - a fenntartható fejlődést szolgálja.

A gyermekek a környezet megismerése közben, az óvodai nevelés folyamatában észrevétlenül matematikai tapasztalatokat szereznek. A matematikai fogalmakkal, a relációkkal állandóan találkoznak, újra és újra azonosítják a helyzetet a fogalommal, majd képessé válnak azok alkalmazására, összefüggések megfogalmazására.

Célok

- Szerezzenek tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai mennyiségi, téri viszonyairól.
- Környezettudatos magatartás megalapozása, a természetvédelem és a természet szeretet iránti igény kialakítása, fenntarthatósági szemléletformálás.

---

¹² 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V., VI.

- A környezet értékeinek megőrzésével fenntarthatóságra törekvés.
- Szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket.

Feladatok

- A gyermeki kíváncsiság felkeltése, a téma iránti pozitív érzelmi viszony kialakítása, továbbfejlesztése.
- A mindennapos tevékenység során játékos megismerő feladatok szervezése, változatos módszerek alkalmazása.
- Analitikus és holisztikus módon a környezet megismertetése.
- A környezet megismerése során minél több érzékszervvel való tevékeny tapasztalatszerzés biztosítása.
- Séták, kirándulások, alkalmával helyet és időt biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A gyermekek kognitív, szociális, verbális és testi kompetenciák fejlesztése.
- Mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri és síkbeli viszonyok felismertetése.
- A szülőföld szeretetére nevelés.
- A munka jellegű tevékenységek biztosítása a helyi adottságoknak megfelelően (környezet, növény- és állatgondozás).

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

- Szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások.
- Séták, kirándulások, túrák, élményszerzések – környezet megismerése, környezetvédelem, környezettudatosság, környezeti fenntarthatóság.
- Évszakonként változó természeti, társadalmi, tárgyi környezet.
- A család és a tárgyi kultúra értékei.
- Matematikai tapasztalatok: halmazok, relációk, geometriai és síkbeli formák.
- Tagóvodánként eltérő hangsúllyal jelenik meg a természeti és a társadalmi környezet iránti érdeklődés felkeltése, tevékeny megismertetése.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- Az éves tervben/tematikus tervben az egyéni arculattal releváns témák meghatározása.
- Az éves terv/ tematikus terv/projekt terv egymásra épülő megjelenése a heti tervben.

- Az évszakok, jeles napok, hagyományok és ünnepek figyelembevételével komplex tevékenységek tervezése, a matematikai tartalmú tapasztalatok megjelenítése.
- Időjárási viszonyok.
- A természettudományos ismeretekhez, fejlesztéséhez és fenntartásához kapcsolódó célok meghatározása.
- Gyermeki aktivitás, cselekedtetés, tapasztalatszerzéshez kapcsolódó képességfejlesztési területek differenciált meghatározása.
- Játékba integrált tevékenységek, élményszerűség biztosítása.
- Problémaszituációk teremtése.
- Külső partnereknél szervezett tevékenység.
- Szülők, családok bevonhatósága.
- Rugalmas, váratlan helyzetekhez alkalmazkodó tervezés.

A tevékenység szervezésének módszerei

- Az egyéni arculatot tükröző természetsarok és a környezet kialakítása.
- Tevékenységközpontú tapasztalatszerzés.
- Kísérletek, vizsgálódások, megfigyelések, ismeretszerzések, gyakorlás.
- Környezetről szerzett ismeretek rendszerezése, rögzítése és matematikai ismeretek alkalmazása, probléma megoldás.
- Természet kincseinek gyűjtése, eszközök készítése.
- Játékos tevékenységszervezés: jeles napok, ünnepek, népi hagyományok éltetése alkalmával.
- Hulladékgyűjtés és újrahasznosítás.
- A csoport szokás és szabályrendszerének kialakítása.
- Egyénre szabott differenciált fejlesztés, méltányos óvodai nevelés.
- Mintakövetés, ellenőrzés, értékelés, pozitív megerősítés.
- IKT eszköz.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Közreműködik a programok (jeles napok, hagyományok, óvodai ünnepek) szervezésében.
- Gondozási feladatok ellátása.
- Segít a tevékenység biztonságos körülményeinek megteremtésében a környezet esztétikai rendjének megőrzésében.
- Az óvodapedagógus kéréseit követve alkalomszerűen előkészíti és elpakolja az eszközöket, tárgyakat, folyamatosan rendben tartja a természetsarkot.
- A pedagógiai asszisztens segítse a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek cselekvését, tapasztalatszerzését, vizsgálódását.
- Mutasson példát az élményszerzések alkalmával.

- Tevékenyen vegyen részt a hulladékgyűjtésben.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, tudják szüleik pontos nevét, lakcímüket.
- A gyermekek ismerik társadalmi környezetük intézményeit, nevezetességeit.
- Ismeri az évszakokat és közöttük tud különbséget tenni.
- Ismeri az őt körülvevő növény és állatvilágot.
- Ismerik az alapvető közlekedési szabályokat, megkülönbözteti a közlekedési eszközöket.
- Ismerik a helyi néphagyományokat, szokásokat.
- A környezettudatos magatartásuk kialakulóban van.
- Képes ok-okozati összefüggések felismerésére, egyszerűbb problémák megoldására, elemi következtetések levonására, egyszerű ítéletek alkotására.
- Megkülönböztetik a mennyiségi-, formai-, nagyságbeli viszonyokat, azonosságokat, különbözőségeket.
- Érdeklődik a matematika tartalmú tapasztalatok szerzése irányát.
- Alkalmazzák a matematikai kifejezéseket.¹³

8.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységek a gyermekek mindennapi tevékenységeinek része, amely az óvodai élet egészében érvényesül. Az örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység a közösségi kapcsolatok, a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának hasznos eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A közösen végzett munka segíti a szocializálódást.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő, pozitív értékelést igényel. Az óvodai élet színtereinek kialakítása tudatosan történik, hogy a gyermekeknek minél több alkalmuk legyen az önálló feladatvállalásra, munkavégzésre. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

Célok

- A munka jellegű tevékenységek során - játékos jelleggel - alakuljon ki a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek és készségek.
- Aktív tevékenységekben tapasztalják meg az önmagukért, a közösségért végzett tevékenység értelmét, szükségességét és örömét.

¹³ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V., VI.

- Munka közben érezzék át a gyermekek a megbecsülést, a saját és mások elismerését.

Feladatok

- Minden gyermeknek a munkavégzéshez olyan attitűd biztosítása, melyben örömmel, képessége szerint elvégezheti az adott munka jellegű tevékenységet.
- A munkatevékenységekhez szükséges munkaeszközök folyamatos biztosítása, bővítése.
- A munkaeszközök használatának és a legcélszerűbb munkafogások technikájának, sorrendjének megismertetése.
- Fokozatos és következetes gondoskodás az egyéni képességekhez mért munkafeladatok adásáról.
- A gyermeki kíváncsiság és tevékenységi vágy kielégítése.
- Felelősségérzet fejlesztése, a kezdeményezőkézség erősítése.
- Fejlesztő értékelés alkalmazása.
- A módszertani szabadság megtartása mellett felelősi rendszer alkalmazása.

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

- Önkiszolgáló munka (testápolás, öltözködés, étkezés, rendrakás).
- Megbízatások, alkalomszerű munkák.
- A környezet gondozásának segítése (levélseprés, viráglocsolás).
- Csoportszoba, folyosó díszítése.
- Naposi munka.
- Társak segítése.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- A nevelési tervben életkorhoz kötött és egyénre szabott elvárások meghatározása.
- A projekt tervben a munka jellegű tevékenység tudatos tervezése.
- Az évszakok, jeles napok, hagyományok és ünnepek alkalmával a közösségért végezhető munka és a munkafolyamatok lehetőségének összeállítása.
- Gyermeki aktivitás, cselekvés, esélyegyenlőség, hátránycsökkentés.
- Külső partnereknél szervezett tevékenység.
- Szülők, családok bevonhatósága.
- Rugalmas, váratlan helyzetekhez alkalmazkodó tervezés.

A tevékenység szervezésének módszerei

- Egyéni képességeknek megfelelő munkavégzés, differenciálás.

- Rugalmasság: egyedi elképzelésekhez hely és eszköz biztosítása.
- A munkafolyamat helyes sorrendjének begyakorlása.
- A munkához szükséges eszközök megismertetése és a helyes használat bemutatása.
- Minden munkavégzést fejlesztő értékkel, pozitív megerősítéssel (dicséret, buzdítás) követ. Sikerélményhez juttatás, a közös öröm átélése.
- Munkamegosztás.
- Felelősi rendszer alkalmazása piktogramokkal.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Közreműködik a gyermek cselekvésében, követi aktivitását.
- Előkészíti a szükséges eszközöket, tárgyakat.
- A baleseti veszélyforrásokat folyamatosan figyeli, azokat haladéktalanul elhárítja vagy jelzi az óvodapedagógusnak.
- A környezet esztétikai rendjének megteremtésében szükség esetén közreműködik.
- A pedagógiai asszisztens segítse a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek tevékenységét.
- Gyermekszerető viselkedésével, kulturált kommunikációjával utánozható mintát ad az óvodás gyermek fejlődéséhez.
- A környezet esztétikai rendjének megteremtésében aktívan közreműködik.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Saját személyükkel kapcsolatos feladatokat önállóan végzik.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatásokra, közösségért végzett munkára.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használják.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzik feladataikat.
- Társaik, mások munkáját megbecsülik, kialakul az együttműködési képességük.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Elsajátítják a felelősi rendszer szabályait, melyet az iskolai oktatásban tovább tudnak alkalmazni.¹⁴

8.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító

¹⁴ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V.

feltételek megteremtése során épít a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai nevelésben folyamatosan, tevékenységeken keresztül utánzó, spontán és szervezett módon épülnek be a tanulás elemei. A szervezett tanulás, ismeretszerzés és alkalmazás alatt azokat a kötetlen és kötött foglalkozásokat értjük, melyeket az óvodapedagógusok napi rendszerességgel tudatosan terveznek és szerveznek, irányítanak. Az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaiból következik, hogy a gyermek cselekvésein, érzékszervi, mozgásos, tapintásos észlelésen keresztül tanul. A gyermek, ami iránt érdeklődik, törekszik megismerni, így indul a megismerési folyamat. Érzékszervein keresztül szerzi tapasztalatait, érzelmi benyomásait.

A spontán lehetőség tudatos kiaknázása ideális alkalmat nyújt az egyéni vagy mikro csoportos fejlesztésre. A megszerzett tudás eredményeként a gyermekek egyéni tempójukban érnek és fejlődnek, eljutnak az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodás szintről a fogalmi gondolkodás kialakulásáig, ezáltal ebben a folyamatban megalapozódnak az iskolakezdéshez szükséges kompetenciák.

Célok

- Az óvodai élet során a gyermekek szerezzenek minél több tapasztalatot, bővüljenek ismereteik, fejlődjenek képességeik. Ez elsősorban a játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósuljanak meg.
- A gyermekeknél - egyéni adottságaikhoz mérten - alakuljanak ki és egyénre szabott fejlesztés hatására fejlődjenek a kognitív képességek.
- Fejlődjenek alapvető tanulási kompetenciáik.

Feladatok

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek megismerése, rendszerezése, tudatos, célirányos bővítése.
- Képességeik fejlesztése, készségeik alakítása, sok-sok tapasztalási lehetőség megteremtése az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban.
- A gyermekek természetes kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére építve differenciált fejlesztés és az óvodai tanulási folyamat megszervezése,
- Motiválás a részvételre, kitartásra, az eredmény elérésére.
- Sokszínű spontán és irányított ismeretszerzési, gyakorlási lehetőség állandó biztosítása, ahol megtapasztalják a kutatás-felfedezés örömét.
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldással a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, a probléma megoldására törekvő beállítódás kialakítása.

- Értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlődésére alkalmas lehetőségek, szituációk megteremtése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek tanulási képességeinek személyre szabott (szükség esetén a megfelelő szakember által végzett) fejlesztése és a több érzékszervvel történő megismerés képességének célzott erősítése.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel, sikerélmények biztosítása, a gyermekek önbizalmának, bátorságának, egész személyiségének kibontakoztatása.

Az óvodapedagógus tevékenysége

A fejlesztés tartalma

- Az óvodai élet során és a tevékenységi formákon keresztül valósul meg, mely a fenti fejezetekben részletesen kidolgozott.
  - **A spontán tanulás**, ismeretszerzés önkéntelen módon kialakulhat.
  - **A szervezett tanulás**, ismeretszerzés és alkalmazás alatt azokat a kötetlen és kötött foglalkozásokat értjük, melyeket az óvodapedagógusok napi rendszerességgel tudatosan terveznek és szerveznek, irányítanak.

A tevékenység tervezésének irányelvei

- A mozgás tevékenység esetében kötött a szervezési forma.
- A nevelési folyamatban szervesen illeszkedő tanulási folyamat részei: - önálló és irányított tapasztalatszerzés - kötetlen és kötött tevékenységek.
- A tanulási folyamatban figyelembe kell venni:
  - az előzményeket, az előzetes tudást,
  - az egyéni érdeklődést, a kíváncsiságot, mint belső késztetést, az aktív részvételt, az akarati tényezők hiányát,
  - az irányított tevékenységnél a játékosság és a játékra épülés dominanciáját, a minden gyermek fejleszthetőségét,
  - a komplexitást, a sokoldalúság érvényesítését,
  - a differenciálást, az egyéni bánásmód alkalmazását,
  - a gyermekcsoport szokás -és szabályrendszerét,
  - az egyéni arculat, nevelési gyakorlat hangsúlyos szerepét,
  - a logikus, lineárisan egymásra épülő és koncentrikusan bővülő struktúrát.

A tevékenység szervezésének módszerei

- Óvodapedagógus által használt módszerek.
- Az óvodapedagógus és a gyermek által közösen használt módszerek.
- A gyermek által önállóan használt módszerek.
- A gyermekek által együttesen használt módszerek.

- Általános pedagógiai és speciális módszerek.
- Kooperatív módszerek.
- Projekt módszer.

Nevelő-oktató munkát segítő feladatai

- Az óvodai dajkák és a pedagógiai asszisztensek feladatai a tevékenységi formák kidolgozásánál konkrétan és részletesen kijelöltek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Érdeklődők és aktív részesei lesznek a játékos ismeret- és tapasztalatszerzésnek, a spontán és szervezett tanulási folyamatnak.
- Rendelkeznek az alapvető tanulási kompetenciákkal - jártasságok, képességek, készségek - amelyek alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- Egyéni adottságaikhoz mértén és a fejlesztések hatására fejlődnek kognitív képességeik.
- Kialakul bennük a problémamegoldás és a játékos feladatokhoz kapcsolódó sikeres megoldás igénye.
- Tisztán, folyamatosan, érthetően beszélnek, ismereteiket képesek összetett mondatokban kifejezni.
- Rendelkeznek önfegyelemmel, ön- és társértékelés képességével.

9. Az intézmény hagyományos ünnepei

Az ünnepek, jeles napok, az évek során kialakított hagyományok az óvodai életben meghatározó szerepet töltenek be, hiszen az éves tervezésnél figyelembe vesszük. A nevelőtestület fontosnak tartja az előkészületek tudatos tervezését, megszervezését, és a visszacsatolást. Az óvodai élet ünnepei, jeles napjai, hagyományai lehetőséget biztosítanak az érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre. Kiemelkedő közösségalkotó tevékenység, mely során a gyermekek együtt élik át az ünnepi előkészületeket és a közös élményeket.

Az intézmény hagyományos ünnepei közül csak azok kerülnek felsorolásra, amelyek az intézmény minden tagóvodájában megrendezésre kerülnek. A tagóvodák az egyéni arculatnak megfelelően, kiemelten, sajátos módon szervezik a hagyományos ünnepeket, jeles napokat, melyek a nevelési gyakorlatoknál találhatók.

Célok

- Alakuljon ki igényük a közös ünneplésre, az élmények közös átélésére.
- Hagyományos ünnepekkel a gyermekek személyiségének komplex fejlesztése.
- Hagyományok éltetése.

Feladatok

- Az ismétlődő ünnepek, hagyományok, jeles napok közös élmények átélésével a közösséghez való kötődés erősítése, valamint a néphagyomány éltetése, megőrzése és átadása.
- A gyermeki kíváncsiságra, nyitottságra építve - megismertetve a szűkebb és tágabb környezetet - hozzásegítenek a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés megalapozásához.
- Az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó szimbólumok, jelképek megismerése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az ünnepeket, jeles napokat az egyéni arculat, a gyermekcsoport fejlettsége figyelembe vételével tervezi és szervezi.
- Családbarát programokat szervez.
- A szülőket bevonja az ünnepi előkészületekbe és a megvalósításba.
- A gyermekekkel és a nevelő-oktató munkát segítőkkal a csoportszoba, folyosó feldíszítése.
- Plakátok, meghívók készítése az ünnep nyilvánosságától függően.
- A változatos tevékenységek szervezésével a gyermekek ráhangolása az ünnepre, jeles napokra.
- Az ünnep jellegétől és a hagyományoktól függően a gyermekcsoport összetételének és egyéni képességeinek megfelelő ünnepi műsortervet készít.
- A jeles napokra csoport és/vagy óvodai szintű játékos programokat szervez.
- Tolerálja, megérti a szülők világnézeti vagy vallási alapon eltérő igényeit.

Hétköznapiakat színesítő ünnepek és jeles napok

- Gyermekek születésnapja
- Márton nap
- Mikulás
- A Magyar Kultúra Napja
- Március 15.
- Gyermeknap

Szülők számára nyilvános ünnepek

- Karácsony vagy Advent
- Farsang
- Anyák Napja

- Évzáró és iskolába készülő gyermekek búcsúztatása¹⁵

Új közösségformáló ünnep

- Gyermekközösségi nap

A gyermekközösségi nap az óvoda helyi sajátosságai és tapasztalatai szerint, élményközpontú, céltudatos, tervszerű, intenzív programsorozat. A közösségformáló ünnepnek különbözik a hétköznapiaktól (rugalmasan eltérő napirend, helyszín, tevékenységszervezés, tárgyi környezet, igény szerint nyitott óvoda stb.), a nevelőtestület valamennyi tagját érintő szakmai tevékenység. A rendezvénynek a családok is részesei, melyről tájékoztatást kapnak. Megjelenik a hátránycsökkentő fókusz és a potenciális tanulási zavar megelőzésére irányuló óvodapedagógusi tevékenység.¹⁶

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, illetve a nevelési hatások eredményeként, óvodáskor végére a gyermekek többsége hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A sajátos nevelési igényű, a halmozott hátrányos helyzetű gyermekeink esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával járunk hozzá a sikeres iskolakezdéshez. Az iskolakezdéshez a testi, lelki és szociális érettség feltételek megléte szükséges, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség szükséges, melyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- **A testileg egészségesen fejlődő gyermek** hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- **A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek** nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

¹⁵ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6.§ (2) e)

¹⁶ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet IV., V., VI.

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele, a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan is éretté** válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg.
- Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Megnő a szándékos bevésés és felidézés, valamint a megőrzés időtartama. fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

- Cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, ismeri a viselkedés alapvető szabályait.¹⁷

10. Intézményi innovációk

Az óvoda nevelési gyakorlatában évek óta értéknek tekinti a nevelőtestület a családbarát programok tervezését, szervezését, megvalósítását. 2016-ban a Kincseskultúr óvodai projekt összekapcsolásra került a családközpontú gyakorlattal és ez alapján módosult 2018-ban a székhely óvoda részprogramja. A partnerség építési gyakorlatot továbbfejlesztette a nevelőtestület. Kritériumként szerepelt a változatos, érdekes, motiváló programok, tevékenységek tervezésére, szakmai segítségnyújtás és az együttnevelés sikerességének támogatása.

Az ötletek alapján az intézményi innováció tartalma egy újszerű családbarát – „**Nagyszülők hete**” - és az óvodai élet során megvalósítható, családokkal együtt is végezhető tevékenységi formával - „**Zenevarázs**” - bővül. Mindkét innováció az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolva lehetőséget teremt a **családoknak** (nagyszülőknek) a részvételre, az aktív **bekapcsolódásra**.

Az innovációk megvalósítása alkalmával az óvodapedagógusok - a gyermekcsoport összetételétől függően - különböző módon érvényesítik, tervezésben jelölik a hátránykompenzációt és az esélyegyenlőséget. A családok teljes körű bevonásával, a tevékenységek színes és változatos tartalmával nyomon követhető a befogadó nevelés, az együttműködés és az együttnevelés.

„Nagyszülők hete”

Célok

- A befogadó óvodai nevelés helyi lehetőségeinek azonosításával az SNI/BTMN gyermekek támogatásához módszertani fejlesztés.
- Az együttműködési formák erősítése újszerű formák beépítésével és a családközpontú pedagógiai szemlélet alkalmazásával.
- Módszertani tudás integrálása a családbarát programokba.
- A nagyszülők a közös tevékenységek során éljék meg nagyszülői szerepüket, jó érzésekkel gazdagodva, élményeket szerezve térjenek haza.

Feladatok

---

¹⁷ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet VI.

- Az újszerű forma bevezetésével párhuzamosan érvényesül a családközpontú pedagógia, valamint a szemlélet kialakulásával az eszmei –és értékrendszer.
- Befogadó nevelés megvalósítása a gyermek egyéni szintjéhez, sajátosságaihoz igazított differenciálás területeivel.
- Átfogó rendszer kialakítása, mely a családok motiváltságát és elköteleződését fenntartja.
- A gyermekek és a nagyszülők együtt töltött minőségi idejének biztosítása.
- A nagyszülők és unokáik kapcsolatainak gazdagítása, a viselkedésminták, szociális kompetenciák gyakorlása.
- A célok elérésével, a módszertani szabadság biztosításával, a tapasztalatok folyamatos megosztásával, visszajelzésekkel az óvodapedagógusok kompetenciáinak fejlesztése.
- A családok és az intézmény közös programjának szervezésével, közös játékokkal hangsúlyossá válik a tanulási tevékenységek és tanulási lehetőségek kialakítása és fenntartása.
- A gyermekek szociális kompetenciáinak fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógusok rendszeresen informálják a családokat a szervezett közös programokról.
- Visszajelzés kérése a programok eredményességéről. Az intézmény kialakítja azt az átfogó rendszer, amely támogatja a családok motiváltságát, elköteleződését.
- *A csoport szintjén:* az óvodapedagógusok programtervet dolgoznak ki.
- *A gyermekek egyéni szintjéhez* viszonyítva differenciál.
- A megvalósításra kerülő játékokból játékgyűjtemény készítése a nagyszülőknek.
- Az innováció megvalósulásáról fotókkal illusztrált élménybeszámolót készítenek, melyhez elkészülnek a regisztráció dokumentumai: jelenléti ívet és szülői nyilatkozat a fotók készítéséről.

Dokumentációs rendszer

- A tagintézmény-igazgató az éves munkatervben az óvoda esemény –és programterv részben rögzíti a „Nagyszülők hete” időpontját.
- Az óvodapedagógusok a gyermekcsoporttal kapcsolatos dokumentációba tervezik: Nevelőmunka tervezése, esemény –és programterv, tematikus terv, heti ütemterv, forgatókönyv, élménybeszámolók fotókkal.
- A gyermekcsoportonként tervezett családbarát programtervben (5–6 alkalom) minden évben megjelenik a „Nagyszülők hete”. A táblázatos forma tartalmazza a tevékenységeket, az elérendő célokat, feladatokat, a várható

időpontokat, a hátránycsökkentés, esélyegyenlőség megvalósulását és az elvárt eredményt.

Mérés, értékelés

- Az eredményesség kimutatása a „A gyermekcsoportban elért eredmények” elnevezésű elektronikus dokumentumban történik.
- A gyermekek kötetlen keretek között tevékenykednek együtt a nagyszülőkkel. Az óvodapedagógusok játék közben megfigyelik a társas kapcsolatok és az önbizalom alakulását, az önkifejezést.
- A partneri elégedettséget, a nagyszülők spontán visszajelzéseinek összegzése, elemzése, értékelése.
- Értékelés a gyermekekkel a fotók nézegetésével, elemzésével, önellenőrzéssel.
- A bemeneti (50%), és a célérték (75%) meghatározása a programokon való szülői, nagyszülői részvétel számának százalékos kimutatásával (dokumentum a jelenléti ív), vagyis statisztikai adatok alapján. A bemeneti érték az innováció bevezetésének első alkalma, a célérték a tanév vége.
- Az intézményi adatok összehasonlítása, értékelése a százalékpontok alapján.

A befogadó óvodai nevelés megvalósulása

Megtapasztalják az egyenlő és méltányos hozzáférést, a nyugodt légkört, a változatos programokon való részvétel lehetőségét. A differenciálás, mint esélyteremtés jelenik meg a tevékenységekben. A gyermekek és a nagyszülők is nyitottabbá válnak a közös tevékenységek iránt, igénylik a közös játékokat, tevékenységeket, örömmel kapcsolódnak be. Az óvodapedagógus jó kapcsolatteremtő képessége lehetővé teszi az együttnevelést, a másság elfogadását, a méltányos óvodai nevelést.¹⁸

„Zenevarázs” Zeneterápiás játékok alkalmazása az óvodai élet területén

A zeneterápiás játékok alkalmazása innovációs új érték, mely egy éve került bevezetésre egy óvodai csoportban, zeneterápiás képzettséggel rendelkező óvodapedagógusok irányításával. Középtávú cél, hogy egy-két tanév után folyamatos tudásmegosztással, a játékgyűjtemény tovább fejlesztésével teljes körűen be fog épülni minden gyermekcsoport nevelési gyakorlatába.

Az intézményi innováció releváns a családközpontú pedagógia szemlélettel.

Célok

---

¹⁸ A modern óvodai nevelés preventív szerepe a korai iskolaelhagyás megelőzésében – Óvoda világa nevű képzésre készítette beadandó dokumentum - Saját készítés Szabóné Vona Krisztina.

- A módszer hatásmechanizmusának elérése a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, a tehetséges és az „átlagos” kisgyermek körében egyaránt.
- Az intézményi innováció alkalmazásával alakuljon a nevelőtestület módszertani kultúrája és családközpontú pedagógiai szemlélete.
- Az innováció tervezett tevékenységei járuljanak hozzá az óvodai nevelés preventív szerepének érvényesítéséhez, az esélyegyenlőség és a méltányos óvodai nevelés megerősítéséhez.
- A befogadó óvodai nevelés helyi lehetőségeinek azonosításával, az SNI/BTMN és/vagy HH/HHH gyermekek inkluzív nevelésének támogatásával alakuljon és fejlődjön a gyermekek személyisége.

Feladatok

- A tudatosan és rendszeresen kiválasztott játékok, zenei anyagok, eszközök és a terápiás szemléletmód együttesen biztosítják a gyermekek és a családok önkifejezését, önbizalmuk erősítését, egymás iránti bizalom mélyítését.
- A zene önmagában fejlesztő eszköz. A ritmus a figyelemkoncentrációt, a fegyelmet, az emlékezetet, az auditív észlelést, önuralmat, a monotónia tűrést segíti. A dallam, a zenehallgatásra szánt klasszikus zenék, a csend megélése az érzelmek formálójá.
- Kiemelten nyugodt, elmélyült játék, közös megélés, élményfeldolgozás biztosítása, szerepek vállalása és ez által sikerélményhez juttatás.
- A gyermeki motiváltság és a szülői érdeklődés tiszteletben tartása, kisebb csoportokra, párokra és személyre szabott tevékenységek biztosítása.
- A szülők körében a közösen átélt élmény segíti a szülők közötti együttműködést, erősíti a szülő – gyermek kapcsolatát.
- A családbarát programokon szervezett közös játékkal mintaadás a meghitt, jó hangulatú, pozitív attitűdű együttlétre, a gyermek – gyermek és a gyermek – felnőtt viselkedési módokra, gyermeknevelési praktikákra.
- A meghallgatott zenemű által az érzelmek, élmények verbális vagy nonverbális kifejezése.

Az innováció tartalma

- Egyszerű ritmusjátékos hangszerekkel létrejön a zenei improvizálás, és a zenei kommunikáció.
- Zeneterápiás játékok gyűjteménye
  - *Bemutatkozást, egymásra hangolódást segítő játékok*
  - *Figyelmet, koncentrációt fejlesztő játékok*
  - *Elfogadás – közösségi élményt nyújtó játékok*
  - *Önbizalom – bizalom a társakban fejlesztő játékok*
  - *Kreativitást fejlesztő játékok*
  - *Variációk érintésre*

- A játékok hatásának eléréséhez alkalmas eszközök
  - az óvodában használatos ritmusjátzó hangszerek széles tárháza,
  - kalimba, az agogo, a koshi szélcsengők, a hangokra bontható metalofonok, harangjátékok, chimes, egy-két oktávós xilofonok,
  - a különböző formájú és hangzású dobok,
  - kendők, textilek, kellékek.
- A játékokhoz ajánlott klasszikus zenei művek

Az óvodapedagógus feladata

- A zeneterápiás játékok beépítése az óvodai tevékenységi formákba, kiemelten a zenei nevelésbe és évente 4-5 alkalommal a családbarát programokba.
- A játékok kiválasztásánál a módszertani szabadság érvényesítése.
- A tervezésben és a megvalósításban a gyermekek egyéni fejlődési szükségleteihez és képességeihez mért fejlesztés.
- Az óvodapedagógusok közösen jelölik ki azokat a célokat, amelyek a gyermek zenei képességeinek fejlesztésére irányulnak otthoni és óvodai környezetben.
- A megvalósításban a mozgáshoz, a zenéhez és a hatáshoz leginkább illő hangszerek és eszközök használata.
- A módszer, különböző formáinak megjelenítése, mint az aktív (cselekvő), receptív (befogadó) és komplex alkalmazások.
- A zeneterápiás játékok alkalmazásánál az óvodapedagógus kiemelt szerepének érvényesítése, mert az irányító, értékelő, ugyanakkor elfogadó, támogató, mintaadó viselkedésével együtt képviseli a zenével való nevelés attitűdjét.
- A szülők ismereteinek bővítése a gyermeki fejlődés sajátosságairól, hogy könnyebben oldja meg a nevelési helyzeteket, és számára is támogatást, információforrást jelentsenek.
- Családbarát programon alkalmazott játékokról játékleírásának elkészítése, sokszorosítása, átadása a szülőknek.

Dokumentációs rendszer

- A nevelési év folyamán az óvodapedagógusok a befogadási tervbe, tematikus tervbe, projekt tervbe, témahét terveibe illesztve az adott témához, célokhoz és a képességfejlesztéshez kapcsolódóan tudatosan tervezik meg a zeneterápiás játékokat.
- A befogadási terv és a nevelési feladatok tervezésében megjelennek a hátránycsökkentés elemei.
- A tematikus terv játék területében a konkrét zeneterápiás játékok jelölése.

- A heti ütemterv és a projektterv tartalmazza a zeneterápiás játékok és a képességfejlesztés differenciált szintjeit.
- Az esemény –és programtervben megjelennek az adott időszakra tervezett családbarát programok és a szervezési feladatok (szülőknek játékgyűjtemény sokszorosítása).
- Az egyéni fejlesztési tervben a fejlesztést igénylő területek és a cél elérését segítő, felhasználható releváns zeneterápiás játékok megnevezése.
- Az óvodapedagógus párok gyermekcsoportonként éves szinten az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódva 5-6 alaklomra tervezve összeállítják a családbarát programtervet.

Mérés-értékelés

- Az óvodapedagógus játék közben megfigyeli a társas kapcsolatok és az önbizalom alakulását, az önkifejezést.
- Az egyéni fejlődési naplóban feljegyzéseket készítése a gyermek képességeit érintő változásokról, és az egyéni fejlesztési terv alapján elért eredményeket értékeli.
- A partneri elégedettség összegzése a szülők spontán visszajelzései alapján. Értékelés a fotók nézegetésével, elemzéssel, önellenőrzéssel.
- Statisztikai adatok gyűjtése a szülők számszerű részvételének kimutatásával. Összehasonlítás az összesített intézményi adatok alapján.

A befogadó óvodai nevelés tevékenysége megvalósulása

- A tervezésben és a megvalósításban érvényesül a gyermekek egyéni fejlődési szükségleteihez és képességeihez mért fejlesztés.
- A motiváltság elérése érdekében támaszkodik a gyermekek különféle késztetéseire, igényeire, mint például az önmegvalósítás és a sikerélmény elérése.
- A differenciálás delegálása, a gyermekek meglévő tapasztalataira, ismereteire építés, eltérő szintű feladatadás, a gyermek képességeinek megfelelő eszközök ajánlása, egyénekhez igazodó tempó tartása.
- A zeneterápiás játékok óvodai alkalmazásával megalapozódnak a szociális kompetenciák, mint a közösségformálás, együttműködés, elfogadás, segítségnyújtás, hatásmechanizmusával érvényesül a prevenció, a korrekció a gyermekek és a szülők körében is.
- Több játék egymás utáni alkalmazásánál a megfelelő sorrendet vagy jártasság szint esetén a felidézés figyelembe vétele.

- A konkrét, tevékenységközpontú, a különböző életkorokat figyelembe vevő játékok kiemelt szerepet kapnak.
- Tevékenység közben erősödnek a befogadó neveléshez, a gyermekek egyéni fejlődési szükségleteihez igazodó feltételek és azokat hosszú távon fenntartjuk.

Preventív és hátrányok csökkentését támogató innováció

- A változatos társadalmi milióból érkező gyermekek az óvodai tevékenységformákban, a családok az együttes tevékenységek megvalósításában lehetőséget kapnak - az egyenlő feltételek biztosításával - a fantáziájuk, kreativitásuk kibontakoztatására, a szociális kapcsolatok, a biztonságérzet alakítására.
- A zeneterápiás játékok bizonyítottan alkalmasak a beilleszkedési, tanulási és magatartási zavar, túlzott motoros aktivitás, indulatkezelési nehézségek, szorongások, félelmek oldására, feszültségek levezetésére, beszédfejlődési zavarok enyhítésére, kezelésére.
- A differenciálás, mint esélyteremtés jelenik meg a játékokban. A családbarát programok keretében ingyenesen vehetők igénybe a szervezett, sokrétű zeneterápiás játékok az eszközrendszer egyenlő hozzáféréseinek biztosításával.¹⁹

11. Inkluzív pedagógia

11.1. Integráció a sajátosságok megőrzésével és a különbségekhez való alkalmazkodással

Az óvodai gyakorlatban az „ép” és „sérült” gyermekek együtt nevelését jelenti. Az integratív pedagógia az együttnevelési folyamatot az akadályozottság, ebből következően a speciális szükségletek és a segítségnyújtás aspektusából vizsgálja. A befogadás megvalósítása az akadályozottak körében ugyanúgy biztosított az alapító okirat szerint, mint a hátrányos rétegek vagy az eltérő kultúrák csoportjai számára.

Célok

- A hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek inkluzív nevelése, minél korábbi beóvodázásuk, egyéni fejlesztésük megkezdése.
- Fejlesztő játékaink, személyre szabott fejlesztési feladataink, értékelésünk biztosítsa az egyéni fejlődésük sikerét.

---

¹⁹ A modern óvodai nevelés preventív szerepe a korai iskolaelhagyás megelőzésében – Pedagógusmesterség nevű képzésre készítette beadandó dokumentum - Saját készítés Radichné Fuvó Ágnes.

- Az óvodai nevelés kiegészítője legyen a családi nevelésnek, illetve a hátrányos és veszélyeztetett családok esetében iránymutatóként funkcionáljon, ezáltal a gyermekek személyiségének alakulása megfeleljen társadalom elvárásainak és az együtt elért eredmények alapozzák meg az iskolai nevelést.
- A meglévő tudás aktivizálása és beillesztése új keretekbe, a minőségi változást eredményező intézményi innovációk serkentése, megvalósítása hozzásegíteni a gyermekeket társadalmunk kultúrájába való tájékozódáshoz, és ezen keresztül a társadalomba való beilleszkedéshez.
- Integráló, inkluzív intézménnyé válni, a lehető legmagasabb szintű társadalmi integrációt elérni, biztosítani.

Feladatok

- Új utakat, lehetőségeket kínálni, biztosítani a differenciált igények kielégítésére befogadó szemléletmódot, korszerű ismereteket a nevelő közösségben.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelését biztosítani, felkészíteni a befogadásra a gyermekek, szülők közösségét.
- Az óvodás korú gyermekek teljes körű felkutatása, különös tekintettel a 3 éves korú halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, óvodai beíratásának támogatása.
- Befogadási és beszoktatási terv készítése.
- Az érintett szülők bevonási arányának növelése a gyermekek egyéni, eredményes beszoktatása érdekében.
- A gyermekek óvodai csoportokban történő arányos elosztása érdekében tájékozódás a védőnőknél.
- A gyermekek óvodába járásának biztosítása, lehetőleg a lakóhelyhez legközelebbi óvodában.
- A szülők munkába állását lehetővé tévő óvodai nyitva tartás. Minden nevelési év kezdetén (szeptemberben), illetve új óvodás felvételekor tájékozódás a szülői igényekről.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, rendszeres óvodába járás elérése.
- A társadalmi-szakmai környezettel való együttműködés a HH/HHH óvodás gyermekek eredményes nevelése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek megismerése, megfigyelése, aktuális neveltségi és fejlettségi szintjük felmérése, a szociális-, családi körülmények feltárása (részletes anamnézis).
- A gyermekek egyéni, differenciált fejlesztésének megtervezése.

- A különböző kulturális színvonalú szülőket is partnernek tekintjük, a "segítő kapcsolat" elvei alapján közelítünk hozzájuk.
- Partnerkapcsolat kialakításával, toleranciával, empatikus magatartással növeljük a kommunikációs teret az óvodapedagógus és a szülők között.
- Minden tevékenységünk az esélyegyenlőség elvének érvényesítését szolgálja.
- Kialakítjuk a gyermekek számára legmegfelelőbb, legeredményesebb, egyéni és életkori sajátosságaihoz illeszkedő kulcsingereket, s érési fokuknak megfelelően gazdagítjuk azt. Amennyire lehetséges csökkentjük a család és az óvoda által nyújtott minta közötti eltérést.
- Nevelő, fejlesztő munkánk során arra törekszünk, hogy a közös élmények örömet, érzelmi többletet a gyermekek átérezzék.
- Megteremtjük számukra azt a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkört, stabil személyes kapcsolatot, amely az óvodai életükhöz szükséges.
- Korszerű óvodapedagógiai módszereket (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák stb.) alkalmazunk.
- Fejlesztjük saját nevelés-módszertani kultúránkat.
- Nevelőtestület együttműködése: rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások.

11.2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlesztések segítése

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését. Ennek érdekében fontosnak tartja:

- a nevelőtestület átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását,
- helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítását, működtetését, fenntartását a kitűzött célok elérése érdekében,
- az óvoda befogadó nevelését erősítő, deszegregációs célú fejlesztése érdekében oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének kidolgozását,
- a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.

Az intézmény az alapító okiratban meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról gondoskodik.

- Tanulási nehézséggel küzdő gyermek
- Beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

- Kivételes képességű gyermekek, tehetségígéretesek²⁰

Az SNI gyermekek befogadása és fejlesztése

Az Nkt. 4. § 25. pontja alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.²¹

Alapító okiratunk szerint óvodánk ellátja az alábbi integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését:

- mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek,
- látássérült gyermek (gyengén látó gyermek),
- hallássérült gyermek (nagyothalló gyermek),
- beszéd fogyatékos gyermek,
- autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek,
- a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek,
- az enyhén értelmi fogyatékos gyermek.²²

Az intézmény feladata a mindenkor érvényben lévő fenntartói, képviselő-testületi határozat alapján intézményeiben biztosítani az ép intellektusú, sajátos nevelési igényű- beszéd fogyatékos, mozgássérült, hallássérült valamint pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek integrált nevelését.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek közös elvei

- A sajátos nevelési igényű gyermekek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök meglétének biztosítása a nevelési célok megvalósítása érdekében.
- A napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

---

²⁰ 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 6. § (2) b); 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet VI.5.

²¹ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 4. § 25. pontja; 2011. évi CXCV. törvény 21. § (11);

²² Szentesi Központi Óvoda Alapító Okirat

- Az óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.
- A sérült kisgyermeknél kiemelten fejleszteni szükséges az akarat tényezőket - az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés, hiszen azok lassabban fejlődnek.
- A korai együttlét során a sérült gyermek személyiségfejlődése harmonikussá válik, és szülei megtapasztalják a toleranciát, az ép gyermekek számára pedig természetessé válik a „másság”.
- A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik, együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

Sajátos nevelési igény megállapítására a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok és az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet ellátó bizottságok komplex- orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai- vizsgálat alapján kerülhet sor.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek segítségével igényli. A speciálisan képzett szakemberek a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei, akik az óvodapedagógusok munkáját segítik. Az óvodában dolgozó különböző képzettségű (3 gyógypedagógus végzettségű óvodapedagógus) és különböző szakirányú végzettségű óvodapedagógusok segítik a gyermekek befogadását és fejlesztését a csoportokban.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai

- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének biztosítása, a különleges gondozás keretében személyiségük kibontakoztatása.
- A különbözőséget elfogadó környezet megteremtése, az egészséges és sajátos nevelési igényű gyermekek kommunikációs készségének, részképességeinek fejlesztése, önállóságuk, alkalmazkodó képességük, együttműködésük fejlesztése, a szükséges speciális módszerek, terápiás eljárások alkalmazása a sérült funkciók működésének fejlesztése érdekében.
- A gyermekekben meglévő alapokra építve tervezzük a gyermek differenciált, egyéni fejlesztését.
- Az egyéni bánásmód következtében jellegzetessé válhatnak a rejtett vonások, és személyiségük egyedi színeivel tehetik változatossá a közösség életét.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös feladatai

- Képességekhez igazodó fejlesztés, egyéni bánásmód, tehetséggondozás, valamint a sérülés arányának megfelelően önállóságra nevelés.
- Akaratfejlesztés.
- Alkalmazkodó képesség fejlesztése és együttműködésre nevelés.
- A pedagógiai szakszolgálati ellátás segítése, kiegészítése.
- A foglalkoztatáshoz rugalmas szervezeti keretek kialakítása – egyéni, kiscsoportos, csoportos – az egész nap folyamán.
- Speciális segédeszközök következetes használata, elfogadtatása és megóvása.
- Az óvoda minden alkalmazottjának és a szülőknek szóló megfelelő tájékoztatás a sajátos pedagógiai igényű gyermek befogadásáról.
- Együttműködés a gyermek családjával.

Az óvodapedagógus feladatai

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségben.
- A terhelhetőségénél a gyermekek sérülése jellegének, súlyosságának mértékének, adott fizikai állapotának figyelembe vétele.
- A gyermekek önálló cselekvéséhez, autonómiájához szükséges mértékű segítségnyújtás. A fejlődési ütemnek megfelelő követelményszint alakítás.
- A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkel –gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus
- A gyermek környezetének teljes körű megismerése.
- Fejlődés nyomon követése, fejlődési ütem rögzítése (anamnézis, fejlettségmérő lapok).
- Részképességek fokozott fejlesztése.
- Személyiségfejlődésük és esélyegyenlőségük feltételeinek biztosítása minden lehetséges eszközzel.
- Továbbképzések, önképzések során a fejlesztésükhöz szükséges ismeretek, gyakorlat megszerzése.
- A prevenció munkája érdekében szoros, bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása a családokkal.

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Az integrált folyamatban is megjelenik a differenciálódás igénye, amely nélkül az egyén fejlődése a csoporthoz viszonyítva áttekinthetetlenné válna. Intézményünk óvodapedagógusai tervezésében és megvalósításban is alkalmazzák a differenciálást. Biztosítják az egyéni foglalkozáshoz a teret, és a megfelelő módszereket, eljárásokat,

amelyek gazdagítják a tapasztalatszerzést, az élmények feldolgozását, és megfelelő a gyermek egyéni fejlesztéséhez, fejlődésének segítéséhez. Az így szerzett ismeretek belsővé válva gazdagítják, fejlesztik az egyén fejlettségi szintjének megfelelő készségeit, képességeit, alakítják és formálják neveltségi szintjét.

A tanulási nehézséggel küzdő gyermekek

Az intézmény minden tagóvodájában fogadjuk a BTMN küzdő gyermekeket és a gyermek fejlődése érdekében együttműködünk a családdal.

- A gyermekek ellátását a Pedagógiai Szakszolgálat fejlesztő pedagógusai és konduktor szakemberei közreműködésével biztosítja.
- A gyermekcsoportban az óvodapedagógusok a szakértői véleményben meghatározott fejlesztendő területek alapján differenciáltan foglalkoznak.
- Az óvodapedagógusok év elején egyeztetnek a fejlesztő pedagógusokkal és elkészítik a gyermek egyéni fejlesztési tervét, mely a nevelőmunka során folyamatosan megvalósul.
- Fontosnak tartjuk a gyermek egyéni foglalkoztatását.

A beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az óvodában egyre többször találkozunk olyan gyerekekkel, akik a viselkedés, magatartás területén mutatnak komoly problémákat. Sokszor a család számára is nehézséget jelent az ilyen gyerekekkel való bánásmód, de a szülő gyakran csak itt szembesül azzal, hogy gyermekének különleges megsegítésre van szüksége ahhoz, hogy a szocializáció folyamatában képes legyen a szokás és szabályrendszer betartására. Egyre több gyermek kerül konfliktusba a társaival, a szokás -és szabályrendszerrel, mely a társas viselkedés zavaraihoz vezet.

A különleges megsegítést az alábbiakkal tesszük:

- Az óvodapedagógus megfigyeli a gyermeket, információkat gyűjt, hiszen háttérükben fennállhatnak részképesség zavarok, aktivitás- és figyelemzavar, pszichikus funkciók kialakulatlansága, illetve ezek halmozottan is jelen lehetnek.
- Szakértői kérelmet készít, majd a vélemény alapján továbbra is integráltan, differenciáltan, egyéni fejlesztési terv alapján fejleszti a gyermeket és segíti fejlődését.
- A fejlesztő pedagógus a szakértői vélemény alapján meghatározott módon és időtartamban foglalkozik egyénileg vagy kisebb csoportban a gyermekkel.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségígéretesek

- Az óvodapedagógusok a megfigyelések, tapasztalatok alapján érzékelik, hogy egyes gyermekek kivételes képességekkel rendelkeznek, egy-egy képességei kimagasló szintet mutatnak társaik képességeihez képest.
- Intézményeinkben kétféle módon történik a kiemelten tehetséges gyermekek differenciált fejlesztése. A gyermeket a csoportban integráltan, a célzott képességet differenciáltan, a fejlesztés szolgáló módszerek alkalmazásával fejlesztjük.
- Másrészt az óvodapszichológus által időszakosan működtetett tehetség műhelyekbe javasoljuk.
- A kivételes képesség fejlesztése érdekében a speciális szolgáltatások kínálatából releváns tevékenységet választunk a család egyetértésével.

Multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetősége

A gyermekcsoportban az óvodapedagógusok nevelőmunkájuk során érvényesítik az esélyegyenlőséget, az egyenlő bánásmód követelményeit (a szociális hátrányok kompenzálása, és azt enyhítő pedagógiai tevékenységek).

- Fejlesztőpedagógus és szakvizsgázott óvodapedagógusaink látják el a gyermekek fejlesztését a Szakértői Bizottság javaslata alapján.
- Valljuk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyisége kibontakoztatásának lehetőségét.²³

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmódhoz, az esélyegyenlőséghez minden gyermek számára biztosítani kell az emberi méltósághoz való jogot. Alapvető feladatunk a gyermek megismerése az adaptív, differenciált egyéni bánásmód figyelembevételével.

Célok

- A tanulási zavarokat megelőző (preventív) támogató, minőségi és befogadó neveléshez való hozzáférés folyamatos javítása.
- Az oktatási egyenlőtlenségek, valamint a – hátránycsökkentő óvodai fejlesztő programok kidolgozásával és további fejlesztésével, családközpontú pedagógiai gyakorlat összegyűjtésével és elterjesztésével, valamint a szakemberek fejlesztésével az Óvodai nevelés országos alapprogramban rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítása.
- Érvényesüljön az egyéni bánásmód követelménye.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése

---

²³ Nkt. 62. § (1) A pedagógus kötelességei és jogai; EFOP 3.1.5.-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című Projekt Megvalósíthatósági Tanulmány; 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. § (2) b); 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet VI.5.

A szociális hátrányok kompenzálása

Célok

- Elsősorban a gyermekek önbecsülésének, önértékelésének, én hatékonyság érzésének fejlesztése.
- A társas kompetenciák esetében a tolerancia, a szolidaritás és az együttműködési képességek fejlesztése.

Feladatok

- A gyermekek megfigyelése, felmérése.
- A bevonódás elősegítése.
- Finommotorika, vonalbiztonság, íráskészség kialakításának játékos fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció fejlesztése alkotásközpontú módszerrel.
- Gondolkodási képességek fejlesztése, új struktúrák létrehozása.
- Fantáziafejlesztés.
- A sztereotip megfogalmazások elkerülésének támogatása.
- Együttműködési képességek fejlesztése.²⁴

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

- A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.
- A hátrányos helyzet leggyakoribb okai (környezeti, anyagi, egészségügyi, a gyermek személyiségében rejlő okok).
- Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében.
- Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére.
- Szülőknek felajánlott segítség.²⁵

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint a több szakterületet érintő megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

- Szervezési feladatok átgondolása, végzése.

---

²⁴ EFOP 3.1.5.-16-2016-00001 tanulási lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című Projekt Megvalósíthatósági Tanulmány; 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról; 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 6. § (2) h)

²⁵ Különös tekintettel az EFOP 3.1.5-16-2016-00001 Óvodai alprojektben megfogalmazott célokkal, feladatokkal; 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. § (2) c);

- Integrációt elősegítő csoportalakítás.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.
- Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások).

Pedagógiai munka kiemelt területei:

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis) elvégzése.
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése).
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés).
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás).
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei).
- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése, megszervezése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok).
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása).
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés.
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
  - Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása).
  - Védőnői hálózat (korai képességfejlesztéssel kapcsolatos tanácsadás).
  - Óvoda-iskola átmenet támogatása.
  - Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási készítés, monotonia tűrés, figyelem koncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)

- Tanügyigazgatást támogató munka (Szülői kérelmek benyújtás a POK -ba).
- Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás).
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés.
  - Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
  - A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
  - Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése.
  - Nyílt napok az óvodában, csoportokban
  - Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.
  - Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése („Nagyszülők Hete”; Családbarát programok – Farsang, Anyák napja).
- Intézményi önértékelés, eredményesség.
  - Intézményi önértékelés készítése.
  - Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése, iskolakezdés megfelelő időben, új eljárás bevezetésének tapasztalatai az iskolaérettség elérése) mérése, elemzések készítése az éves igazgatói beszámolóban.
- Várható hatások, eredmények:
  - A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.
  - A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.
  - Intézményünk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket, melyhez folyamatosan megszerzi a megfelelő képzettséget.

Az intézmény speciális szolgáltatásai

A speciális szolgáltatások tagóvodánként az egyéni arculattal koherensen változóak. A megszervezésnél figyelembe vesszük a szülők igényeit, a klubok, egyházak felajánlásait, az óvodában folyó nevelőmunkát, ezért a rendelkezésre álló órakereten belül szervezzük. A bevezetett speciális szolgáltatások az intézmény nevelési céljainak és feladatainak megvalósítását erősítik. Óvodapedagógusok és külsős szakemberek irányítják a tevékenységeket, az óvodapedagógia módszereit

alkalmazva. A nyújtott és igénybe vett szolgáltatások térítésmentesek, érvényesül a hátránycsökkentés, az esélyegyenlőség és a tehetséggondozás.

A speciális szolgáltatások

Alapozó terápia	Tükörterápia	Vízhez szoktatás
Fejlesztő pedagógia	Matek-Manó	Úszásoktatás
Gyógytestnevelés	Mese-terápia	Korcsolyázás
Logopédia		Foci
Gyógypedagógia		
Hitoktatás		

11.3. Tehetséggondozás

„Tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és fellelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

A tehetségek felismerése és azonosítása

- A tehetségígéretes gyermekek képességeinek feltérképezése intézményünkben az óvodapedagógusok körében a megfigyelés módszerével, információk gyűjtésével (a gyermek affektív és kognitív jellemzői), az óvodapszichológus szervezésében diagnosztikai tesztek, kérdőívek, megfigyelési szempontok, interjúk, komplex azonosítás) módszerekkel történik. A megfigyelések, feljegyzések és a diagnosztikai eljárás kiértékelése után a szülőknek javaslatot teszünk, a tehetséggondozó tevékenységek, sportágak kiválasztására. Több forrást, információt kell felhasználni a gyermekről hozott ítélethez, így lesz lehetőség arra, hogy megmutassa magát.

A tehetség felismerését segítő jellemzők

- **Motiváció:** belső motiváció, pozitív énkép, több felnőttet érintő kérdés, téma iránt érdeklődnek, a részletek iránti érdeklődés, precizításra, tökéletességre törekednek, siker és elismerés igénye, tervezik a feladatok végrehajtásának menetét. Számára érdekes feladatokban nem igényel biztatást, dicséretet. Az életkora szerint elvárhatónál lényegesen hosszabb ideig képes figyelni.
- **Kreativitás:** fantáziájuk élénk, érdekes válaszokat adnak, alkotó képzelettel és tevékenységgel mutatkoznak be, véleményüket és kritikájukat nem rejtik el, humorérzékkel rendelkezve oldják meg probléma és konfliktushelyzeteket, alkotás során teljesen elmélyülten végeznek feladatokat, látásmódjuk, szemléltetésük szokatlan, időként nehezen követhető. Sportok iránti érdeklődés, mozgásban megjelenő kiemelkedő képességek. Magas szintű mozgás iránti vágy, a feladatok precíz, pontos végrehajtása.

- **Ismeretszerzés módja:** felismerik az ok-okozati összefüggéseket, gondolkodásuk problémamegoldó, absztrakt és divergens, összefüggésében látják a dolgokat, kommunikációjuk magas szintű, színes és választékos kifejezéseket, fogalmakat használnak, felismerik a tényeket, melyek alapján távolba mutató következtetéseket fedeznek fel. Önálló mesélés iránti nagyfokú igény, fejlett kommunikációs képességek. Zenei képességek életkorához képest kiemelkedő szintje. Kiváló rajzkészség, élmények ötletgazdag kifejezése, színek, formák érzelem gazdag megjelenítése. Kiemelkedő matematikai képessége.
- **Szociális képesség, viselkedés:** véleményükért felelősséget vállalnak, provokatív kérdésekkel, kommunikációval viszonyulnak társaikhoz, jól tudnak beszélgetni idősebbekkel, egyéniségek, individuális viszonyulásukat, közösségben akkor érzik jól magukat, ha versenytársakra találhatnak, nehezen viselik el a kevesebb ismerettel rendelkezőket. Kiemelkedő empátiás készség, döntéshozó képesség.

Célok

- A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek személyiségének optimális fejlesztése célirányosan, új élmények szerzésének biztosítása.
- A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése, motiváltságnak fenntartása.
- Lehetőség teremtése a képességei kipróbálására, kibontakoztatására, önkifejezésre, önmegvalósításra.
- Folyamatos visszajelzéssel, értékeléssel, sikerélményhez juttatással a gyermek önbizalmának, önmegvalósításának fejlesztése.
- Együttműködés szülőkkel, külső partnerekkel, intézményekkel (Művészetek háza, múzeum) a tehetséggondozásban.

Feladatok

- Egyenlő esélyek biztosítása érdekében a kiemelkedő képességek kibontakoztatásával tehetséggondozás.
- Nevelőmunkánk során építünk a gyermek adottságaira.
- Támogató környezet biztosítása a felismeréshez, azonosításhoz, ráismeréshez.
- A kreativitás ösztönzése, motiválása, a kiemelkedő képesség támogatása.
- Tehetséggondozás gyermekcsoportban differenciáltan, óvodán belül speciális szolgáltatások igénybevételével és javaslat óvodán kívüli tevékenységekre.
- Modellnyújtással ösztönzés az önkifejezésre, kipróbálásra, a tevékenységek iránti érdeklődésre.
- A kiemelkedő képesség és a hátrányokkal küzdő gyermekek képességeinek megalapozása.

Tehetséggondozó tevékenységek, programok

- Sport tevékenységek, rendezvények, versenyek.
- Vers- és mesemondó versenyek.
- Ének versenyek az iskolában.
- Rajz pályázatok, versenyek.

Módszerek

- Egyéni fejlesztő program, egyéni fejlesztési terv.

12. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Alapelv

A gyermekek mindenekfelett álló érdekének érvényesítése érdekében kiemelt feladat a minden óvodapedagógusra vonatkozó, jól szervezett gyermekvédelmi munka. Jelzőrendszeri tagként fontos feladat a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének védelme.

Célok

- A gyermekeket megillető jogok érvényesítése.
- A testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődést akadályozó ártalmaktól való védelem.
- Az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése.
- A társadalmi esélyegyenlőtlenség újra-termelődésének rejtett mechanizmusainak figyelembe vételével az egyén komplex szükségleteinek kielégítésének elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek körülményeinek, fejlődésének folyamatos nyomon követése valamennyi óvodapedagógus feladata.
- A csoportjába járó gyermekek szociális helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése.
- A gyermekek fejlődését veszélyeztető tényezők minél korábbi felismerése.
- A veszélyeztetettség elhárítására alkalmas intézkedés megtétele (jelzés).
- A szükséges nyilvántartások vezetése.
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Védőnői Szolgálattal.
- A megfelelő szocializáció érdekében szemléletformálás, társadalmi tolerancia alakítása.
- A családdal és a pedagógusokkal együttműködve a gyermekekre ártalmas környezeti hatások minimalizálása.

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, fogadó órák megszervezése.
- A csoportnaplóban egyéni fejlődési napló vezetése, egyéni fejlesztési terv készítése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- A gyermekvédelmi feladatok összehangolása az óvodában.
- A jogszabályok napra kész ismerete, a kollégák tájékoztatása a változásokról.
- Nyilvántartja a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, feljegyzi az intézkedéseket, eredményeket. Ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, ill. megszüntetés okait.
- Részt vesz esetmegbeszéléseken, kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi munka intézményszintű ellenőrzésében, értékelésében.
- Folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekvédelem intézményeivel.
- Biztosítja és segíti a jelzőrendszeri információáramlást.

Igazgató feladatai

- A gyermekvédelmi tevékenységekhez a feltételek biztosítása.
- Jogszabályok naprakész ismerete.
- A kapott jelzések és információk ellenőrzése.
- Az étkezési kedvezményekről a mindenkori jogszabályok szerint dönt és határozatot hoz.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.
- Segíti a csoportban dolgozó óvodapedagógusokat gyermekvédelmi ügyekben.
- Szükség esetén azonnal intézkedik.

Szociális segítő feladatai

- Egyéni segítséget nyújt, tanácsot ad.
- Csoportban végez tevékenységet a hatékonyabban megvalósuló prevenció érdekében.
- Támogatja a gyermekvédelmi feladatok ellátását.
- Támogatja az óvodát a hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet, veszélyeztetettség kialakulásának korai felismerésében.
- Észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységét érzékenyítéssel, a veszélyeztetettség tüneteinek korai felismerésében való segítségnyújtással, a jelzés megtételének támogatásával segíti.
- Részt vesz esetmegbeszéléseken, szupervízió és segíti, támogatja az intézményen belüli belső képzéseket.²⁶

---

²⁶ Különös tekintettel az EFOP 3.1.5-16-2016-00001 Óvodai Alprojektben megfogalmazott célokkal, feladatokkal; 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. § (2) d); 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

13. Egészségfejlesztési program

Az óvodai nevelés országos alapprogramja alapfeladatként határozza meg a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését, melyek biztosítják az óvodáskorú gyermek egészséges fejlődését.

Az intézmény által működtetett egészségfejlesztés az a folyamat, amely tevékenységekkel erősíti a gyermekek egyéni képességeit és jártasságát. A környezeti feltételek megváltoztatására, az egészséget meghatározó tényezőkre irányulnak és lényegesen hozzájárul az egészség esélyegyenlőtlenségeinek, hátrányainak csökkentéséhez.

A pedagógiai program általános nevelési feladatai között megtalálhatóak az egészségfejlesztő tevékenységek, mint a testi és lelki egészség, a szociális kapcsolatok harmóniája, az egészségvédő képességek fejlesztése, a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása, az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítők mintaadása, a szülők otthoni egészségnevelő feladatai és az egészségügyi szolgálatokkal való együttműködés, de az egészségfejlesztési programmal kiemelt figyelmet fordítunk a teljes körű egészségfejlesztési feladatokra.

Az egészségfejlesztés egyik megvalósítási formája a korszerű egészségnevelés, amely az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. E terület magába foglalja az egészséges táplálkozást, a mindennapos testmozgást, az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, a személyi higiéniát, a lelki egyensúly megteremtését, az egészséges és biztonságos környezet kialakítását, az egészségkárosító magatartásformák elkerülését.

Az egészségfejlesztési program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Az egészségfejlesztés célja

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

(1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy nevelési-oktatói intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatói intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészségfejlesztés feladata

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozásra nevelés,
- b) az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,
- c) a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek, valamint a sporttevékenység alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- d) az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése
- e) területére terjednek ki.

(4) A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, amely beépül a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló pedagógiai munkába.

(5) A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.

(9) A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés módszertani útmutatóját az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.

(11) A nevelési-oktatási intézményben elektroakusztikus eszköz igénybevétele mellett tartott tanítási órán, egyéb foglalkozáson, valamint a nevelési-oktatási intézményben vagy a nevelési-oktatási intézmény által szervezett elektroakusztikus hangosítású rendezvényen (a továbbiakban: elektroakusztikus hangosítású rendezvény), amelyen gyermekek, tanulók is részt vesznek, a gyermekek, tanulók zajvédelmére különös figyelmet kell fordítani. Az olyan elektroakusztikus hangosítású rendezvényen, amelyen a) 0–6 év közötti gyermekek, tanulók vesznek részt, a hangnyomásszint nem haladhatja meg az Laeq M30 75 dB értéket.

Az óvoda, mint az egészségfejlesztés színtere

Az egészségfejlesztésben az óvoda szerepe kiemelkedő, érvényesül az **óvó-védő és preventív szerepe**, hiszen a kisgyermekkorban épülnek be azok a szokások, amelyek hatással lesznek az egészséges életmódra.

Az óvodában a gyermek egészséges fejlődése érdekében meghatározott időkeretben történnek a tevékenységek, és ez a kialakított életritmus visszahat az életfolyamatokra, a gyermekek személyiségfejlődésére. A rugalmas, de a gyermek életszükségleteit kielégítő napirend és a bevezetett, elmélyült szokásrendszer a gyermek számára megkönnyíti - az óvodai egészségnevelés eredményeként - a külső körülményekhez való alkalmazkodást, a szociális biztonságérzetet és az egészséges életmód kialakulását.

Az intézmény különös figyelmet fordít az alvás-pihenéssel, a szabad levegőn való tartózkodással és táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítésére, valamint a mentálhigiénés gondozásra.

Az óvodák egészségfejlesztési folyamatában kifejezésre jut az **esélyegyenlőség és a családközpontú pedagógia**, hiszen a szülőkkel való bánásmódot, az otthoni életmódra vonatkozó tanácsokat az óvodás gyermek családjának egészségi esélyeihez kell szabni. A szükségleteket és lehetőségeket mérlegelve kell a szülőket képessé tenni az egészségesebb életmód követésére.

Az egészséges táplálkozás

A kiegyensúlyozott táplálkozásnak óriási szerepe van a gyermekkori egészséges életmód kialakításában már kisgyermekkortól kezdve, hiszen a növekedés és fejlődés legfontosabb alappillére az egészséges táplálkozás.

Manapság a túltáplálás mellett a mozgásszegény életmód a jellemző, túl sok üres kalóriát, zsírt, finomított szénhidrátot fogyasztanak a családok, ami hosszú távon elhízáshoz és komoly betegségekhez vezethet.

Az intézményben a gyermekek számára biztosított a napi háromszori étkezés (reggeli, ebéd, uzsonna), mely a tápanyagszükségletük 65 %-a. A maradék 35 %-ot az otthon elfogyasztott ételek egészítik ki, melyekhez igyekszünk a szülőket meggyőzni, étkezési szokásokat formáló egészségnapokat, előadásokat szervezni, szemléletüket formálni.

Az étkezések alkalmával törekszünk a kulturált étkezési szokások kialakítására, az étkezéssel kapcsolatos teendők begyakorlására. Egyéni képességeikhez mértén próbálkoznak az önkiszolgálással és a naposi munkával. Minden esetben megköstoltatjuk az ételeket, megnevezzük azokat.

Célja

- Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási és helyes étkezési szokásainak megerősítése, az otthoni étkezés kiegészítése.
- Alakuljon ki a gyermekek korszerű táplálkozás iránti igénye.
- A gyermekek ismerkedjenek meg az új ízekkel, az egészséges táplálékokkal.

Feladata

- A kulturált étkezési körülmények biztosításával az étkezések megszervezése kötött keretek között vagy a szabad játékkal párhuzamosan.
- Közös tevékenységekkel, tapasztalatszerzéssel a gyermekek megismertetése új ízekkel, a táplálkozáshoz való viszony alakítása.
- Táplálékallergiás – orvosi igazolás alapján – és eltérő étvágyú és szokással rendelkező gyermekek esetében fokozott figyelem érvényesítése.
- Odafigyelés a túlsúlyos gyermekekre, a túlzott mennyiségű étel mellőzésének megértetése, szülőkkel való együttműködés, tanácsadás.
- A természetes vitaminforrások megismertetése, zöldség – és gyümölcssaláták készítése, kóstolása, egészségnapok szervezése.
- A gyermekek számára biztosított a csoportszobában, a tornateremben, nyári időszakban a játszó udvaron a kellő mennyiségű folyadék bevitele.
- A szülők bevonása az étkezési szokások formálását szolgáló tevékenységekbe.
- Az óvodai étrenddel kapcsolatos információk folyamatos közvetítése a szülők felé.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítők együttműködése.

A mindennapos mozgás

A mozgás a gyermek lételeme, semmi mással nem pótolható, illetve helyettesítő szerepe hatással van a gyermek képességeinek fejlődésére. A testi fejlődést – csont, izom, vázrendszer, növekedés – biztosító funkciója mellett, a megfelelő mozgáslehetőségek pozitív hatással vannak a pszichikum, a lelki egészség fejlődésére is.

Napjaink mozgásszegény életmódja, a családok többségére jellemző „beszűkült mozgástér”, mozgáshiányos elkényelmesedett életforma számos mentális probléma okozója. Ennek megelőzése érdekében az óvodáskorú gyermekek számára napi rendszerességgel változatos mozgáslehetőséget biztosítunk.

A mindennapos mozgás megszervezésére óvodáinkban lehetőséget biztosítanak a játszó udvarok, valamint a tagóvodák eltérő adottságai révén tornaterem, tornaszoba és műfüves borítású multifunkcionális sportpálya. Törekszünk a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségeinek kihasználására, séták, kirándulások szervezésére. A jól szervezett, konkrét céllal meghatározott séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek. Bárhol valósul meg a mindennapos

mozgás, a mozgásos játékok szervezése, minden esetben érvényesítjük a differenciálást.

A Bozsik programban, az iskolák által szervezett sportversenyeken való részvétel, a vízhez szoktatás és úszásoktatás kiegészítő elemei a mindennapos mozgásnak.

Fokozottan ügyelünk a gyermekek biztonságérzetének kialakítására, a balesetvédelem és a higiéniai szabályok betartására.

Célja

- Alakuljon ki és váljék a gyermekek természetes igényévé a szabad levegőn való tartózkodás, a mindennapi rendszeres mozgás.
- Váljék szokássá a rendszeres testedzés, mely megalapozza az egészséges életvitelt.
- Ismerkedjenek meg sokszínű, változatos mozgásos játékokkal.
- Fejlődjön a gyermekek természetes mozgása, motoros képességei, mozgékonyága.
- Alakuljon és fejlődjön téri tájékozódó képességük, mozgásuk legyen koordinált, biztonságos.
- Az egész életen át tartó sporttevékenység iránti érdeklődés felkeltése.

Feladata

- A gyermekek rendszeres mozgása érdekében a feltételek megteremtése, mely fejleszt a koordinációs és kondicionális képességeket.
- A gyermekek fejlettségéhez igazodó, sikerélményt biztosító mozgásos játékok alkalmazása és gyakorlása, mozgástapasztalatok szerzése.
- A mozgásos tevékenységek az egyéni képességekhez, az életkori sajátosságokhoz, a gyermekcsoport összetételéhez és mozgásfejlettségi szintjéhez igazítva kerül megszervezésre.
- A gyermekek spontán kezdeményezésének elfogadása, a mozgásos játékok támogatása, eszközök biztosítása.
- A rövid, játékos formában történő mozgás szervezése lehetőleg a szabadban.
- Életvédelem –és baleset megelőzés.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A rendszeresen végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek.

A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelésünk mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, minden egyes nevelési mozzanat szerves része.

Olyan személyiség alakítására törekszünk, aki alkalmas társadalmi feladatainak teljesítésére, önmagával és környezetével való harmóniára.

Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.

Napjaink kiemelt problémái közé tartoznak a különféle függőségek, ezért pszichohigiénés nevelési feladatainknak tekintjük az egészségre káros szokások: dohányzás, képernyő függőség, elhízás és a cukorbetegség megelőzését. A lelki egészségvédelem érdekében igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint például a folyamatos erős zajforrást és a vibráló fényt. Napirendünk minden esetben biztosítja a rendszerességet és a rugalmasságot, ezzel is próbáljuk elkerülni a sürgetést és a várakozást. A szabályok következetes betartásával csökkentjük a konfliktusokat, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót.

Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem. Bízunk abban, hogy olyan egészségvédő modellt ismertetünk meg a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Célja

- Alakuljon ki a gyermekekben az egészséges életvitel iránti igény, a testi – lelki szükségletek kielégítése, elősegítése.
- A gyermekek idegrendszerének megóvása a káros hatásoktól.
- Alakuljanak ki az egészségvédelemmel kapcsolatos szokások.
- A természeti és a társadalmi környezetből származó ártalmak megelőzése, elhárítása.
- A gyerekek megóvása a lelki életre káros túlzásoktól, devianciáktól, a pszichés túlterheléstől.

Feladata

- A testi, lelki és szociális egészség védelmére nevelés.
- Az intézmény dolgozói személyes példamutatása, mely modellt és mintát jelenthet a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusok ötletekkel, tanácsokkal ösztönzik a szülőket arra, hogy pozitív példát mutassanak a digitális eszközmentes szabadidő eltöltésére.
- Optimális érzelmi és szociális attitűd megalapozása, az egészséges önbizalom és pozitív én-kép kialakulásával, a gyermekek beilleszkedési képességének elősegítésével, alkalmazkodó viselkedés kialakításával, az emberi kapcsolatok tiszteltetésével tartásával és az együttműködés elfogadásával.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Célja

- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a rizikófaktorok kiszűrése.
- A családokkal a kommunikációs csatornák szélesítése.

Feladata

- A potenciálisan veszélyeztetett családok figyelemmel kísérése, szabályok, normák közvetítése a családok felé.
- Érzelmi elhanyagolás esetén szeretetkapcsolat és érzelmi kötődés kiépítése és érzelmi biztonság nyújtása.
- Jelzőrendszer működtetése, együttműködés a gyermekvédelmi hálózattal és kapcsolódó hatóságokkal.

14. A Szentesi Központi Óvoda tagóvodáinak nevelési gyakorlata

14.1. Apponyi Téri Mocorgó Óvoda egészségnevelő és mozgásfejlesztő nevelési gyakorlata

„Mozgásban, ritmusban”

„A mozgás, a ritmus bölcsőnktől koporsónkig örök társunk.”
/Vásárhelyi László)

Az óvoda rövid története

Az Apponyi Téri Óvoda 1975 novembere óta fogadja az óvodás korú gyermekeket. A belvároshoz közel, lakótelepi környezetben helyezkedik el. Négy csoportos óvodának épült, mely jelenleg 100 gyermek befogadására alkalmas.

Tárgyi feltételek

A négy csoportszoba mellett két gyermekmosdó, egy fejlesztő szoba és egy ebédlő – melegítő konyhával – is helyet kapott az épületben. Mindegyik csoportszobánk közvetlen kijáratral rendelkezik a térburkolóval fedett teraszra – ezáltal az óvoda udvarára. Itt – a rugós udvari játékok és csúszda mellett – minden csoportnak saját homokozó és tároló faház áll a rendelkezésére. Büszkeségünk az Ovi – Sport Alapítvány pályázatának köszönhető, 6*12 méteres multifunkcionális sportpályánk, mely műfüves borítású és arányaiban megfelel a nagyobb sportpályák méreteinek. 75 cm-es műanyag palánk veszi körül és 3 méteres magasságban acél- és hajlított csőszerkezet biztosítja a tartószerkezetét. Komplex jellege alkalmassá teszi különböző sportágak művelésére, illetve alapjainak elsajátítására, illetve ügyességi játékok, mozgáskoordinációs feladatok gyakorlására egyaránt.

A csoportszobák, a fogadó helyiségek és az előterek dekorálásánál minden esetben a gyermeki produktumok felhasználását preferáljuk.

Személyi feltételek

Az óvodában jelenleg 4 csoportban 8 óvodapedagógus és 4 szakképzett dajka dolgozik. A nevelőmunkát 1 fő pedagógiai asszisztens segíti.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus és pszichológus foglalkozik.

Feladatuk kiterjed:

- a gyermekekkel kapcsolatos szűrő és fejlesztő munkára,
- az óvodapedagógusokkal, valamint a szülőkkel való kapcsolattartásra.

Óvodapedagógusaink végzettségei:

- gyógytestnevelő
- úszóedző
- Grassroots edző
- gyermektánc oktató
- nyelv-és beszédfejlesztő pedagógus
- közoktatás vezető

Mozgásfejlesztésre épülő programunk alapelvei

Pedagógiai Programunk alapját a **MOZGÁS - a mozgásos kompetenciák és mozgásműveltség komplex közvetítése képezi.**

Valljuk, és hisszük, hogy minden képesség fejlődésének alapja a mozgás - a nagymozgások megfelelő fejlettségére épülhet a finommozgás, illetve a beszédszervi mozgás.

Mozgásfejlesztő programunk - a testi képességek fejlődésének segítése által - az egész személyiség fejlesztésére irányulva, az egész napi gyermeki tevékenységhez szervesen illeszkedik. A személyiség sokoldalú fejlesztését, változatos tevékenykedtetésen keresztül biztosítja, valamint számtalan egyéb terület fejlesztését is lehetővé teszi.

Fontosnak tartjuk továbbá az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel igényének alakítását, a környezettudatos magatartás megalapozását, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak és emberi értékek közvetítését.

Kiemelt figyelemmel kísérjük a **különleges bánásmódot igénylő gyermekeket.** Folyamatosan gondot fordítunk a **sajátos nevelési igényű gyermekek** megsegítésére, felzárkóztatására, a **hátrányos helyzetű gyermekek hátránycsökkentésre, esélyteremtésre,** valamint a **tehetségígéretek beazonosítására,** gondozására.

A gyermekek természetes mozgásigényének kielégítését figyelembe véve sokféle mozgáslehetőséget biztosítunk számukra. Elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgás kialakulását, fejlődését. Lehetőséget biztosítunk a mozgásformák sokszori gyakorlására a csoportszobában, és a szabadban egyaránt. Mindezt változatos eszközökkel, szerekekkel és az egyéni képességek kibontakoztatásával, a **mozgásélmény sokirányú megtapasztalásával** igyekszünk elérni. Olyan foglalkozásokat szervezünk, ahol a gyermekek kérései is teljesülnek. Építünk egyéni elképzeléseikre, lehetőséget biztosítva arra, hogy ők is kitalálhassanak gyakorlatokat, mozdulatokat, játékokat.

Szükségessnek látjuk a heti többszöri-, illetve a napi frissítő torna mellett a gyermekek másféle mozgástevékenységét is.

Óvodásaink mozgásigényének kielégítését **speciális mozgáslehetőségekkel** - úszásoktatás, vízhez szoktatás, tartásjavító torna, mozgáskotta - illetve a gyermek érdeklődésének és egyéniségének megfelelő mozgásformákkal - különféle labdajátékok (ovi-foci, kosárlabda, kézilabda), gyermek-aerobic, népi gyermektánc, korcsolya - biztosítjuk, melyeket a területnek megfelelő szakmai képesítéssel rendelkező pedagógusaink irányítanak.

A fakultatív mozgástevékenységek során a gyermekek önálló tapasztalatszerzési lehetőséget kapnak. Mindezek nagymértékben hozzájárulhatnak a gyermeki tehetség korai beazonosításához.

A sokoldalú mozgástevékenységek lehetőséget nyújtanak egyrészt a motoros képességek és mozgáskészségek fejlesztésére, másrészt az esetlegesen előforduló mozgás-rendellenességek, tartáshibák rögzülésének megelőzésére, korrekciójára. A mozgásnak így az egészség megőrzésében, illetve betegségek megelőzésében preventív funkciója van.

Mozgásos tevékenységeinket beépítjük a nevelési gyakorlatunkba és a Mester pedagógus programjában megvalósítjuk. A nevelőtestület mozgásfejlesztés iránti elkötelezettségével biztosítjuk a gyermekek hátránycsökkentését, a méltányos óvodai nevelést, és az iskolába kerülő gyermekek edzettségét, a mozgás, úszás területén az iskolai sikerek elérését.

Az ünnepek, rendezvények, programok, jeles napok

A változatos mozgástevékenységek mellett fokozott figyelmet fordítunk a mozgással kapcsolatos rendezvények szervezésére, mozgásos programokon való részvételre.

- szintfelmérő, bemutató foglalkozások szervezése a szülők részére, az óvodás úszás bemutatására
- tehetséggondozó foglalkozások-, tehetség táborok megszervezése (úszás)
- családi sportnap
- téli sportvetélkedő
- Mocorgó Foci Kupa
- kirándulások, gyalogtúrák
- óvodai és városi sportrendezvényeken való részvétel
- városi sportlétesítmények megismerése

Tevékenységek kiemelt tartalma

Rendszeres egészségfejlesztő testmozgás

A mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az óvodai élet tevékenységeibe komplexen jelen levő testmozgás, és az irányított mozgástevékenységek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

Célok

- A harmonikus testi - lelki egészség, a mozgás szeretetére épülő életvitel és életmód megalapozása.
- A motoros képességek fejlesztése, a szervezet edzése, a koordinációs képességek fejlesztése, az ízületi mozgékonyág és hajlékonyág alakítása.
- A gyermekek mozgásának összerendezettebbé, biztonságosabbá tétele, téri tájékozódó képességük fejlesztése.
- Válgják a gyermekek természetes igényévé a mindennapi, rendszeres testmozgás.

Feladatok

- Tervszerűen felépített, a gyermekek fejlettségéhez igazodó, a mozgások kombinációira lehetőséget adó játékok alkalmazása és gyakorlása.
- A mozgás célzott fejlesztése, a motoros képességek és mozgáskészségek kibontakoztatása.
- A gyermek mozgásos tapasztalatai során fejleszteni környezetével való - közvetlen és közvetett - kapcsolatrendszerét, saját testéről szerzett információit (éntudat alakítása).
- A szervezet általános, sokoldalú fejlesztésével, képzésével elősegíteni a gyermek megfelelő testi, akarati, erkölcsi tulajdonságainak fejlődését, értelmi képességeinek fejlesztését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az örömteli mozgás sikerélményének megtapasztalása.
- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó pszichomotoros készségek, kompetenciák kialakulása.
- Mozgáskultúra bővülése.
- Az együttes mozgás során a pozitív társas kapcsolatok és szociális képességek - együttműködés, tolerancia, egymásra figyélés - formálódása.
- Esélyteremtés, hátránycsökkentés.

Játékos vízhez szoktatás

A vízhez szoktatás az uszodába lépéstől a siklás megtanulásáig tart. Óvodánkban már középső csoportos kortól részt vesznek a gyermekek vízhez szoktató foglalkozásokon, melyet óvodánk úszóedző óvodapedagógusai tartanak.

Célok

- A víz megszerettetése.
- Test-kulturális érték teremtése.

Feladatok

- Az új közeg minden tulajdonságának megismertetése, alkalmazkodás az új környezet diktálta viszonyokhoz.
- A szárazföldi mozgásokra nem jellemző hason és háton fekvő helyzet (nyaki- és fejbeállítódási reflex), a szárazföldtől eltérő egyensúlyviszonyok (labirintbeállítódási reflex) megszoktatása.
- A könnyedség érzésének megszoktatása (fajsúly felhajtóerő).
- A ki- és belégzőizmok eltérő játékának megéreztetése (hidrosztatikai- nyomás)
- A vízben végzett mozdulatok sebességének megszoktatása (frontális ellenállás).
- A szervezett védekező reflexeinek (szemhéjzáró reflex) megszelídítése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Alkalmazkodás a víz törvényszerűségeihez.
- Otthonos viselkedés, célszerű mozgás a vízben.
- A siklás elsajátítása.

A vízhez szoktatás gyakorlatcsoportja

- Ismerkedés a vízzel, a merülés gyakorlatai és játéka.
- Lebegés oktatása és játéka.
- A siklás oktatása és játéka.
- A tudatos levegővétel és kifújás oktatása és játéka.
- A vízbe ugrások oktatása és játéka, a segédeszközök szerepe, összetett gyakorlatok, játékok.

Mozgástanítás – mozgástanulás – úszómozgás tanítása

Óvodánkban a középső csoportosok vízhez szoktatását nagycsoportban az úszásoktatás követi. A mellúszás oktatását preferáljuk, mivel csak egy úszásnem oktatására van elegendő időnk. Az úszásoktatást egy időben két szakember végzi. Ők óvodánk óvodapedagógusai, aki egyben úszóedzők is. Nagy előny, hogy a gyermekek kisebb létszámú - a képességeik, előképzettségük alapján kialakított - csoportokban sajátíthatják el az úszástudást. Kiemelt figyelmet szentelünk a **tehetségek felismerésére**, felkarolására, úszó sporthoz való irányítására.

Célok

- Siker és örömlélmény biztosítása.
- Nevelői ráhatás az úszómozgás tanításán keresztül.
- A vízben történő gazdaságos mozgás elsajátítása.
- Életvédelem, baleset megelőzés.
- Tehetségek felkarolása, gondozása.

Feladatok

- A csoportos úszásoktatáshoz szükséges feltételek (megfelelő létszám, megfelelő gyakorlóhely, felszerelés, segédeszközök, biztonság) megteremtése.
- Az úszómozgás oktatása.
- A játékosság biztosítása.
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A vízhez való pozitív érzelmi viszonyulás kialakulása.
- A mellúszás technikájának megismerése, illetve - az egyéni képességek függvényében - annak elsajátítása.
- A gyors- és hátúszó lábtempó elsajátítása segédeszközzel, vagy a nélkül.
- A közös élményeken alapuló gyakorlások során a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás és normarendszerének megalapozása.

Labdarúgás, labdajátékok - Az **Ovi - Sport-fejlesztő program** megvalósításával.

Célok

- A mozgásbeli hiányosságok általános, majd specifikus pótlása, a motorikus képességek fejlesztése.
- A mozgás és így a legnépszerűbb labdás sportok-labdarúgás, kézilabda, kosárlabda-népszerűsítése, a sportolás megszerettetése.
- A különböző sportágakhoz használt eszközök, pályák megismerése.
- A helyes szabadidős szokások alakítása, a viselkedési minták elsajátítása (fair-play gondolkodás).

Feladatok

- A különböző mozgásfejlettségű csoportok rendszeres, tervszerű megmozgatása- a műfüves pályán vagy a tornateremben- az életkori jellegzetességek figyelembe vételével.
- Alapvető labdagyakorlatok-labdagurítás, dobás, pörgetés, rúgás mindkét lábbal, belsővel, talppal célba-megtanítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Újabb mozgástapasztalatok szerzése, sportágak megismerése.
- Fejlettebb lesz mozgáskoordináció, erősödő kondicionális képességek.
- Egyre több szabályhoz történő alkalmazkodás, a sportszerűség elsajátítása.

Jégkorcsolya

A téli időszakban – novembertől – márciusig - folyamatosan járunk a műjégpályára a korcsolyázó mozgás alapjainak gyakorlására. Biztosított az

esélyegyenlőség, minden gyermek számára azonos módon biztosított az egyenlő hozzáférés.

Célok

- A korcsolyázás, mint sport alapjainak megismertetése.
- A jégen való bátor mozgás.

Feladatok

- Alapmozgások - csúszás, siklás, esés - megtanítása.
- Egyensúlyérzék fejlesztése.
- Mozgáskoordináció fejlesztése.
- Állóképesség, ügyesség javítása.
- A lábak feszítő és hajlító izomzatának erősítése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek megismerkednek a jégen - mint más, nem megszokott talajon - való mozgással.
- Megtanulnak a gyermekek - egymáshoz alkalmazkodva - korcsolyával siklani.
- Fejlettebb mozgáskoordináció és egyensúlyérzék.

Mozgáskotta

A mozgáskotta módszer alkalmazásával segítjük a vizuálisan meglévő gondolati mozgásminták kialakulását, a figyelmet, emlékezet fejlesztését, más nevelési területeken szerzett ismeretek mozgásos gyakorlását, alkalmazását, a fizikai képességek kibontakoztatását.

A módszer lényegét a Mozdáskotta eszközkészlettel történő gyakorlatok jelentik. Ezek helye és aránya a foglalkozásokon változó. A gyakorlatok egy részét a későbbiek során bemelegítésre, feszültségoldó szervezett játékokként is használhatjuk, míg a fejlesztés gerincét adó, egymásra épülő szimbolizált mozgásprogramok csak a spontán játékok, a szervezett játékok és a kiegészítő feladatok átgondolt egységében lehetnek optimálisan hatékonyak.

Célok

- A módszer gyakorlatainak, játékainak alkalmazásával az óvodai testnevelés mozgásanyagának változatosabbá tétele.
- Mozgást szerető, igénylő gyermekek nevelése.

Feladatok

A heti rendszerességgel végzett mozgáskotta gyakorlatok, feladatok során:

- Szín-, és alakfelismerés alkalmazása, fejlesztése.
- A figyelem és az emlékezet fejlesztése mozgásos feladatok közben.
- A lépéshossz és szélesség, a fellépés, lelépés tudatos irányításával az ideg-izom kapcsolatok minőségének javítása.

- Az oldaliság spontán megalapozása, fejlesztése.
- Az egyensúlyérzék és a mozgásszabályozás fejlesztése.
- A szökdelések során az elugrások távolságának és az alsó végtagok helyzetének tudatos irányításával az ideg - izom kapcsolatok fejlesztése.
- A jelölt kartartások és a szimbólumok összekapcsolása, a csípőre tartás és az oldalsó középtartás gyakorlása.
- A kondicionális képességek fejlesztése.
- A szimbólumok jelentéstartalmának felépítése, a rájuk adott adekvát mozgásos válaszok gyakorlása, gondolkodás fejlesztése.
- A ritmusérzék, a zenei ütemhangsúlyok meghallásának mozgásos megalapozása.
- Mozgásukban tehetségesebb gyermekek foglalkoztatása, versenyek gyakorlatai.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Testileg egészségesen fejlődő gyermekek: testük arányosan fejlett, teherbírásuk jobb lesz.
- Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb lesz - fejlettebb mozgáskoordináció és finommotorika.
- A pszichikus folyamatok - érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, fogalmi gondolkodás -, a kreativitás fejlődnek.
- Alakul feladattudatuk, szociális fejlettségük.

Művészeti jellegű mozgások

Népi játék és népi gyermektánc

A gyermek és népi játékok színes lehetőséget kínálnak a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztéséhez, hiszen ebben az életkorban igen jelentős a zene személyiségformáló hatása, a művészi nevelés fontossága. A népi gyermekjáték tartalmánál és formájánál fogva legközelebb áll a 3-6 éves korú gyermekekhez, azok érzelmi és képzeletvilágához, kifejezőkészségéhez.

Természetes, játékos mozdulatai, táncos formái könnyedén felelnek meg az óvodások alkatának, értelmi képességeinek. A mozgással kísért népi gyermekjátékdalaink olyan kis, de teljes egységek, amelyek őrzik néptáncaink alaprétegét. Ezek a gyermekjátékok bázisai néptáncaink mozgáselemeinek, gyermekeink mozgásra, táncra nevelésében. Tudatos nevelőmunkával tartjuk életben népi hagyományainkat, nemzeti kultúránk kincseit.

Célok

- Zenei mozgáskultúra, egyenletes lüktetés, ritmusérzék, auditív képességek, művészeti kompetenciák együttes fejlesztése.
- Népi énekes-mondókás dalanyag megismertetése és a dalokból, mondókákból, rigmusokból adódó mozgáslehetőségek, hidas-kapus, és körjátékok eljátszása.
- Ismerkedés ritmusjátzó népi hangszerekkel.
- Néptáncos mozgáselemek, egyszerűbb tánclépések, ki-befordulások, forgások megismertetése.

Feladatok

- A gyermekek életkorának megfelelő művészi anyag felhasználásával a gyermekek ösztönös mozgásigényének kielégítése, a ritmusérzék, mozgáskoordináció fejlesztése, a harmonikus mozgás elősegítése.
- A mozgásanyaggal az értelmi képességek, az anyanyelvi kultúra zenei és mozgásvilágával nyelvi, és motoros kompetenciák fejlesztése.
- A gyermekek esztétikai érzékének fejlesztése, érzelmi életének gazdagítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Felkeltse a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A népdalok, fejlesztően hatnak a gyermekek hallására, éneklési készségére, a népi táncok megismerése ritmusérzékét, harmonikus, szép mozgását fejlesztik.
- Felkeltve a gyermekek zenei érdeklődését sikerélményhez juttatják a gyermekeket, azokat is, akik önállóan, élményszerűen még nem tudnak énekelni, mozogni, de mint egy közösség tagjai részesülnek az örömben, amit egy játék-tánc előadása nyújt az egyénnek is.

Drámajáték

- Kapcsolatteremtő és bizalom játékok, improvizatív gyakorlatok
- Mozdulat és testbeszéd - utánozó mozgások, tánc, zene, pantomim elemek felhasználásával
- „Mintha szituációk” átváltozós és valós helyzetek - verbális és nonverbális kommunikációval
- Fantázia játékok - élmények, elképzelt történetek, mesék.

Célok

- A világra nyitott, lelkiileg kiegyensúlyozott, derűs személyiség kialakulásának segítése – pozitív énkép, önismeret, önelfogadás erősítésével, értékviláguk gazdagításával.
- Szociokulturális hátrányok csökkentése, esélyteremtés, környezeti hatások okozta szorongások-, félelemérzetek-, magatartás problémákból adódó feszültségek levezetése.

Feladatok

- Társas kapcsolatok, közösségi érzések, szociális képességek – együttműködés, társas alkalmazkodás, társhoz való odafordulás, empátia, felelősségvállalás, tolerancia, pozitív érzelmek fejlesztése, szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A gyermekek öntevékenységeinek, alkotókészségeinek, problémamegoldó képességeinek, fantáziájuknak, önálló gondolkodásuknak, fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A különféle utánozó mozgások, tánc, pantomimikai elemek hatására gazdagodik mozgáskultúrájuk, fejlődik testséma, testfogalom ismeretük, mely pozitív hatással van az énképre, önismeretre.
- A drámajáték révén kielégítődnék bizonyos szükségletek - jókedv-, vidámság-, játékigény, az önkifejezés igénye.
- Igényévé válik a helyes viselkedés közösségi szokásszabályainak betartása.

Kapcsolattartás

Óvodánk mozgásfejlesztő programjában fontos szerepet szánunk a különböző sportegyesületekkel való szoros együttműködésre, mely jelentősen hozzájárul mozgásfejlesztő részprogramjaink sikeres megvalósításához. Az egyesületekkel való kapcsolattartás biztosítja a magas szintű szakmai színvonalat, valamint a gyermekek hosszútávú sportolásának megalapozását.

Együttműködő partnereink

Az intézmény kapcsolatrendszerén kívül az alábbi - az egyéni arculattal releváns - egyesületek segítik a rendezvények megvalósulását és a gyermekek tehetséggondozását.

Szentes Városi Úszó Club

Az óvoda és a Club együttműködése napi szintű. Az óvoda két óvodapedagógusa az Úszó Club edzője. Az úszás oktatás mesterprogram keretein

belül valósul meg, mely szakmai háttérét, eszköz szükségletét, valamint a naprakész tudás-, az úszásoktatáshoz szükséges licenc kártya megszerzésének háttérét az Úszó Club biztosítja.

Szentesi Vízilabda Klub

A Szentes Városi Úszó Clubbal, és az Apponyi Téri Óvodával közös elvek alapján szervezi az óvodás úszást, a Szentesi Felsőpárti Óvodában. A tehetséggondozó foglalkozások, tehetségtáborok megvalósítása a mesterprogrammal összhangban történik.

Szentesi Kinizsi SZITE

Rendszeresen részt veszünk az egyesület által szervezett Bozsik Programhoz kapcsolódó rendezvényeken, a klub által szervezett egyéb Ovi Foci rendezvényeken. Az egyesülettel együttműködve szervezzük meg évente a Mocorgó Foci Kupát multifunkcionális sportpályánkon.

14.2. Farkas Antal Utcai Kincskereső Óvoda néphagyományőrző nevelési gyakorlata

„Vadrózsából tündérsípot ...”

„A múlt tisztelete az a vallás, mely az új nemzedék köteléke.

Ne veszítsünk el semmit a múltból, mert csakis a múlttal alkothatjuk a jövőt.”

Anatole France

Helyzetelemzés –

Az óvoda rövid története

A több, mint 50 éve működő intézményünk Szentés város Kísér elnevezésű városrészében, **a Farkas Antal u. 11. szám alatt található.**

Az óvoda **56 férőhelyes**, a gyermekcsoportok létszáma 28-28 fő. A csoportok, a jelentkező gyermekek kor szerinti összetételétől függően, tiszta, részben osztott, vagy osztatlan életkorúak.

Az óvoda épületének korszerűsítése évről évre **fokozatosan történik** a város támogatásával (tető felújítása, mosdó helyiség felújítása, napelemek felszerelése, nyílászárók cseréje, utcai homlokzat nemesvakolattal történő ellátása).

A családi hangulatú gyermekintézmény **két, jól felszerelt csoportszobával, egy tornaszobával**, egy tágas, **gazdag játéklehetőséget kínáló játszóudvarral rendelkezik**, mely mozgásos játékokra és változatos tevékenységek szervezésére nagyszerűen alkalmas. A szabadidő tartalmas eltöltését segíti az épület előtt kialakított közlekedési pálya és játszótér is.

A gyermekek többsége a Kísér városrészből jár az intézményünkbe, de a város több területéről és a külterületeken lakó családokból is szívesen hozzák óvodánkba a gyermekeket szüleik. Köszönhető ez az óvoda környezetén túl a **családias légkörben** megvalósított, **néphagyományok átörökítését szolgáló arculatnak**, a **családközpontú rendezvényeknek**, a **tehetséggondozás** (népi kismesterségek, néptánc, úszás) és a **fejlesztések** (logopédia, fejlesztő pedagógia, alapozó terápia), helyi megvalósításának, **a szülői igények alapján alakuló foglalkozásoknak** (gyermekfoci, mesés gyermekjoga, angol, lovaglás, „Barangoló Meseországban” lóasszisztált mesepedagógus vezetésével, „Tudorka” játékos iskola előkészítő, ...) és az ezek hatékony működését segítő óvodapedagógusok sokoldalú szakmai képzettségének, nagyfokú gyerekszeretetének és a Szakszolgálat dolgozói rendszeres jelenlétének, szakmai munkájának.

Tárgyi feltételek

Fontosnak tartjuk, hogy külsőségekben, tárgyi környezetünkben tükröződjön óvodánk fő arculata, segítve ezekkel a kitűzött célok és feladatok hatékony megvalósítását.

Sajátosságunk, hogy rendelkezünk

- őseink által készített régi használati tárgyakkal (kézi morzsoló, kas, kosár, teknő, szita, vándling, sütőlapát, kemence, kanta, spárhelt, szövőszék, stb.)

- játékfűzés eszközeivel (faló, fakard, gyöngykoszorú, fátýol, stb.)
- a kézműveskedés alapanyagaival (gyapjú, gyékény, csuhéj, csutka, stb.)
- a kézműveskedés eszközeivel (szövőkeret, hímzőtű, stb.)
- népi gyermekruhákkal (blúz, szoknya, kötény, kendő, vállkendő, kaláris, ing, mellény, suba, kalap, kucsma, stb.)
- népmese dramatizáláshoz szükséges ruházatokkal, eszközökkel,
- mesejátékokhoz szükséges felnőtt népi öltözetekkel,
- tágas és sokféle mozgásfejlesztő eszközzel felszerelt tornaszobával.

2020-ban a Farkas Antal utcai épületünk előtt kialakításra került a korábbi játszótér elemeit is magában foglaló **közlekedési park**, mely a gyermekek környezeti nevelésében és az egészséges életmód iránti igény alakításában is új lehetőségeket teremt. Ezen épületünk udvarán átalakításra, felújításra került a korábban épített **sütő kemence**, amely gazdag lehetőségeket kínál a hagyományos népi ételek készítési szokásainak megismertetésére.

Törekvésünk, hogy tárgyi feltételeink - lehetőségeinkhez mérten - költségvetési, pályázati, képviselői, alapítványi támogatásokból célirányosan gazdagodjanak, szükség esetén megújuljanak.

Személyi feltételek

A tagintézményünkben dolgozó 4 fő óvodapedagógus, 2 fő dajka - az óvodánk részprogramjának ismerete mellett - végzi a mindennapokban összehangolt, hatékony munkáját.

Nevelőtestületünk tagjai sokirányúan képzett, több éves szakmai tapasztalattal rendelkező óvodapedagógusok.

A néphagyományőrzés és az egészséges életmódra nevelés területén történő magas színvonalú, hatékony fejlesztő tevékenységet **óvodapedagógusaink** tudatos felkészültsége, magas erkölcsi szinten álló pedagógiai munkája biztosítja, akik belső képzéseken, továbbképzéseken és önképzés során folyamatosan fejlesztik ismereteiket, módszertani kultúrájukat - az intézmény arculatának figyelembevétele mellett.

A **nevelő-oktató munkát segítő** szakképzett **dajkák** a nagyfokú gyermekszeretettel végzett napi tevékenységei mellett a varrás, hímzés, dagasztás, sütés, befőzés mesterei.

Egyéni arculat sajátosságai

*„A gyökerek persze nem látszanak,
de tudod, azok tartják a fát.” (görög költő)*

Intézményünk nevelőtestülete - a meghatározó személyi és tárgyi feltételek tudatos kihasználása mellett - olyan gyermekeket szeretne nevelni, akik szeretetteljes légkörben, nagy odafigyelés mellett végzett magas színvonalú szakmai munka eredményeképpen megismerhetik a tervszerű tanulási-nevelési folyamat alapját képező népszokásokat, hagyományokat, népi kismesterségeket - átörökítve ezzel a múlt értékeit -, továbbá az egészséges életmódhoz szükséges szokásokat, azok

alakítását, fejlesztését az élethosszig tartó tanulás fontosságának felismertetése és gyakorlása reményében.

Küldetésnyilatkozat

Hitvallásunk:

*".....Egy népnek,
egy nemzetnek a múltja
soha sem mögötte van,
hanem alatta.
Mert ha mögöttünk lenne,
bízvást lehamnánk, előre haladva.
De ha alattunk van....!
Akkor igazán érdemes vigyázni rá,
hiszen azon állunk, azon léteünk.
Mi lesz, ha kihullik alólunk az,
amin meg kell vetni a lábunkat? " /Végh Antal/*

Hiszünk abban, hogy a mai világunkban a népi kultúra szépséget, örömet és követendőt nyújt gyermekeink számára, ezért valljuk, hogy gyermekeinknek joguk van ahhoz, hogy a nemzetünket éltető hagyományokat megismerjék.

*" Amit csak hall a gyermek könnyen elfelejti,
amit lát is már inkább megjegyzi,
de amiben ő maga is tevékenyen részt vesz
az bizonyosan bevésődik emlékezetébe."
/Kodály Zoltán/*

Valljuk továbbá, hogy az óvodáskori érzelmi nevelésnek meghatározó szerepe van a harmonikus személyiségfejlesztésben. Ennek tudatában a gyermekeket érzelmeiken keresztül szeretnénk nevelni úgy, hogy a hagyományok átörökítését szolgáló tapasztalatszerzést (pl. betakarítás eszközei és folyamata, termések és természetes anyagok felhasználása, stb.) és az egészséges életmód szokásrendszerének megalapozásával kapcsolatos tevékenységek gyakorlását összehangoljuk a gyermekek nagyfokú motiváltságával, a személyiségüket tiszteletben tartó nevelési kultúrával és a hátránycsökkentés kiemelt helyen történő kezelésével.

Kincskereső néphagyományőrző pedagógiai program

a) Tartalom rövid leírása

A néphagyományok ápolása, éltetése és továbbadása szorosan kapcsolódik azokhoz a nevelési elvekhez, amelyek a mai korszerű óvodapedagógia alapjait képezi. A hagyományőrzés középpontjában az ember és a természet áll, amely

szétválaszthatatlan szimbiózisban van egymással. Összefog, összetart. Alapvető emberi értékeket és természeti törvényeket takar, amelynek gyökere az egymás kölcsönös el – és befogadásán nyugszik. Nagyszerűsége épp az egyszerűségében rejlik.

Az intézményünkben folyó óvodai nevelésnek a hagyományőrzés ad meghatározó keretet, mely megjelenik az óvodai élet minden területén. A tevékenységi formák komplexen, összefonódva, egymást áthatva a jeles napokhoz, ünnepekhez, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódnak - az évkörhöz igazodva -, szem előtt tartva a gyermekcsoportok kor és fejlettségbeli összetételét.

Ahhoz, hogy az óvodapedagógusaink hitelesen tudják ezt a programot képviselni, és a nevelés-tanítás folyamatában a gyerekeknek a profilunkhoz kapcsolódó ismereteket átadni, folyamatosan képzik magunkat, vagyis fontosnak tartják az élethosszig tartó tanulást.

A néphagyományőrző óvodai program lehetőséget nyújt:

- a kreativitás kibontakoztatására;
- a természetes anyagokhoz való közelség megéléséhez;
- a kismesterségek alapjain keresztül – barkácsolások során - a manuális készség erősödésére;
- a természet megismerésén, a népmeséken és a gyermekmondókákon keresztül megvalósuló értelmi nevelésre és ezzel párhuzamosan az anyanyelvi nevelésre,
- a közösen átélt ünnepeken és az ezekhez kapcsolódó szokásokon keresztül az érzelmi kötődésre, a nemzeti identitás tudat alakítására, az esztétikai és erkölcsi értékek közvetítésére;
- a dalos játékokon keresztül a zenei anyanyelv megalapozására, a társas kapcsolatok fejlesztésére, népdalainkon keresztül érzelmi nevelésre;
- a népi mozgásos, sportszerű és dalos játékok, továbbá a néptánc elemei által az egészséges testfejlődés megalapozására, a szabályok betartása révén a gyermekek akaratának fejlesztésére, értelmi nevelésre, a szociális képességek alakítására és ezen keresztül a befogadó nevelés gyakorlására;
- a családok bevonásával közösen megélt ünnepek, tevékenységek, rendezvények által a gyermekek és a szülők hagyományokhoz való kötődésére;

b) Az óvodapedagógus szerepe

A néphagyományőrző program megvalósítása során az óvodapedagógus kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be, ezen keresztül döntő szerepet játszik a nevelés-tanítás folyamatában.

Az óvodapedagógus lelkiismeretes felkészülése és sokoldalú tervező munkája során - az évkörnek és ezen keresztül az éppen aktuális jeles napnak megfelelően - tudatosan választ a hatékony feldolgozást segítő anyagokból, az életkori és egyéni fejlettség figyelembe vétele mellett, és azokat a komplexitás elvének szem előtt tartása mellett valósítja meg a gyermekcsoportban.

Óvodai nevelésünkben nagy szerep jut az irodalomnak, ezen belül a dramatikus népszokásoknak, a szólásoknak, a találós kérdéseknek, a közmondásoknak, a népmeséknek, a mondáknak és a mondókáknak.

Fontos, hogy a népi mondókák, kiolvasók, a gyermekjáték dalok alkossák a kiválasztott anyag nagy részét. Az utánzómozgással összekapcsolt játékok közül – főleg a beszoktatás ideje alatt – az arcsimogatókat, hintáztatókat, ökölütögető játékokat ajánlott alkalmazni. Ezek a játékok ugyanis lehetőséget adnak már az óvodába kerülés kezdetén az integráló, befogadó nevelésre és a hátránycsökkentés megvalósítására, hisz gyakorlásuk során meghitt és közvetlen kapcsolat alakulhat ki az óvodapedagógus és a gyermekek között.

Másik fontos terület a zene. A gyerekekkel megismertetett énekes játékokból létrejött játékfűzések is többnyire népi eredetűek. Az óvodában alkalmazott zenehallgatási anyag gerincét a 3-7 éves gyermekek világához közel álló, közvetlen környezetével és az aktuális ünnepekkel, jeles napokkal kapcsolatos, magyar népdaloknak kell alkotniuk.

c) Cél

- Ismerjék meg a népszokásokat koruknak, fejlettségüknek megfelelően, amelyek kapcsolódhatnak:
  - jeles napokhoz
  - munkához (aratás, szüret, stb.)
  - nagy ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét)
  - családi élethez (születés, lakodalom).
- Legyenek képesek az óvodai élet tevékenységformáiban megjeleníteni a népi hagyományok alapelemeit.
- Leljék örömeiket a népi hagyományokból felkínált tevékenységekben.
- Erősödjön a néphagyomány értékeinek átadását segítő közös élményeken alapuló tevékenységek során a gyermek és az óvodapedagógus közötti pozitív attitűd, érzelmi töltés.
- Alakuljanak a néphagyomány éltetés tartalma és eszközei segítségével azok a jártasságok, készségek, képességek, amelyek által a gyermekek képesek lesznek az alkalmazkodásra, az együttműködésre, majd az iskolai tanulásra.
- Legyenek nyitottak és fogadják el más szociokultúrából érkező, különös figyelmet igénylő társaikat, segítsék őket a népi kismesterségekből eredő kézműves tevékenységek során – ezen keresztül valósuljon meg a befogadó nevelésen belül a hátránycsökkentés.
- Váljanak népünk hagyományai, kultúrája iránt érdeklődő, nyitott, problémamegoldó és az iskolai tanulás megkezdéséhez szükséges képességekkel rendelkező gyerekké.
- Alakuljon a szülőföldjükhöz kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyuk, ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket.
- Tudjanak rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, váljanak képessé mindazok megbecsülésére.

d) Feladat

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése az érzelmeiken keresztül a néphagyomány ápolása és a természet szeretete iránt.
- A hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása a befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatását segítő, harmonikus légkör biztosítása mellett.
- A gyermek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése az évkör, a jeles napok, ünnepek, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó tartalmak közvetítésével.
- A jeles napokra, az ünnepekre való tartalmas, hagyományokat közvetítő közös készülődésekkel, azok megélésével az összetartozás, együttműködés, a közösségi érzés fokozása, a nemzeti identitás tudat alakítása, esztétikai, erkölcsi értékek közvetítése, méltányos nevelés megvalósítása.
- A komplex tevékenységek során a gyermeki folklór egyes elemeinek, játékainak, tevékenységi formáinak megismertetése.
- A természetes anyagok tulajdonságainak, hagyományos és kreatív felhasználási lehetőségeinek, a kismesterségek alapjainak megismertetése.
- A városunkban és annak környékén még fellelhető népi mesterségek (feketekerámia készítés, kosárfonás, gyertyamártás, stb.), és a tevékenységeket művelő mesterek munkájának megismertetése.
- A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése a népi kultúra tárgyi eszközeiről egy-egy csoportos kirándulás megszervezése során, ahol megfigyelhetik ezeket természetes, illetve megóvott környezetükben (pl. Ópusztaszer, Szentesi Múzeum, Szegvár, Csongrád, stb.).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének, hátránycsökkentésének biztosítása az óvodába lépéstől kezdődően a néphagyományokkal való ismerkedés, az évkör, a jeles napok, ünnepek, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó tartalmak közvetítése során.
- Jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó nyílt programok, közös rendezvények szervezése a családok bevonásával, ezen keresztül a hagyományok megismerésének, éltetésének kiterjesztése.

e) A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek nyitottak népünk hagyományaira, kultúrájára.
- Életkoruknak megfelelő szókinccsel és mélységben elmondják - a megélt közös élmények alapján - egy-egy jeles nap tartalmát.
- Megnevezik a régi használati tárgyakat.
- Ismerik a jeles napokhoz kapcsolódó egyes alakoskodó dramatikus játékokat.
- Szívesen tevékenykednek természetes anyagokkal, ismerik a kismesterségek alaptechnikáit.
- Szívesen, örömmel vesznek részt mozgásos és énekes népi játékokban.
- Szívesen hallgatnak, mondanak, játszanak magyar népmeséket, mondogatnak népi mondókákat, rigmusokat.
- Ismerik a lakóhelyükön és tágabb környezetükben ma is tevékenykedő mesterek munkáit és a használati eszközeiket.

f) Jeles napok, ünnepek az óvodai nevelésünkben

A népszokások jelentős része a naptári évhez fűződik, illetve az évszakok váltásához, a természet örök körforgásához kötődik. A magyar nép különböző rítusokkal tette emlékeztetessé a gazdasági év kezdetét és befejezését, vagyis a népi kultúrában az ember és a természet kapcsolata tükröződik vissza.

Az emberi élet egyénhez és kisebb közösségekhez kötődő sorsfordulóihoz, valamint állami és egyházi ünnepekhez is meghatározott népszokások fűződnek. Így alakultak ki a naptári évtől elválaszthatatlan ünnepek, a „Jeles napok”.

- **Kisasszony napja (szeptember 8.)**

Egyes helyeken ezen a napon kezdték meg a gabona vetését, kezdték a dióverést. *Fecskehajtó Kisasszonynak* is nevezték, mert sok helyen úgy vélték, hogy ezen a napon indulnak útnak a fecskék.

- **Mihály napja (szeptember 29.)**

E napon volt a pásztorok elszámoltatása, szerződtesének időpontja, „Pásztor-ünnep”

A kukoricatörés kezdő napja, a „kisfarsang” ideje, és a lakodalmazások időszaka volt.

- **Teréz napja (október 15.)**

Sok vidéken a szüret kezdőnapjának tekintették e napot. A magyar szüreteket mindig a jókedv jellemezte, melyek után rendszerint ünnepet, mulatságot rendeztek. Ma is sok helyen tartanak szüreti felvonulásokat, bálokat.

- **Márton napja (november 11.)**

Márton napon országszerte nagy lakomákat rendeztek, hogy egész esztendőben bőven ehessenek, ihassanak. Ezen a napon kóstolták meg az újbort és időjóslás is kapcsolódik ehhez a naphoz.

- **András napja (november 30.)**

András nap utáni első vasárnaptól négy héten át tart a karácsonyvárás időszaka, az advent.

Ez idő alatt tilos volt a mulatozás, nem volt szabad lakodalmat tartani.

- **Borbála napja (december 4.)**

E napon gyümölcságot szoktak vízbe tenni, hogy karácsonyra kizöldüljenek. Ha kivirágzik, jóslás a leánynak férjhez menésre, vagy a következő évi jó termésre.

- **Miklós napja (december 6.)**

Szent Miklós püspök napja. A gyermekek megajándékozásának ünnepe.

- **Luca napja (december 13.)**

E napon ültetik a Luca napi búzát, teszik az aranyeső ágát vízbe, hogy karácsonyra kihajtsa.

Lányoknak, asszonyoknak ekkor nem volt szabad dolgozni és a fiúk kotyolni jártak, jót kívántak az egész háznak.

A „Luca székét” ezen a napon kezdték készíteni.

- **Ádám-Éva napja (december 24.)**

A családtagok ekkor megajándékozzák egymást.

Az ünnepi asztalra egész kenyér, gyümölcs, pattogatott kukorica, mézesek és szerencsét hozó ágak kerültek.

A pásztorjátékok és betlehemes játékok ideje.

- **Karácsony (december 25.)**

A paraszti életben a család ünnepe volt. Dologtiltó nap.

- **Karácsony, István napja (december 26.)**

Ezen a napon jártak a regölők. A gazdának minden jót kívántak, a legényeket és leányokat összeregölték.

- **Újév (január 1.)**

Az emberek jókívánságokat mondtak, ajándékokat adtak egymásnak. Úgy tartották, hogy amit ezen a napon cselekednek, az hatással lesz az egész elkövetkező esztendőre.

- **Vízkereszt vagy a háromkirályok napja (január 6.)**

A karácsony ünnepkör zárónapja és farsang első napja, mely hamvazószerdáig tartott. Ezen a napon gyújtották meg utoljára a gyertyákat, bontották le a karácsonyfát.

- **Farsang**

Ez időszak a vízkereszttel kezdődött és húsvét vasárnapot megelőző 40 napos böjt kezdetével zárult. A farsangi szokások a farsang végére – a farsang farkára összpontosulnak: farsangvasárnapra, farsanghétfőre, húshagyókeddre.

- **Zsuzsanna napja (február 19.)**

Ezen a napon várták, hogy megszólaljon a pacsirta, mely a tavasz közeledtét jelezte.

- **Mátyás napja (február 24.)**

Időjárást jósoló nap volt.

Homokos területeken ekkor vetették a petrezselymet, sárgarépat, borsót.

- **Gergely napja (március 12.)**

Az iskolás gyermekek hangos dobolással körbejárták a falut és a várost, hogy a még iskolába nem járó gyermekek kedvet kapjanak az iskolába járáshoz.

- **Sándor, József, Benedek napja (március 18., 19., 21.)**

Időjárást jósoló nap volt. József napján a méheket kieresztették és e napon érkeztek meg a fecskék. Benedek napján ültették el a fokhagymát.

- **György napja (április 24.)**

A néphagyomány e naptól számítja a tavasz kezdetét. Az állatokat ezen a napon hajtották ki a legelőre.

- **Virágvasárnap (húsvét előtti vasárnap)**

Ekkor történtek a gonoszűző „határjárások”, a „kiszézés”, a tavasz behozatalát szimbolizáló húsvéti „zöldágjárások”, mely húsvétvasárnap virradóra történt. Jellegzetes ételek: húsvéti sonka, kalács, kocsonya.

- **Húsvéthétfő**

Valamikor „vízbevető”, „vízbehagyó” hétfőnek is nevezték. A szokás lényege az „öntözködés”. Legények jártak leányokat locsolni, a locsolás jutalma étellel-itallal kínáláson kívül a piros tojás vagy a hímes tojás.

- **Fehérvasárnap (húsvétot követő vasárnap)**

Húsvéti ünnepkör a „komálás”, „mátkázás”, a barátságkötés szokás, a komatál hordása volt.

- **Majális (május 01.)**

Ezen a napon állították a májusfát.

- **Anyák napja (május első vasárnapja)**

Édesanyák, nagymamák ünnepe volt.

- **Szervác, Pongrác, Bonifác (május 12., 13., 14.)**

Időjárással kapcsolatos megfigyeléseket tettek.

- **Pünkösöd**

Húsvétot követő 50. napon kezdődik.

Ekkor volt pünkösdi „királynéjárás”, a pünkösdi „királyválasztás”.

- **Medárd napja (június 8.)**

Időjósló nap volt.

- **Margit napja (június 10.)**

Ezen a napon vetették a retket, hogy gyenge maradjon.

- **Péter-Pál napja (június 29.)**

Az aratás kezdő napja, a halászhéti ünnep volt.

- **Lőrinc napja (augusztus 10.)**

E naptól a dinnye már nem olyan finom, mert „lőrincses”.

- **István napja (augusztus 20.)**

Szent István király és az új kenyér ünnepe.

Néphagyományőrzés nevelésünk folyamatában

A néphagyományőrzés megjelenése a tevékenységi formákban

Játék

A játék a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a gyermeki személyiségfejlés elsődleges és legfontosabb színtere, ezért az óvodában kiemelt a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az intézményben a gyermekek a hagyományőrző életmód során önkéntes elhatározásuk és kedvük szerint játszanak.

A játék „klasszikus” tartalma mellett megjelennek a mai generációk számára már ismeretlen néphagyományok, népszokások, hagyományőrző tevékenységek, régen feledésbe merült játékok, játékeszköz-készítések.

Cél:

- Ismerjék meg a szociális tanulással elsajátítható társadalmi együttélés szabályait a néphagyomány éltetés gazdag eszközrendszerének játékokban történő alkalmazásával,
- Alapozódjon meg a gyermekekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság az életkornak megfelelő szinten felkínált néphagyományok, népszokások, hagyományőrző tevékenységek, régen feledésbe merült játékok, játékeszköz-készítések alkalmával.
- Váljanak a gyermekek által ismert természetes anyagok és azokból készült eszközök a mindennapi játéktevékenység természetes részévé.
- A különböző alkalmakkor megismert magyar népi mondókák, énekek, énekes játékok önálló kezdeményezésként jelenjenek meg a gyermekek mindennapjaiban.

Feladat:

- A gyermekek életkorának megfelelő, lehetőleg természetes környezetben történő élményszerzési lehetőségek felkutatása, biztosítása, melyet a játékban saját fantáziájuk szerint újra élhetnek.
- A mindennapok hagyományőrző tevékenységeinek gyakorlására állandó és a gyermekek által is könnyen változtatható helyek kialakítása.
- Lehetőleg természetes anyagokból készült eszközök, játék kiegészítők, kellékek állandó elérhetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a megismert népi játékok közül is szívesen válogatnak, kezdeményeznek, és azokban tudnak kitartóan, elmélyülten játszani egyénileg és csoportosan, irányítás nélkül is.
- A különböző játéksituációk létrehozása közben tudnak a rendelkezésükre álló természetes anyagok felhasználásával önállóan játékokat, kiegészítő játékeszközöket készíteni.
- A népi játékok gyakorlása közben a felmerülő nehézségek leküzdésére alkalmazzák a konfliktuskezelő technikákat, tudnak szerepeket elosztva együtt játszani, egymás véleményét meghallgatni és azt tiszteletben tartani, a játékszabályokhoz alkalmazkodni, együttműködni.

Verselés, mesélés

Helyi programunkban a **népi hagyományokból átvett** mindennapi élet tevékenységeihez, hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez és ünnepkörökhöz, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó népi mondókákat, rigmusokat, csúfolókat, közmondásokat, szólásokat, találós kérdéseket, népmeséket, mondákat, balladákat, népi hiedelmeket, jóslásokat, időjárással kapcsolatos megfigyeléseket egészítjük ki a magyar gyermekköltészet gyermekeknek íródott verseivel, elbeszéléseivel.

Az óvodában átélt irodalmi élmények még hatékonyabb befogadását bábozással, dramatizálással, árny-, mimes- és dramatikus játékkal tesszük színeesebbé.

Cél:

- Élményszerű bemutatáson keresztül ismertessük és szeretessük meg a gyermekekkel a magyar néphagyomány irodalmi kincseit.
- Ösztönözzük a gyermekeket és rajtuk keresztül a családokat is, hogy választásaikban részesítsék előnyben a magyar népköltészet és a mai magyar költők alkotásait.
- A népi hagyományokból átvett és igényesen összeválogatott anyagok rendszeres használatával örökítsük át az új nemzedékbe a magyar néphagyomány irodalmi értékeit.

Feladat:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő, magyar néphagyományokra épülő irodalmi anyag összeállítása, gyermekekkel való megismertetése.
- A mostani modern világban a szülők meggyőzése az élszóban történő mesélés varázsának fontosságáról, hasznáról.
- A csoportban jelen lévő bábok, dramatikus kellékek, néphagyományhoz köthető eszközök és ruhák felhasználásával lehetőségek teremtése a mindennapos mesélésre, verselésre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik a magyar népköltészeti alkotásokat, szívesen hallgatják, és a mindennapjaikban használják azokat.
- Ismernek néhány jellemző népmesei fordulatot, szereplőt, bűvös számot.
- Szívesen jelenítenek meg népmeséket bábos és dramatikus formában.
- A népmesék cselekménye állásfoglalásra készíteti a gyermekeket, tudnak azonosulni a pozitív és negatív mesehősökkel, és a népmesei minták hatására megtanulnak dönteni jó és rossz között.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A népi mondókák, népi gyermekjátékok, dalok, népszokásokhoz kapcsolódó énekek, népdalok hallgatása és éneklése, műdalok, egyszerűbb táncos mozgások, játékmozdulatok és térformák, népi hangszerek (köcsögduda, doromb, citera, hegedű, lopótök, duda, dob, levélsíp, nádsíp, cserépsíp, fűzfasíp, furulya) megismerése és készítése (dióhéj pengető, kukorica hegedű, dióhéj csörgő stb.) alkotják programunk zenei nevelésének tartalmát.

A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, az évszakok változásaihoz és naptári ünnepekhez kapcsolódóan a következő énekes népszokásokat éltetjük óvodánkban:- Vásáros

- Szüret
- Lakodalmas
- Lucázás
- Pásztorjáték
- Farsang
- Komatálazás
- Pünkösddőlés

Cél:

- Ismerjék meg az évkörhöz, jeles napokhoz, ünnepekhez, a mindennapi élet eseményeihez tartozó dramatikus énekes népszokásokat.
- Érezzék át a néphagyományokhoz tartozó zenei anyagok közös eléneklésének, közös eljátszásának az örömét.

- A magyar népzenei hagyományokból válogatott anyag előszóban vagy hangszerrel történő közvetítésével formálódjon a gyermekek esztétikai, zenei ízlése, alakuljon a saját népzenei kultúránkhoz való pozitív viszonya.
- A magyar népzenei motívumok beépülésével váljon az éneklés, a zenélés, a zenehallgatás a gyermekek mindennapi tevékenységének szerves részévé, azt a gyermekek maguk is kezdeményezzék.

Feladat:

- A magyar néphagyományokból igényesen, az életkornak megfelelően kiválogatott zenei anyag népi játékokon, játékfűzéseken keresztül történő megismertetése a gyermekekkel.
- A mindennapok során minél több lehetőség teremtése a magyar népszokásokhoz és magyar népi hagyományokhoz köthető zenei anyagénekléssel és népzenevel történő gyakorlására, megélésére.
- Az évkörhöz, a jeles napokhoz, az ünnepekhez és a mindennapi élet eseményeihez, változásaihoz köthető zenei anyag sajátos dallam-, ritmus- és szövegvilágának, játékszabályainak megismertetése.
- Az **énekes-táncos játékok** (szembekötösdi, gyűrűsdi, párcserélő játékok, fogyógyarapodó játékok, leánykérő-, lakodalmas-, vásáros játékok, furfangos és szórakoztató játékok, ...), a **mozgásos és küzdő játékok** (versengő, váltást tartalmazó játékok, várkörüljárások, sorjátékok, hídasjátékok, ...), és a **népszokásörző dramatikus játékok** (a jeles napokhoz kötődő játékok) megismerésén keresztül a gyermekek társas viselkedésének, egymással való udvarias bánásmódjának fejlesztése, a női-férfi szerepek és az illemszabályok megtanítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismernek néhány népszokást, fel tudnak idézni ahhoz köthető mondókákat, énekes játékokat.
- Szívesen vesznek részt néphagyományhoz kapcsolódó játékfűzéseken.
- A dramatikus énekes népszokások segítségével megismerik a felnőttek öltözködési szokásait, és adott alkalomhoz méltóan tudják viselni az oda illő népi ruhákat.
- A népi énekes játékok megismerésével erősödik nemi hovatartozásuk, a gyermekek képessé válnak a lányos-fiús normák és a társas viselkedés szabályainak követésére.
- Élvezettel hallgatják a népzene, felismerik néhány népi hangszer hangját.
- Elsajátítanak egyszerű táncos mozgásokat, játékmozdulatokat és térformákat, ezeket egyöntetűen, irányítás nélkül is képesek kivitelezni.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A jelképkészítő technikákat és kismesterségeket is beillesztjük a gyermeki tevékenységek közé, melyek közül mindig a gyermek csoport fejlettségi szintjének leginkább megfelelők közül válogatunk a témának és aktualitásnak megfelelően. Nem a kismesterségek technikájának tökéletes elsajátítására törekszünk, hanem minél gazdagabb anyag és eszköztár biztosítására, és annak megláttatására, hogy a

természetben fellelhető anyagok, „kincsek” milyen sokrétűen felhasználhatóak, és alkotásra késztetnek.

Az óvodai évek alatt a gyermekek megismerik a természetes anyagokat, a közösen gyűjtött, felhasznált növényeket, azok tulajdonságait és elsajátítják az egyszerűbb technikai fogásokat.

Cél:

- Ismerjenek meg a jelképkészítő technikákat, valamint a kismesterségek alapjait, és ezek elsajátítása, gyakorlása során szerezzenek sokrétű tapasztalatot a természetes anyagok, növényi részek tulajdonságairól, felhasználhatóságáról.
- A természetes anyagok felhasználása és a különböző népi technikák alkalmazása során fejlődjön manuális készségük, kreativitásuk, önkifejezésük, gazdagodjon szín-, tér- és forma képzetük, képi gondolkodásuk.

Feladat:

- Kézműves sarkok kialakítása, a gyermekek által önállóan is használható eszközök, alapanyagok biztosítása szülők, gyermekek bevonásával.
- Vonzó, érdeklődést felkeltő, változatos eszközök, technikák, alapanyagok megismertetése (pl.: körmöcskészás, nemezelés alapjai, agyagozás, kasírozás, tojásírás, mézeskalács készítés, szövés, fonás, gyöngyfűzés, gyapjú, fonál, különböző textíliák, filc, agyag, viasz, gyékény, sás, káka, szalma, csuhé, különböző termések, termények, termény részek), melyek alkalmazásával teret biztosítunk az önkifejezésre, a népi játékok hangulatos világának megismerésére.
- Az ünnep- és jeles napokhoz kapcsolódó díszítő, környezetalakító tevékenységek, a népi kultúra tárgyi emlékeivel, a viseletekkel való ismerkedés során az esztétikai igény felkeltése a múlt és a jelen értékei iránt.
- A tevékenységekhez kapcsolódó szokások kialakítása, az alkotási kedv fenntartása, a gyermekek motiválása a megkezdett alkotások befejezésére.
- Balesetek megelőzésére, az eszközök helyes használatára nevelés.
- A spontán ábrázolási tevékenység biztosítása mellett olyan szituációk, helyzetek kezdeményezése, melynek során a gyermekek élményeiket megörökíthetik, alkotó kedvüket kibontakoztathatják, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő, illetve tehetségígéretes gyermekekre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismernek jelképkészítő technikákat, szívesen próbálgatják a mindennapokban a népi kismesterségeket.
- Alkotásaikban fellelhető, nyomon követhető az anyagok és technikák változatos, kreatív alkalmazása.
- Szívesen kapcsolódnak be az óvoda helyiségeinek díszítésébe, örömmel tölti el őket, ha jeles napok alkalmával ünnepi ruhát ölthetnek magukra.
- Ismerik a természetes anyagok alakításához szükséges eszközök használatához kapcsolódó szokásokat, szabályokat.

Mozgás

Az óvodai nevelés során irányított és spontán, szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek szervezésével és lehetőségének biztosításával járunk hozzá a gyermekek harmonikus fejlődéséhez, egészségük megőrzéséhez.

Ehhez rendelkezésre állnak óvodánk udvarain a természetes anyagokból készült játékeszközök (csúszda, mászóka, hinta, libikóka), melyeket kiegészítünk népi ügyességi- és sportjátékokkal, erőpróbákkal (pl.: ugráló kötelezés, ugróiskola, gólyalábazás, rönkgurítás, kötélhúzás, lovacsázás, kakasviadal), labdajátékokkal, célba dobásokkal, fogócskákkal.

Az irányított mozgásos tevékenységeket is, amikor az időjárás engedi, a szabadban végezzük, a helyszín lehetőségeit kihasználva, beépítve az anyagba a népi fogó, sport játékokat. Ilyenek például a különböző versenyfutással egybe kötött körjátékok, énekes játékok mozdulatutánnal, a néptánc mozgáselemei.

A természet megismerésére, az évszakok változásainak megfigyelésére szervezett séták, kirándulások során kihasználjuk a változatos terep nyújtotta lehetőségeket a mozgások gyakorlására (pl.: árokparton, folyó gáton fogócskázás, gurulás, fák, bokrok közötti futkározás, famászás, védő-támadó, küzdő játékok gyakorlása, sárkányeregetés, bújócskázás, szalmabálakon való ugrálás, szénaboglyán való gurulás, sétálás barázdákban).

Cél:

- A gyermekek ismerjenek meg népi mozgásos, sport- és énekes játékokat a jeles napokhoz, évszakokhoz kapcsolódva.
- Fejlődjön a gyermekek testsémája, nagy- és finommozgása, motoros- és koordinációs készsége, egyensúlyérzékelése, téri tájékozódása, szociális készsége a szabadban és teremben rendszeresen, változatos formában és több fajta terepen végzett, jó hangulatú népi mozgásos játékok, körjátékok, mozdulatutánnal kísért énekes játékok, a néptánc mozgáselemei segítségével.

Feladat:

- Az udvari játékeszközökön kívül változatos népi- és sportjátékok kezdeményezése a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, változatos mozgásformák örömteli gyakorlására, testi képességeik fejlesztésére.
- A külső világ tevékeny megismerése tartalmihoz kapcsolódó versenyfutással, mozdulatutánnal egybekötött énekes játékok tanítása.
- Helyi adottságainkat kihasználva séták, kirándulások szervezése a már megismert mozgásformák változó körülmények közötti gyakorlására (Liget, Kurca part, sportpálya, Tisza gát, városszéli határ, közeli játszóterek, az óvodánk előtt álló közlekedési park).
- A kész játékeszközökön túl növényi részek, természetes anyagok felhasználásával készült, változatos, örömteli mozgás lehetőségét nyújtó eszközök biztosítása a szülők segítségével (pl.: kukoricaszár, napraforgószár betakarítása kunyhó készítéséhez a csősz játékhöz; bakszékér készítése futó játékokhoz, vessző gyűjtés gúzs készítéséhez- célba dobó játékhöz stb.)
- A népi játékeszközök biztonságos használatához kapcsolódó szokások és szabályok megismertetése, betartatása a gyermekekkel a balesetek megelőzése érdekében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel vesznek részt mozgásos népi ügyességi- és sport játékokban, versenyfutással, mozdulatutánnal egybekötött énekes játékokban, melyek közül néhányat felnőtt irányítása nélkül, saját kezdeményezésre a szabályok betartásával tudnak játszani.
- A gyermekek kitartóak a mozgásos játékokban, mozgásuk koruknak megfelelően összerendezett.
- A mozgásos tevékenységek során biztonsággal használják a rendelkezésükre álló eszközöket, igyekeznek elkerülni a baleseteket, betartják a használatukhoz kapcsolódó szokásokat, szabályokat.

Külső világ tevékeny megismerése

Az Évkör körforgását alapul véve, a külső világ tevékeny megismertetése során olyan népszokásokat őrző tevékenységeket, jeles napokat dolgozunk fel, hozunk közel a gyermekekhez, melyek illeszkednek a 3-6 éves korosztály életkori sajátosságaihoz, hozzájárulnak az őket körülvevő világ minél sokrétűbb, élményszerű, tevékenységközpontú megismeréséhez, népünk kultúrájának átörökítéséhez.

Az óvodákban általánosnak mondható tartalmakat gazdagítjuk az ember és természet szoros, hagyományos kapcsolatát tükröző, mindennapok szokásaihoz tartozó elemekkel, a hagyományőrző életmód szokáséltető tevékenységeivel, az évszakok és időjárás változásaiból adódó tevékenységekkel, és a jeles- és ünnepnapok előkészületeivel.

Cél:

- Bővüljenek a gyermekek ismeretei az őket körülvevő világról a népszokás őrző tevékenységek jeles napokhoz kapcsolódó tartalmak feldolgozásával.
- Bővüljenek a gyermekek ismeretei, épüljenek be új fogalmak, fejlődjenek gondolkodási képességeik az évszakok körforgásában az időjárás változásokból adódó jelenségek kézzel fogható, élményszerű, közvetlen megtapasztalása, megfigyelése révén.
- A gyermekek aktív közreműködésével megvalósuló hagyományápoló tevékenységek során alakuljon az emberi, természeti, tárgyi környezethez való pozitív viszonyuk, fejlődjenek értelmi képességeik.
- Alapozódjon meg bennük az emberek, a szülőföld iránti tisztelet, szeretet, a népünk hagyományai iránti fogékonyság.

Feladat:

- Az "Év-kör" körforgásában- az egyes évszakokhoz kapcsolódva- lakóhelyünkön és annak közvetlen természeti környezetében fellelhető, és a népi kismesterségekkel való ismerkedés során megmunkálható, feldolgozható növények megfigyeltetése, megismertetése, növényi részek gyűjtése.
- A városunkban és környékén fellelhető hagyományos mesterségek őrzőivel, azok tevékenységeivel való ismerkedés lehetőségének, feltételeinek megteremtése.
- Olyan mindennapi hagyományokat, szokásokat őrző, jeles napokhoz kapcsolódó tevékenységek, lehetőségek, foglalatosságok (pl.: termény betakarítások,

gyümölcsszüret, gyógynövények termesztése, gyűjtése, feldolgozása, veteményeskerti és udvargondozó cselekvések, időjárás megfigyelések, állattartó helyek, családi gazdaságok meglátogatása) feltételeinek megteremtése, megfigyelése, melyek a gyermekek számára az év minden szakában biztosítják a természeti környezet élménygazdag megismerését.

- Olyan kirándulások megszervezése, ahol a gyermekek ismereteket, tapasztalatokat szerezhetnek a népi kultúra tárgyi eszközeiről, megfigyelhetik ezeket természetes, illetve megóvott környezetükben (pl. Ópusztaszer, Szentesi Múzeum, Szegvár, Csongrád, stb.).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Rendelkeznek jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó ismeretekkel.
- Szívesen, kitartóan kapcsolódnak be hagyományápoló, népszokás őrző, jeles- és ünnepnapokat megelőző tevékenységekbe.
- Figyelnek a természeti környezetükben bekövetkező változásokra, tisztában vannak az évszakok körforgásával, azok jellemzőivel.
- Ismernek környezetükben fellelhető növényeket, azok felhasználási, feldolgozási módját.
- Hagyományokhoz kötődő tevékenységeik során a matematikai jellegű ismereteiket képesek alkalmazni.
- Alakul a gyermekekben az emberek, a szülőföld iránti tisztelet, szeretet, a népünk hagyományai iránti fogékonyság.

Munka jellegű tevékenységek

A munkavégzés természetközelségben, természetes anyagokkal való tevékenykedés, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája, a személyiségfejlesztés hatékony eszköze.

A néphagyományőrzés munkajellegű játékos tevékenységei: feldolgozható növények és növényi részek gyűjtésében való tevékeny részvétel, zöldség- és gyümölcs betakarítások családoknál vagy termőhelyen, befőzések, aszalások, házimunka jellegű tevékenységek, ünnepi készülődés munkálatai, veteményes-, virágos- és sziklakert gondozása, növények ápolása csoportban és udvaron, udvar szépítése, állatgondozás.

Cél:

- Ismerjék meg a magyar néphagyományok, népszokások munkajellegű tevékenységeit, fejlettségükhöz mértén tanulják meg egy-egy munkavégzés egymásra épülő folyamatát.
- Az Évkör eseményeit és állandóságát követve tapasztalják meg a munka rendszerességét, értékteremtő hatását, becsülik meg a saját és mások által végzett munkát.
- Alakuljanak ki a nemi szerepek és az azokhoz tartozó feladatkörök a magyar néphagyományok, népszokások munkajellegű tevékenységei segítségével.

Feladat:

- A hagyományörző tapasztalatszerzések lehetőségeinek és feltételeinek megteremtése a mindennapokban.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök és szociális készségek formálása a néphagyományokhoz, népszokásokhoz köthető munkajellegű tevékenységek gyakorlásakor.
- A tevékenységek során mintaadás a kedvvel, őszinte örömmel végzett munkára, amely mintául szolgálhat és meghatározója lehet a későbbi munkához való viszonyuknak.
- Annak segítése, hogy a gyermek a kipróbálási vágytól vezérelve jusson el a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Önként kapcsolódnak be a néphagyományokhoz, népszokásokhoz köthető munkálatok elvégzésébe, feladatukat örömmel, igényesen végzik.
- Megtanulnak a magyar néphagyományokhoz, népszokásokhoz köthető, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmakat, műveleteket, megismernek ok-okozati összefüggéseket, melyekkel szókincsük bővül.
- Tudják óvni, védeni, gondozni a környezetükben lévő növényeket, állatokat, kialakul a másról való gondoskodás és a munkával létrehozott eszközök megóvásának igénye.
- A magyar néphagyományörzés munkajellegű tevékenységeinek gyakorlása során olyan tapasztalatokra, jártasságokra tesznek szert, amelyeket később a mindennapokban is alkalmazni tudnak.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodánkban az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a cselekvéses tanulás, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés és a gyakorlati problémamegoldás a magyar néphagyományokat, népszokásokat felölelő Évkörhöz kapcsolódó tevékenységeken keresztül valósul meg.

Cél:

- A magyar néphagyomány éltetés gazdag eszközrendszerének segítségével alakuljanak ki olyan jártasságok, készségek és képességek, amelyek segítik a gyermeket a világ megismerésében, a mindennapi élettel kapcsolatos gyakorlati problémák megoldásában a későbbiek során.
- A jeles napokhoz, munkához, nagy ünnepkörökhöz és a családi élet eseményeihez kötődő játékfűzések közben felnőtt és gyermektárs mintáról sajátítsák el az erkölcsi értékeket, az alkalmazkodás és együttműködés alapjait.
- A hagyományörző tevékenységek gyakorlásán keresztül sajátítsák el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek segítségével eljuthatnak a cselekvő gondolkodástól a fogalmi gondolkodás szintjéig.

Feladat:

- A gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire építve további, néphagyományokhoz, népszokásokhoz köthető, a népi kultúra értékeinek, tárgyi emlékeinek megismerésére irányuló tapasztalatszerzési, felfedezési lehetőségének biztosítása.
- Ismerkedés városunk és térsége hagyományőrző mestereivel, azok tevékenységével (bútorfestő, kosárfonó, fafaragó, gyékényező, fazekas, mézeskalácsos, stb.) és régi mesterséget űző emberek munkájával (vadász, halász, juhász, pék, szűcs, szabó, kovács, stb.)
- A régi emberek bölcsességének megértése, gondolataik, tapasztalataik, tudásuk továbbbéltetése a gyermekek hagyományőrző tevékenységeinek gyakorlása segítségével.
- Matematikai tartalmú ismeretek közvetítése a hagyományápoló tevékenység rendszerének segítségével.
- Komplexitás alkalmazása, a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségek maximális kihasználása a népi hagyományőrzéssel kapcsolatos ismeretek hatékony rögzítése érdekében.
- Minden gyermek önmaga lehetőségeihez mért fejlesztése, a fejlesztés differenciált megvalósításának biztosítása (kiemelt figyelmet igénylő és kiemelt tehetségek gondozása, SNI, BTMN).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Rendelkeznek képességeiknek megfelelő, a világról természetes környezetben szerzett elemi ismeretekkel, így tapasztalataik valóságosak, reálisak.
- Érzelmileg kötődnek lakhelyükhöz, tudnak tájékozódni szűkebb környezetükben, ismerik az ott lévő intézmények, épületek funkcióját.
- Aktívan részt vesznek probléma- és feladatmegoldó helyzetekben, sikeres megoldásokra törekszenek, tudják ellenőrizni tevékenységeik eredményességét, felfedezett hibáikat képesek javítani.
- Kialakul bennük a szándékos figyelem és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás, erősödik feladattudatuk.
- Képesek kapcsolatokat alakítására, együttműködésre felnőttekkel, gyermekekkel egyaránt. Elfogadják, ismerik és igyekeznek betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya.

A néphagyományőrzéshez kapcsolódó egyéb tevékenységek**Néptánc**

A néptánc során olyan komplex élményekben lehet részük a gyermekeknek, amelyek által észrevétlenül tanulnak: kifinomul zenei ízlésük, megtapasztalják a társas érintkezés fontosságát, az elfogadást, az alkalmazkodást és a mozgásuk esztétikussá válik. A népi gyermekjátékok közös éneklésével, a néptánc elemeinek gyakorlásával észrevétlenül ismertetjük meg gyermekeinket népünk hagyományaival is.

Cél:

- Ismerjék meg a gyerekek a magyar népi játékkincs egy-egy darabját, szeressék meg a néptáncot, a népzene.
- Mélyüljön el a gyerekekben a magyar néptánc és a népi kultúra iránti érdeklődés.

Feladat:

- Az óvodás korú gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése.
- Esztétikai érzék, művészetek befogadására való nyitottság alakítása.
- A múlt és jelen értékeinek - népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, népdalok - befogadására való fogékonyság alakítása.

Ügyes kezek

E foglalkozást látogató gyermekek mikrocsoportos formában vesznek részt a tevékenységekben tehetséggondozás, vagy felzárkóztatás céljából, ahol a tárgyi népművészet technikáit, a természetes anyagokkal való munkálkodást kívánjuk követni.

A felkínált hagyományőrző kézműves tevékenységek, népi kismesterségek alapjainak gyakorlása során természetes alapú játékeszközök készítésével gazdagabbá, színebbé válik a gyermekek alkotómunkája.

Cél:

- Rögzüljenek a felhasználásra kerülő, már korábban megismert természetes alapanyagok elnevezései.
- Leljék örömeiket a gyermekek a népi kismesterségek alapjaiban rejlő változatos alkotói tevékenységekben.
- Fejlődjön a résztvevő gyermekek kez ügyessége, finommotorikája.

Feladat:

- Egyéni képességekhez, érdeklődéshez igazodva a népi kismesterségek alapttechnikáinak megismertetése.
- A rajzolás, festés, kézimunka, barkácsolás technikáinak segítségével a jeles napok szimbólumainak megjelenítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képességeinek szem előtt tartása mellett a hátránycsökkentés, illetve a tehetséggondozás megvalósítása a differenciálás módszerének tudatos alkalmazásával.
- A kiemelt tehetségek felismerése, azok hatékony fejlesztése.

Családi barkácsdélutánok

A családokkal való kapcsolattartás kialakításában, fenntartásában és erősítésében óvodánk nyitott és kezdeményező. Együttműködésünk egyik fő eleme a

néphagyományörzéshez, egy-egy jeles naphoz kapcsolódó családi barkácsdélután, ahol a családtagok együtt alkothatnak ünnephez kapcsolódó dísz tárgyat, játékot.

Cél:

- Éljük át az együtt alkotás érzését a közös kézműveskedés közben.
- Tudjanak gyönyörködni a saját maguk és mások által elkészített munkában.
- A családok éljük át az óvodai közösséghez és az egymáshoz tartozás örömeit.
- Erősödjön a család és az óvoda, ezen keresztül a szülő és az óvodapedagógus közötti kapcsolat, valamint az egymás iránti bizalom.

Feladat:

- A családokkal együtt megélt, élményekre épülő tevékenységek gyakorlása során az óvodánk arculata által képviselt értékek közvetítése.
- A családi és intézményes nevelés közötti egyensúly megteremtése, a szülők szemléletformálása.
- A természetes anyagok tulajdonságainak megismertetése, az azokkal történő alkotó-manipulatív tevékenységek közös megvalósítása.

Kirándulások

A néphagyományörzés keretén belül az élő és élettelen világ változásainak megfigyelése érdekében az óvodapedagógusok kirándulásokat szerveznek gyermekcsoportjaiknak. Ezek az alkalmak lehetőséget teremtenek a természet, a környezet megszerettetésére, az évszakok változásaiból fakadó népi megfigyelésekkel való ismerkedésre. A közösen átélt élmények a gyermekeket környezetükhöz kötik, így annak védelmezőivé válnak.

Cél:

- Alakuljon a szülőföldjükhöz és a családhoz kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyuk, ismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföldhöz kötődés alapja (nemzeti identitástudat).
- Tudjon a gyermek rácsodálkozni az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Bővíljenek a gyermekek ismeretei az egyéni érdeklődésükre, valamint a már meglévő tapasztalataikra, ismereteikre és közös óvodai élményeikre építve a néphagyomány éltetés területén.

Feladat:

- Kirándulások szervezése által a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások megismertetése, a közösséghez való tartozás élményének átélése, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretetére, védelmére nevelés.

- Élményszerző kirándulások alkalmával (Ópusztaszer, Szegvár, ...) az ott található műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés, ezeken keresztül a gyermeki személyiség fejlesztése.

Az egészséges életmód kialakítását és az ehhez kapcsolódó szokások megalapozása program

Tartalom rövid leírása

Az óvodai nevelés egyik fő feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése - ezen belül az egészséges életmód és az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése.

Ennek ismeretében az intézményünkben folyó munkának másik fő irányvonalát - a néphagyományörzéssel egyértelműen kapcsolatba hozható terület -, az egészséges életmód kialakítása és az ehhez kapcsolódó szokások megalapozása adja.

Intézményünk óvodapedagógusai és a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítására kiemelt figyelmet fordítanak, hisz a mai gyermekek között egyre többen vannak olyanok, akikre jellemző az egészséges táplálkozási szokások hiánya (sok édesség fogyasztása, egyoldalú táplálék bevitel, ...), a mozgás szegény életmód és a vele szorosan összefüggő testi-lelki egészség hiánya, (rossz szokások, rendszertelen napirend, túlzásba vitt tévézés, illetve számítógépes, tabletes, okos telefonos játékok,), sőt esetenként akár a személyi higiéné hiánya (egyes hátrányos helyzetű családok esetében) is. Figyelnek továbbá a nevelőtestület tagjai a bántalmazás és erőszak-, illetve a balesetek megelőzésére és az elsősegélynyújtás, segélyhívás fontosságának gyermekekkel történő megértetésére. Mindezek ellensúlyozását, megelőzését hivatottak szolgálni a nap bármely szakában alkalmazható, bármely tevékenységi formába beilleszthető, játékbá ágyazott tevékenységek tervezése és megvalósítása, illetve a délutánra szervezett, szabadon választható tevékenységek tartalmának összeállítása és levezetése, a gyermekek egyéni szükségleteinek és képességeinek, -aktuális pszichés állapotának figyelembe vétele mellett.

Az ide vonatkozó célokat, egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat, korcsoportonkénti elvárásokat és az óvodáskor végére várható fejlődési szint jellemzőit a Szentesi Központi Óvoda pedagógiai programjának fő részében, az óvodai nevelésünk általános feladatai fejezet -, továbbá az intézmény egészség fejlesztési programja részletesen tartalmazza.

Az óvodánkban, mint az egészségfejlesztés egyik színterén, e két dokumentumban leírtak megvalósulását kívánjuk elősegíteni a mindennapokban végzett, különböző tevékenységi formák néphagyományt éltető és átörökítő témáinak játékos megvalósításával, az óvó-védő és preventív szerepünk érvényesülése érdekében.

Az egészséges életmód kialakítását és az ehhez kapcsolódó szokások megalapozása nevelésünk folyamatában

A néphagyományörzés megjelenése a tevékenységi formákban

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége. Óvodapedagógusaink törekvése, hogy a játékban jelen legyen a testmozgás (ugróiskola, ugráló kötél, hintaló...), kiemelésre kerüljön az egészséges táplálkozás fontossága (babavendégség, orvosos játék...), gyakorlásra a személyi higiénié elérése és szükségességének indoklása (baba fürdetés, mosás, vasalás), megtapasztalható legyen a testi-lelki egészség érzése (mese és zenehallgatás, ...), szóba kerüljön a bántalmazás és erőszak megelőzése (konfliktus kezelés,...), a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás fontossága (veszélyek megbeszélése, társ megsegítése).

Ezek megvalósulása érdekében elengedhetetlen a megfelelő helyszín, légkör, idő, eszköz (házipogácsák készített balesetmentes eszközök is!), élmény biztosítása és a szabad játék folyamatában utánozható mintaként, majd bevonható, illetve segítő, kezdeményező személyként jelenlévő óvodapedagógus, a játék tudatos továbbfejlesztése céljából.

Mesélés- verselés

A családi, nyugodt légkör, a gyermekek életkorának megfelelő népmesék, a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó versek hozzájárulnak a gyermekek érzelmi biztonságához, elősegítik a testi-lelki egészségük kialakulását.

A népi eredetű irodalmi művekben előforduló konfliktushelyzetek megoldódása („a jó elnyeri méltó jutalmát”) a bántalmazás és erőszak megelőzésének területén nyújt pozitív tapasztalatot.

Ének, zene, népi játék, tánc

A népi eredetű játékfűzéseknek, a népzenei daraboknak, a néptáncnak, meghatározó szerepe van az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésében, testi-lelki egészségük alakulásában, a testmozgás gyakorlásában.

Az egyes jeles napokhoz kapcsolódó népi játékok, hagyományok (pünkösdi királyválasztás – erőpróba, nemzeti ünnep – „Adj király katonát”, Mihály nap – „Kinn a bárány, benn a farkas” ...) játékba ágyazott felelevenítése során kialakult „konfliktus” megoldásán keresztül a bántalmazás és erőszak megelőzésére nevelés, a szabályok tudatosításán és betartatásán/betartásán, a veszélyek megismertetésén és a megelőzés módjának megbeszélésén keresztül.

Szemléletünk szerint a népi zenei nevelés – anyanyelvi nevelés – érzelmi és szocializációs nevelés – értelmi nevelés – egészséges életmódra nevelés egymást áthatja, kiegészíti, erősíti.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal,

hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének, ezen keresztül a testi-lelki egészség kialakításának, ápolásának.

E fontosnak mondható egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósulása érdekében az óvodapedagógusok változatos eszközöket (körmöcske, szövőkeret, hímzőtű...), a népi kismesterségek alapjainak gyakorlását lehetővé tevő anyagokat (gyurma, agyag, gyöngy, gyapjú, fonál, különböző textíliák, filc, agyag, viasz, gyékény, sás, káka, szalma, csuhé, különböző termések, termények, termény részek...), nyugodt helyszínt és légkört biztosítanak.

Nevelőtestületünk tagjai napi rendszerességgel tudatosítják a gyermekekben az alkotó tevékenységgel kapcsolatba hozható baleseti források-megelőzésének módjait és a váratlan események, balesetek esetén szükséges elsősegélynyújtás fontosságát, továbbá az eszközök helyes használatának bemutatása során a veszélyforrások elkerülésének módját, a bántalmazás és erőszak megelőzésének lehetőségét.

Kiemelt lehetőséget nyújtanak továbbá a különböző anyagokkal történő munkálkodások a higiénés szokások gyakorlására is – alkotó munka közbeni szükségszerű, majd annak befejezése utáni alapos kézmosás, köröm tisztítás –, amely szintén az egészségfejlesztést szolgálja.

Mindennapos mozgás

A spontán, a szabad játék keretein belül végzett mozgásos tevékenységeket (hintalovazás, zsákba ugrás, labdapattogatás, célba dobás, stb.) kiegészítik az irányított mozgásos elemek, amelyekhez kedvező feltételt nyújt az intézményünkben rendelkezésre álló, eszközökkel jól felszerelt tornaszoba és az EU szabványoknak megfelelő, fából készült játszótéri játékokkal gazdagított udvar. A komplex testmozgások (a mindennapos testnevelés, testmozgás) beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek testi-lelki egészségére, megtanítják őket a baleseti források elkerülésének módjaira, a bántalmazás és erőszak megelőzésének lehetőségeire.

A fő profilunk keretein belül megszervezett kirándulások jó alkalmat adnak a változatos terep nyújtotta mozgások friss levegőn történő gyakorlására (pl.: árokugrás, folyóáton fogócskázás, lejtőn gurulás, fák közötti futkározás, famászás, védő-támadó, küzdő játékok gyakorlása, sárkányeregetés, bújócskázás, szalmabálákon való ugrálás, szénaboglyán való gurulás, sétálás barázdákban, futóverseny a határban, stb.), az így szerzett élmények segítségével a testi-lelki egészség támogatására.

Külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése áthatja az óvodai élet egészét. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a

környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

E tevékenységi forma témáinak tudatos tervezése és az életkori sajátosságoknak megfelelő átadása segítségével valósulnak meg többek között az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok, tudatosulnak a gyermekekben az azokkal koherenciába állítható szabályok, cselekvési és magatartási szokások.

Kiemelném itt az óvodapedagógusok által, a gyermekek számára felkínált témák közül az egészséges életmód témakörét, melynek részét képezi

- a testi higiéne és az egészséges táplálkozás (saját természetű, házilag előállított, élelmiszerek fogyasztása, házi szappan használata, a tüsszentés - köhögés etikettje - helyes zsebkendőhasználat, stb.)
- a testmozgás fontossága (a természet adta lehetőségek kihasználása - domb, árok, fa, rét, bálák, szántó, stb., baleset-megelőzés kiemelése)
- a testi és lelki egészség témája a viselkedési függőség prevencióját célozza (gyakori tévétel, okos telefon, számítógép használat helyett könyvnézegetés, társasjátékozás, kártyázás, a hagyományörző életmód szokáseltető tevékenységei és az évszakok, időjárás változásaiból adódó tevékenységek: fosztás, morzsolás, termések válogatása, játék a szabadban, stb.) az egészségtelen szokások korrekcióját elősegítve.

Munka jellegű tevékenység

Az óvodában a munka jellegű tevékenység a gyermekek által önként, örömmel és szívesen végzett természetes anyagokkal való aktív munkálkodás, mely sokrétűsége miatt több lehetőséget is biztosít az egészségfejlesztés feladatainak megvalósítására.

A néphagyományörzés munkajellegű játékos tevékenységeinek gyakorlása során - mely az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést igényel - megtapasztalják a gyermekek

- a kellő mennyiségű folyadék bevitelének fontosságát,
- a praktikus, kényelmes ruházat viseletének előnyeit,
- a szabad levegőn való tartózkodás és mozgás jótékony hatását,
- a használati eszközök rendeltetésszerű használatának fontosságát - a baleset megelőzés szempontjából,
- társak testi épsége megóvásának fontosságát,
- a váratlanul bekövetkező események, balesetek esetén történő azonnali elsősegélynyújtás, segélyhívás fontosságát,
- a munkafolyamat közben és végén szükséges higiéniai szokások elvégzésének fontosságát.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Intézményünkben a tanulás az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban a magyar néphagyományokat, népszokásokat felölelő Évkörhöz kapcsolódó tevékenységeken keresztül valósul meg.

Az éves tervek, a témahetek készítésekor és ezek megvalósítása során fontos szempont, hogy a gyermekek minél több tapasztalathoz jussanak, minél színesebb élményeket éljenek át és ezeken keresztül hatékonyan valósuljanak meg az egészségfejlesztés különböző területeire megfogalmazott célok, fejlesztő és preventív feladatok, továbbá az adott gyermekcsoportra és egyénekre megfogalmazott elvárások.

Intézményünkben az egészséges életmód kialakítása és az ehhez kapcsolódó szokások megalapozása területén végzett munkánk hatékonysága érdekében – a gyermekcsoportok összetétele miatt, továbbá a néphagyományőrzés, mint óvodánk fő profilja okán - folyamatosan szem előtt tartjuk a hátránycsökkentést, esélyteremtést, a megelőzést, gyakoroljuk a befogadó és a méltányos nevelést és az óvoda-család kapcsolatának megerősítése céljából szorgalmazzuk a családok bevonását és az együtt működést.

14.3. Klauzál Gábor Utcai Központi „Családközpontú Kincses Kultúróvoda” nevelési gyakorlata

Az egyéni arculat sajátossága

Helyzetelemzés

„Érték és innováció megteremtése a Klauzál utcai óvodában” DAOP 4.2.1. című pályázat lehetővé tette az óvoda, mint székhely intézmény felújítását és kibővítését. A városban a csökkenő gyermeklétszámok miatt indokoltá vált az óvodák összevonása, amely innovatív módon történt meg, és ezzel egy korszerűbb, racionalizáltabb óvoda működését eredményezte.

Óvodánk a város szívében helyezkedik el, ahonnan könnyen megközelíthetőek a város kulturális intézményei. Az intézmények lehetőséget nyújtanak a szűkebb és tágabb környezet megismerésére, a kulturális értékek megbecsülésére.

Tárgyi feltételek

Az óvoda-felújítási munkálatok 2011 őszén kezdődtek a régi épületben, majd a bővítmény megépítésével fokozatosan 2012 decemberére kialakult az óvoda mai arca. A városközpontban elhelyezkedő óvoda tervezésénél több szempontot is figyelembe vettek, de hangsúlyos szerepet kapott az infrastrukturális fejlesztés - termálvizes fűtésrendszer, műanyag nyílászárók és külső hőszigetelés -, mely a működés és a gazdálkodás hatékonyságát is segítette. Az épület tűz- és füstjelző rendszerrel van ellátva, melyet közvetlenül a Katasztrófavédelmi központ felügyel. A pályázati támogatással sor került az akadálymentesítésre, modernizálásra, a szakmai perspektívák érvényesítésére, melynek eredményeként az épületben fejlesztőszoba, elkülönítő szoba, orvosi szoba, felnőtt öltözők, és egy modern, jól felszerelt melegítőkonyha kapott helyet. A melegítőkonyha területe a megnövekedett igényekhez mérten duplájára növekedett és az előírások szerint történt a felszereltség biztosítása: rozsdamentes tároló bútorok, melegen tartó pultok, villanytűzhely, gáz zsámolyok, mosogatógép, korszerű hulladéktárolók.

Minden csoportszobához kényelmes öltöző és mosdó kapcsolódik. Kiemelkedő jelentőségű a tornaterem, amely a gyermekcsoportok mindennapi általános mozgásfejlesztésén túl alkalmas az óvodai programok megrendezésére, helyet ad a pedagógiai szakszolgálat speciális terápiáira, valamint a városban működő számos sportegyesület foglalkozásainak lebonyolítására.

Az emeleten található az igazgató, illetve az igazgatóhelyettesek irodája, mely alkalmanként vezetői és nevelőtestületi értekezletek helyszíne is. Mellette helyezkedik el a tagintézmény-igazgató és az óvodatitkárok irodája, illetve a tágas, felnőtt öltöző, a hozzá kapcsolódó kiszolgáló helyiségekkel.

Az óvoda belső képét saját ízlésükre formálják az óvodapedagógusok, akik arra törekednek, hogy esztétikus, barátságos, korszerű berendezéssel, fejlesztő játékokkal felszerelt csoportszobákban fogadhassák a gyermekeket. A játszósarkok, kis kuckók néhány csoportszobában a galériák biztosítják a nyugodt, elmélyült játékot, meghitt mesélés helyszínét. Minden csoportszobában felfedezhető az óvodapedagógusok dekorációja és a gyermeki produktumok, melyek az adott tematikához kapcsolódnak és a gyermekek egyéni élményein alapul. Az óvoda folyosóján található a projektfalak, melyek a „Kincses kultúróvoda” programban keletkezett gyermeki

produktumokat és az elkészült fotókat, fotómontázsokat prezentálják a szülők és egyéb partnereink számára.

Fontos számunkra a gyermekek testi-lelki egészsége érdekében, hogy korszerű fektetőkön, gyermekbarát ágyneműgarnitúrákkal biztosítsuk a délutáni pihenést.

Az épületbővítési pályázat lehetővé tette, hogy eszközöket, bútorokat, fejlesztő játékokat, tornaszereket és textíliákat vásároljunk. A berendezési tárgyak és a játékeszközök évről-évre változnak, pótlásukat az alapítványunkba érkező felajánlásokból biztosítjuk.

Technikai felszereltségünket illetően rendelkezünk lappal, projektorral, vetítővászonnal, hanghordozókkal és csoportszobánként internet csatlakozási lehetőséggel, melyeket sokrétűen használunk a mindennapokban, mint a gyermeki tevékenységek színesítésére során, a továbbképzések és munkaközösségi foglalkozások alkalmával. Eszköztárunk folyamatosan gazdagodik, és ennek érdekében törekszünk a pályázati lehetőségek kihasználására.

Fontos számunkra a füvesített játszóudvar folyamatos gondozása, a mozgásfejlesztő udvari játékok folyamatos karbantartása és bővítése. Óvodánk sajátos helyzetben van, ahol nemcsak az óvoda udvarán biztosított a gyermekek önfeledt mozgása, hanem a szomszédos Vuk játszótér is rendelkezésre áll. Udvarunkon számtalan mozgásfejlesztő játék található: láncos egyensúlyozó, homokozók, virágcsúszda, rugós játékok, libikóka, meseházak, gyermekpihenők és sok-sok szabad tér várja a gyermekeket.

Személyi feltételek

A hozzánk felvett gyerekek többsége lakótelepi környezetből érkezik, de szívesen választanak minket kertés házban élő családok is. A szülők többsége azért dönt óvodánk mellett, mert ismerik a munkánkat, jó hírünk van, idősebb testvérek ide jártak, vagy munkahelyük szempontjából útba esik az intézmény. A felújított óvoda reményeink szerint vonzó választás lehet a családok számára. A szülők elfogadják, támogatják kulturális értékeket közvetítő és családbarát nevelési programunkat, ismerik az egészséges életmódra nevelés területeit, kedvelik a közös élményeken alapuló rendezvényeket.

A családok összetétele évről évre változó, egyre több a diszfunkcionális család, akiknél szükség van folyamatos életvezetési tanácsadásra. Növekedett a beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek száma, akik megsegítése a pedagógusok, szakemberek és szülők hatékony együttműködését igényli. Csökkent a nyilvántartott hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek száma, de tudjuk, az adatok csak a törvényi meghatározások miatt módosult, a hátrányos helyzet

továbbra is fennmaradt. Az óvodai szocializációs folyamatában az óvodapedagógusok érvényesítik az esélyegyenlőség, hátránycsökkentés elvét, hiszen a korai gondozással segítséget kapnak a gyermekek a nehézségek leküzdéséhez, a felzárkózásra és tevékenységbe ágyazottan a komplex tevékenységszervezésre.

Óvodánk jelenleg 7 gyermekcsoporttal működik, 175 gyermek befogadására alkalmas. A gyermekcsoportok szerkezetére nagyobb százalékban jellemző a homogén és kisebb százalékban a heterogén összetétel. A gyermekcsoportok kialakításánál figyelembe vesszük a szülők igényét és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel koherens, törvényben meghatározott arányát.

Az óvodás gyermekek nevelését sokéves szakmai tapasztalattal rendelkező diplomás óvodapedagógusok végzik. A nevelőtestület fele rendelkezik szakvizsgával, akik közoktatási vezető, nyelv- és beszédfejlesztő, gyógytestnevelő, gyógypedagógus végzettségűek, illetve két mentor biztosítja a gyakornokok, főiskolai hallgatók mentorálását és a gyess-ről visszatérő kollégák szakmai munkájának és fejlődésének segítségét. Az óvodapedagógusok folyamatosan részt vesznek akkreditált képzéseken, és a sokrétű többlettudást a gyermekek mérésének és képességeik fejlesztésének minél professzionálisabb végzéséhez használják fel.

A pályázati továbbképzések lehetőséget biztosítottak az óvodapedagógusok módszertani megújulására, az IKT kompetenciák fejlesztésére. Többen intézményi beleegyezéssel, önköltséges alapon, egyéni szakmai fejlődésük és a gyermekek speciális területen történő fejlesztése érdekében akkreditált képzéseken gyarapították tudásukat.

Megfelelő szakképzettséggel rendelkező pedagógiai asszisztensek, valamint képzett óvodai dajkák segítik az óvodapedagógusok munkáját és irányításukkal bekapcsolódnak a nevelőmunka folyamatába. Az óvoda épületében és udvarán adódó karbantartási feladatokat 1 udvaros látja el, és 2 részmunkaidős takarító a dajkákkal együttműködve gondoskodik a rendről, tisztaságról.

Nevelőmunkánk hatékonyságát a gyermekek felzárkóztatását és a kiscsoportos tehetséggondozást a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei segítik, mint alapozó terapeuta, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, gyógytestnevelő, pszichológus és speciális megsegítést igénylő gyermekek esetén szakirányú gyógypedagógus. A gyermekek lelki egészségvédelmét, a személyiségük fejlesztését az intézmény alkalmazásában foglalkoztatott óvodapszichológus szakszerű tevékenysége biztosítja. Együttműködésünk érdekében napi szintű a kapcsolattartásunk a szakemberekkel, előadóként, interaktív beszélgetéssel részesei a szülői értekezleteknek és mi óvodapedagógusok érdeklődéssel követjük a Pedagógiai Szakszolgálat által szervezett programokat.

Szakmai feltételek

Programunkban kiemelt hangsúlyt helyezünk a kulturális értékek megőrzéséhez kapcsolódó hagyományok éltetésére, a „Kincseskultúr program”, a családbarát programok megvalósítására és az egészséges életmód kialakításához szükséges nevelési területekre.

Sokféle élmény –és tapasztalatszerzési, megismerésen alapuló játékba integrált cselekvéses tanulási tevékenységeket biztosítunk, melyen keresztül az egyéni differenciált és csoportos fejlesztések is megvalósulnak.

A nevelőtestületnek fontos szerepe van a meglévő hátrányok kompenzálásában, valamint abban, hogy ismerjék és alkalmazzák az egyéni különbségekre figyelő, egyénre szabott fejlesztéseket, módszereket és eszközöket. Tudatosan figyelünk a család és az óvoda közötti kommunikációra, bevonjuk a családokat, mint legfőbb partnerünket a nevelési folyamatba.

A nevelőtestület bekapcsolódott az intézményi innovációkba: TÁMOP 3.1.2.; 3.1.4.; 3.3.2.; 2.1.6., melyek lehetővé tették a tárgyi feltételek fejlesztését, és képzésekkel az óvodapedagógusok szakmai kompetenciáinak, értékeinek továbbfejlesztését.

A **TÁMOP 3.1.5/12-2012-0001** pedagógusképzés támogatása projekt lehetőséget teremtett számunkra, hogy **szaktanácsadó** támogatását igénybe vehessük, **ingyenes képzéseken** releváns értelmezést kapjunk az Alapprogramhoz, a pedagógusi kompetenciák fejlesztéséhez és az e-portfólió elkészítéséhez. A **TÁMOP 3.1.1-11/1/1-2012-001** az óvoda vezetőszakembereinek képzését szolgálta. Több kolléganő a számítógépes ismereteit és idegen nyelv ismereteit fejlesztette.

Intézményünk elnyerte az Emberi Erőforrások Minisztériuma által adományozott „Kincses Kultúróvoda 2016” címet, melyet az intézményen kívüli színvonalas kultúraátadás megvalósításáért kaptunk. Az elismeréshez – a plakett az óvoda bejáratánál található – pályázati forrás párosult, és e támogatással tudtuk megvalósítani a szerződésben rögzített projektet. A pályázat fenntarthatóságáról öt évig gondoskodunk, illetve a keletkezett dokumentumokat tíz évig megőrizzük.

Családközpontú Kincses Kultúróvodánk alapelvei

- Kiemelt figyelemmel építjük be az élményszerű és értékeket közvetítő, ünnepkörökhöz kapcsolódó tudatosan tervezett és szervezett programjainkat az óvodai nevelésünk folyamatába.
- Folyamatosan kialakítjuk a kulturális intézmények szakembereivel az együttműködésünket és folyamatos kapcsolattartással gazdagítjuk a gyermekek számára az élményszerzési lehetőségeket.

- Arra törekszünk, hogy a gyermekek életkorához és fejlettségi szintjéhez igazítva vegyenek részt az intézményen kívüli, színvonalas kultúraátadó programokon, rendezvényeken, tehetséggondozó, képességfejlesztő foglalkozásokon.
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Érvényesítjük a fenntarthatóság elvét a „Kincses Kultúróvoda” projekthez kapcsolódó változatos programsorozat megvalósításával, és ennek érdekében figyelemmel kísérik a helyi és a környékbeli települések kulturális intézményeinek programkínálatát.
- Fontosnak tartjuk a családokkal való partneri együttműködést - a szülőkkel, nagyszülőkkel való közös tervezés eredményeként aktív részvétel, velük való tartalmas együttműködésre ösztönzés -, tapintatos módon, szükség esetén a szülői kompetenciák erősítését.
- Szem előtt tartjuk a tevékenységeink, programjaink alkalmával a hátránykompenzáció, esélyegyenlőség megvalósulását, családok bevonását.
- Szükségesnek látjuk a közösen tervezett programok sikeres, eredményes megvalósulása érdekében a szülők óvodai események időpontjára vonatkozó igényeinek figyelembevételét.
- Valljuk, hisszük, hogy a családi délutánok alkalmával a gyermekek számára olyan környezetet kell biztosítani, amely életkoruknak és fejlődésüknek a legmegfelelőbb, elősegíti testi, lelki és intellektuális fejlődésüket, színterei a természetes élethelyzetek, a mozgás, a barkácsolás, a társakkal való együttes tevékenység, a tanulás formái: az utánpótlás és a spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A családok megsegítése érdekében biztosítjuk a közös programokhoz szükséges feltételeket, költséghatékony, újrahasznosítható eszközöket, tárgyakat, példát mutatni egyszerű játékok barkácsolásához, játéktevékenységekhez.

A „Kincses Kultúróvoda” program kiemelt tartalma

A „Kincses Kultúróvoda 2016” címhez kapcsolódó projektet a 2016-2017-es nevelési évben eredményesen megvalósítottuk, melyhez hozzájárult a kulturális intézmények széles kínálata, a tudatosan előkészített projekttervek, a programsorozathoz szükséges eszközök, az óvodapedagógusok motiváltsága, projektfelelősi elkötelezettsége, a kulturális intézmények dolgozóival végzett együttműködésünk és a projektet támogató költségvetés.

A projekt hatására a kultúra közvetítése, a szokások, a hagyományok ápolása a mindennapi tevékenységeinkben fokozottabban megjelentek, illetve a jeles napjaink, ünnepeink, rendezvényeink meghatározó elemeivé váltak. E momentumok alapján

célszerűnek és indokoltnak tartjuk, hogy a „Kincses Kultúróvoda” programot beépítsük a részprogramunkba.

Pedagógiai gyakorlatunkban egyre hangsúlyosabbá vált, hogy a művészetek tárgyi és szellemi értékeit gyermekeinknek átadhassuk az irodalom, a népművészet, a zene, a képzőművészet, a népi díszítőművészet, a táncművészet, a képzőművészetek, a színművészet és a filmművészet segítségével. Az eddigi hagyományinkhoz képest a tartalom kiszélesítésével a minőséget, a kulturális és művelődési intézményekben szervezett műhely foglalkozások számának növelésével a mennyiség arányát tudtuk növelni. Programunk megvalósítása során jelentős lépést tettünk a városi és városon kívüli kulturális intézmények kínálatának igénybevételére és az óvodai programok színesítésére.

Célok

- Az egyéni sajátosságok, képességek, érdeklődési körök és kreativitás figyelembe vételével a gyermekek kultúra és művészetek iránti érzékenységének kialakítása, megalapozása.
- A kulturális intézmények kínálatának nevelőmunkánkba való beépítésével alakuljon ki a kultúra megismerésére, befogadására való igény.
- A programsorozattal a befogadás megalapozása, formálása a tapasztalatok és ismeretek birtokában.
- A kulturális intézmények látogatása során szerzett magasabb szintű élmény hatására ismerjék meg a szűkebb és tágabb környezetet, amely a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A kulturális intézményekben csodálkozzanak rá a művészet eszközeivel létrehozott alkotásokra, produktumokra és a foglalkozásokon engedjenek teret önkifejezésüknek.
- Az óvodai élet során sok közös élményszerzéssel, tevékenységekkel a múlt értékeinek átörökítése, a néphagyományok felelevenítése, éltetése - népi mesterségesekhez kapcsolódó tevékenységek megismertetése a gyermekekkel.
- A projekt fenntartásával esély teremtése a tehetséggondozásra, hátránykompenzációra, családok széles körű bevonása, a gyermekek kultúrához kapcsolódó tudástartalmának bővítése.
- A közös együttlétek, a közösen végzett munka által kiváltott öröme élményével értékközpontú közösségi nevelés.
- Erkölcsi tulajdonságok - együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség - a közösséghez való pozitív viszony alakítása.

Feladatok

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel egyre több ismeret szereztetése a szűkebb és tágabb környezetről.
- A gyermekek megismertetése a természetes anyagokkal, azok formálhatóságával, a játékoság elvének érvényesítésével.
- A kulturális értékek közvetítésével, közös tevékenységekkel az óvodai nevelésünk mindennapjai, programjai során a hagyományok felelevenítésével, az előkészületek és a jeles napok szépségének átélésével érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés megvalósítása.
- A magyar irodalom gyermekköltészete, a magyar népmese képi és konkrét formában való megjelenítése a bábozás és a dramatizálás eszközeivel, drámajátékokkal.
- Kirándulások alkalmával mesterséges környezetben fellelhető múzeális értékek, alkotások, gyűjtemények megismertetése. Kultúra iránti igény kialakítása a kismesterségek, a népi építészet és a hagyományaink felfedezésével, megismerésével.
- Az újdonságot biztosító, népi játékokat rejtő parkok, ösvények látogatásával tapasztalat –és élményszerzés biztosítása, ismeretek gazdagítása.
- Kiemelt figyelemmel és több ismeretnyújtással a tehetségek kibontakoztatásának segítése, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek fejlettségi szintjének megfelelő tevékenykedtetés biztosítása.
- Városi és városon kívüli kulturális intézmények látogatásával és az ott szervezett tevékenységekkel örömteli ismeret –és élményszerzés.
- A közművelődési intézményekben a kulturált viselkedési szokások elsajátítása, megalapozása, illemszabályok alkalmazása.
- Csoport, óvodaszintű és csoportközi tevékenységek alkalmával érzelmi-, értékorientált közösségi nevelés, szocializáció biztosítása az alapvető erkölcsi értékek közvetítésével, pozitív érzelmek felszínre hozásával, bizalom erősítő, egymáshoz való alkalmazkodás és kapcsolatteremtő eljárások megismertetésével, az egymás iránti figyelmesség, felelősségérzet, megértés, tolerancia, a másság elfogadtatásával.
- A széphez való belső viszonyulással a gyermekek esztétikum iránti igényének formálása. A mindennapi élet, a természet és a művészet, népi kultúra esztétikájának összekapcsolásával az esztétikai ízlést megalapozó élmények kiváltása.

Kulturális tartalmak

Óvodában szervezett programok

1. Előkészület a programsorozat megszervezéséhez

2. A programok megvalósítása
  - 2.1. „Itt van az ősz, itt van újra...”
    - 2.1.1. Szüreti mulatság
    - 2.1.2. „Hol volt, hol nem volt...” – a Népmese Napja
    - 2.1.3. A Zene Világnapja
  - 2.2. „Ragyogj fény” – Advent
  - 2.3. A Magyar Kultúra Napja
  - 2.4. „Tavaszi szél vizet áraszt...”
    - 2.4.1. Húsvéti ünnepkör
    - 2.4.2. Tavaszi zsongás
  - 2.5. „Piros Pünkösöd napján...”
3. A program eredményességének mérése
4. Visszacsatolás

Kulturális és közművelődési intézményekben

- Múzeumi foglalkozások városban és városon kívül
- Gyermekkönyvtári foglalkozások
- Művészetek Házában kézműves tevékenységek
- Szentesi Lajtha László Alapfokú Művészeti Iskola tanárainak interaktív foglalkozásai
- Színházi és filmszínházi előadások
- Kirándulások a népi építészet, tanösvények helyszínére

A fenntartási időszak végéig évente írásos szakmai értékelést készítünk a tervezett tevékenységek, programok megvalósulásáról és az eredményekről. A keletkezett produktumokat fotók formájában megőrizzük.

Évente egy alkalommal néhány óvodapedagógus képviselőjével részt veszünk a Kunszentmártoni Óvodák szervezésével megvalósuló „Kincses kultúróvodák” szakmai találkozóján, ahol beszámolunk a kulturális programjaink megvalósulásáról továbbfejlesztéséről. A workshopon megosztjuk tapasztalatainkat, ötleteket merítünk társintézmények kulturális programjainak kínálatából.

Családbarát óvodai program

A pedagógiai programunk alapján a Nyolcszínvirág óvoda a családokkal való szorosabb együttműködést tűzte ki célul. Jelszavunk a Családbarát óvoda, az együttműködés alapja a családokkal közös programok szervezése az óvodában, kirándulások, illetve városi rendezvényeken való részvétel. Kiemelt feladatunk a családi neveléssel harmóniában lévő óvodai nevelés megvalósítása.

Az elmúlt évektől kezdődően nagy hangsúlyt fektettünk a művészeti nevelésre és nagycsoportos gyermekek óvoda-iskola átmenetét segítő programokra. A TÁMOP 3.1.4. pályázat tárgyi feltételekkel segítette a programok megvalósulását.

Célok

- Gyermek, szülő és óvodapedagógusok kapcsolatának erősítése
- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőket, elfogadjuk őket.
- A szülőkkal való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni.
- A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.
- Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, politikai álláspontját.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történeteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épségét veszélyeztetik.
- A gyermekek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén is azonnal fellépünk.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tisztelet és védelme.
- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése.
- Az óvoda a gyermek és a családok nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Olyan nevelői hatások érik a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

Feladatok

- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkal.
- Új kapcsolattartási formák kidolgozása a szülők bevonásával.
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása.
- Pontos információátadással segítjük a pontos tájékozódásukat.
- A Pedagógiai Program véleményezésének megszervezése - véleményüket figyelembe vesszük.
- Beiratkozáskor rövidített Pedagógiai Programot adunk.

Kapcsolattartás, családbarát rendezvények

A tevékenységek tartalmát az óvodapedagógusok a családbarát programtervben tanévenként megtervezik. A családokkal közös szervezéssel gondoskodnak a program megvalósulásáról, az élmények dokumentálásáról.

A kapcsolat formája	Célja	Módszere	Határideje
Beiratkozás	Ismerkedés a szülőkkel és a gyermekekkel, ismerkedés az óvodával.	Egyéni beszélgetés, az óvoda megtekintése.	Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testülete által megjelölt időpontban.
Család-látogatás	A gyermek egészséges fejlődésének elősegítése, egyéni tanácsadás, veszélyeztetettség feltárása.	Játék és beszélgetés a gyermekkel, beszélgetés a szülőkkel.	Probléma-észlelés után azonnal, vagy egy héten belül.
Szülői értekezletek	A Pedagógiai Program megismertetése, az óvodai élettel kapcsolatos információk megbeszélése. A gyermekcsoport életének, tevékenységeinek bemutatása. Beszoktatás jellemzői. Pedagógiai előadások a nevelés egy-egy területének bemutatásával. A szülők kívánsága szerint tájékoztatás pedagógiai, pszichológiai ismeretekről. Jellemző nevelési problémák megbeszélése. Az iskolaérettség jellemzői. Az iskolaigazgatók meghívása beiratkozás előtt.	Előadások, helyzet-elemzések, tájékoztatások, beszélgetések.	Tanévenként 3-4 alkalommal.
Fogadó órák	A gyermek egyéni fejlődésének, a nevelés eredményeinek, egyéni módszereinek és problémáinak megbeszélése. Egyéni tanácsadás.	Beszélgetés óvodapedagógus, szakemberek és gyermekvédelmi felelős bevonásával.	Minden gyermeket érintően januárban, illetve szülő vagy óvoda-pedagógus kezdemé-

A kapcsolat formája	Célja	Módszere	Határideje
Nyílt napok	Pár napos betekintés az óvoda mindennapjainak folyamatába. A Pedagógiai Program gyakorlati megvalósítása, megfigyelési szempontokkal a szülők tájékozódásának segítése a gyermekük csoportbeli tevékenységéről. Az új beiratkozók gyerekeknek és szüleiknek az óvoda bemutatása.	Megfigyelések, egyéni és közös megbeszélések.	nyezésére. Beiratkozás előtt egy héttel, szükség szerint.
Szülői közösség képviselői	Szülői feladatok koordinálása, szülők érdekképvisellete, közös munkák tervezése, szervezése.	Értekezlet, megbeszélés.	Nevelési év elején és szükség szerint.
Családi munkadélután	Óvoda játékeinak, kertjének felújítása, karbantartása közös készülődés valamely gyermeki ünnepre. Közös rendezvényekre várjuk a családokat: óvodai ünnepek, szalonnasütés, tökfáragás, karácsonyi ünnepség, farsangi multság, farsangi jelmezkészítés, tavaszköszöntő, anyák napja, ballagás.	Közös munka, beszélgetés.	Alkalom-szerűen.
Nyílt ünnepek: Mikulás, Farsang, Anyák napja, vagy Évzáró ünnepség. Munkadélután. Családi kirándulás. Alapítványi rendezvény.	Közös élmények, az óvoda és család közötti kapcsolat mélyítése. Az óvodai környezet szebbé tétele együtt összefogással. Közös összefogással az ellátás színvonalának javítása.	Szervezés, beszélgetés. Szervezés, beszélgetés. Kirándulás. Színház és vacsora.	Évente 1-1 alkalommal. Külön szabályozás

A kapcsolat formája	Célja	Módszere	Határideje
Faliújság.	Tájékoztató, nevelési ismeretek átadása.	Cikkek.	szerint.

A közös tevékenységek évente változatosan valósulnak meg, pl.: kukoricapattogatás, szalonnasütés, barkácsolás termékekből, versenyjáték, adventi készülődés, mézeskalács készítés, farsangi vidám, játékos vetélkedők, családi sport nap, barkácsolás, kísérletezés gyermekekkel, szülőkkel, az eddig ismert dalok, versek, játékok, „átnyújtása” a szülőknek, karácsonyfadísz készítése közösen az otthoni karácsonyfára. Közös farsangi mulatság a szülőkkel, ügyességi versenyek, tökfáragás, szeles-tüzes játékok, Adventi készülődés, asztaldíszek, karácsonyfadíszek barkácsolása, farsangi jelmezes mulatság, Húsvéti hagyományőrző játékok, karácsonyi Betlehemes játék, családi kirándulások, stb.

A programoktól elvárt eredmény:

- művészetek iránti nyitottság, érdeklődés felkeltése
- hagyományok megismerése, felelevenítése, jeles napok átélése
- a kulturális intézmények látogatása iránti igény megalapozása
- komplex családi programok nyújtásával az óvoda és a család közötti kapcsolat erősödése
- a családok és az intézmény közötti kommunikációs kapcsolat javulása
- a programok alkalmával a családok megismerik egymást, ezáltal szociális készségek fejlődnek, baráti kapcsolatok alakulnak
- szülők egymás közötti kapcsolatának pozitív változásai
- csapattudat erősödése
- társas kapcsolatok, baráti kapcsolatok elősegítése a gyerekek között
- gyermekek és felnőttek értékvilágának alakítása
- közös élmény átélése
- egymástól való tanulás lehetőségének támogatása
- összedolgozás, a team munkában rejlő lehetőségek felfedezése
- csapatmunka élményének átélése
- kirándulások alkalmával közös élmény nyújtása
- sikerélmények eredményeként a családtagok önbizalmának erősödése

- családi összetartozás erősödése
- szociális és környezeti hátrányok feloldása
- bizalom erősödése a nevelők irányába
- nevelési módszerek bemutatásával a szocializáció elősegítése
- társas viselkedés szabályainak pozitív alakulása
- játékoság, kreativitás, fantázia fejlesztése és lehetőség biztosítása a szabad önkifejezésre
- a családtagok értékvilágának gazdagítása
- a szülői szerep pozitív formálása, erősítése
- testi szükségletek kielégítése
- az eddig kialakult egészségnevelési szokások gyermeki igényné válása
- az egészséges életvitel igényének kialakítása

14.4. Szent Anna Utcai Csicsergő Zöld Óvoda környezetvédelemre és egészséges életmódra nevelő nevelési gyakorlata

„Egészségben, harmóniában a természettel”

„Kisgyermekünk mire felnőnek aligha fognak „Csodaországban” élni. De magukkal vihetik kicsi koruktól, az önállómunka, az alkotás örömét, ahogy a való világ

felfedezésének és képzeletük szabad kószálásának igazi örömét is. Ennél jobbat-szebbet pedig ki is kívánhatna cseperedő gyerekeinknek.”

Varga Domokos

Egyéni arculat sajátosságai

Helyzetelemzés

A **Szent Anna Utcai Óvoda** 1965 óta működik, jelenleg négy gyermekcsoporttal, 100 férőhellyel.

Óvodánk a város központjában, a Kurca partján és a Széchenyi liget szomszédságában, sajátos természeti környezetben található.

A város legjelentősebb intézményei – Művelődési és Ifjúsági Ház, Gyermekkönyvtár, mozi, színház – valamint az uszoda, termálfürdő, sportpálya a közelben találhatóak.

Az óvoda **épülete** felújított, megfelelő állagú. Az épületben a csoportszobákon kívül 3 gyermekmosdó és öltöző helyiség, tálaló konyha, fürdőszoba található. A felnőtt öltözőn, szertáron kívül egy nevelői szoba is rendelkezésünkre áll. Itt található az óvodapedagógusok szakmai könyvtára – melyet folyamatosan bővítünk – és itt szervezzük a logopédiai és fejlesztő foglalkozásokat.

Udvarunk nagy alapterületű, sok zöld növény, hatalmas árnyat adó fák, folyamatosan nyíló virágok, örökzöldek, sziklakertek árasztanak sajátos hangulatot. A tágas, füvesített udvarrészeket mozgásfejlesztő fajtékok, homokozók, babházak, pihenőpadok gazdagítják. Mozgásfejlesztő udvari játékaink kivétel nélkül természetes anyagból – fából készültek. Az udvar fontos játszóhely, - melyet csoportonként tagoltunk, de az udvarrészek átjárhatóak – minden évszakban gazdag tevékenység lehetőséget biztosít a mindennapos levegőzésre, a testmozgásra, a megfigyelésekre, kísérletezésekre minden korosztály számára.

A gyermekekkel 8 óvodapedagógus és 4 dajka foglalkozik. **Nevelőtestületünk** tagjai szakmai továbbképzési tervünkben célirányosan, a kiemelten hangsúlyos fejlesztési területek témakörében indított továbbképzéseken vesznek részt többnyire.

Óvodánk **tárgyi felszereltségének** gyarapításakor a korszerűsége, praktikusságra, biztonságosságra törekszünk. Óvodásainkat esztétikus, tiszta környezetben fogadjuk. Csoportszobáinkat az évszakoknak megfelelő, leginkább természetes anyagokból készült gyermek és óvónői munkákkal tesszük hangulatossá.

A csoportszobákban biztosítjuk meghitt sarkok, kuckók kialakításával tesszük lehetővé a nyugodt, elmélyült játékot, de a nagyobb teret igénylő mozgásos tevékenységekhez is igyekszünk a helyet megteremteni. Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel. A természetsarkok nagy jelentőségűek, folyamatos gazdagítással, feltöltöttséggel hangulatos színtartományai a

gyermekcsoportoknak. Növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el a gyermekek rendszeresen az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.

Környezetvédelemre és egészséges életmódra nevelő programunk alapelvei

Óvodánk szép és sajátos természeti környezetéből, valamint a családok mozgásszegény élet viteléből kiindulva **környezeti nevelő programunkban a környezetvédelemre és az egészséges életmódra nevelés** feladatrendszerét vállaljuk fel kiemelten.

Környezeti nevelésünkben nagy hangsúlyt fektetünk a természetvédelem jeles, „zöld” napjaira. Óvodai életünk tevékenységeiben, külsőségeiben egyaránt kiemelték ezek a jeles napok. Ezeknek a jeles napoknak a lényegét játékos programokon keresztül tapasztalják meg óvodásaink, melyeket hagyományokká formáltunk. Folyamatosan és alkalmi megfigyelésekkel, sétákkal, kirándulásokkal tesszük lehetővé a gyermekek számára, hogy felfedezzék az őket körülvevő világot. 2006-ban a Környezetvédelmi és Oktatási Minisztérium által kiírt pályázaton **„Zöld Óvoda” címet nyertünk**, s ez tovább növelte elhivatottságunkat felvállalt fejlesztési tevékenységünk terén. Fontos számunkra a Zöld Óvodai kritériumrendszernek való folyamatos megfelelés, ezáltal a Zöld Óvoda cím megtartása.

Évek óta nagy hangsúlyt fektetünk a madarak védelmére, gondozására nemcsak télen, hanem minden évszakban. A Madárbarát Óvoda cím is fontos számunkra.

2006 óta folyamatosan veszünk részt országos hulladékgyűjtési programokban, és szervezünk szelektív hulladékgyűjtést.

Óvodánkban **sokrétűen biztosítjuk a gyermekek egészséges életmódra nevelését**: testi-lelki szükségletek kielégítése, helyes életritmus, étkezési kultúra kialakítása, egészségvédelem – edzés, mozgásfejlesztés. Fokozottabban érvényesül óvónőink szerepe a gyermekek természetes mozgásigényének fenntartásában, kielégítésében és fejlesztésében. A mozgásszegény életmód következményeként elszomorító gyermekeink mozgásszervi rendellenességeinek aránya – lúdtalp, tartáshibák, tartásgyengeség...stb.

Egészséges életmódra nevelésünk palettáját színesítik a játékos gyermekorna foglalkozások, a gyermek foci 5-8 éves fiúk részére heti 2 alkalommal, a 6-8 évesek részére heti egy alkalommal vízhez szoktatás-úszásoktatás. A közeli sportpálya, sportcsarnok pedig alkalmat ad arra, hogy sporttevékenységeket szervezzünk a gyermekek számára (gyermekfoci, atlétikai versenyjátékok).

Nagy szerepet kapnak fejlesztésünkben a már meglévő eszközeink, így a WESCO és SCOGYM készletek, ugráló pónik, füles labdák, Ayres terápiás eszközök, valamint udvari játékeszközeink.

Családi sportprogramokon a gyerekek a szülőkkel vetélkedve élik át a mozgás örömét, s ezzel reményeink szerint a családok életmódjára is hatással vagyunk.

Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

Az óvodai dolgozói és a szülők által közösen létrehozott alapítványunk (2000.) hatékony működtetésével a nevelés minőségének fejlesztése a célunk. Az alapítvány bevételeiből gazdagítjuk az óvoda eszköztárát, felszereltségét, fejlesztjük környezeti adottságainkat.

Környezetvédelemre és egészséges életmódra nevelő programunk tartalma

„Egészségben, harmóniában a természettel”

Környezeti nevelésünk nyitott, sokoldalú, minden irányból építkező rendszer, ennek fontosságát, személyiségformáló, szokásalakító szerepét tekintjük nevelésünk vezérfonalának. A tevékenységeket (játék, mese, vers, énekes játék, rajzolás-mintázás, mozgás, stb.) mintegy gyöngyként erre fűzzük fel. Így lesz komplex, egész a nevelésünk, amellyel megalapozzuk az óvodánkba járó gyermekek környezeti tapasztalatait, melyek később ismeretté, majd életre szóló tudássá, és tudatos cselekvések sorozatává alakulnak.

Környezeti nevelésünk fő területei helyi sajátosságokra épülve:

- A természeti környezetünk védelme: Föld, víz, levegő, talaj, állatok, növények...
- Az ember által alkotott, társadalmi környezet védelme: épületek, tárgykultúra, műemlékvédelem, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, emberi kapcsolatok, városi környezet...
- Személyes, belső környezetünk és egészségünk védelme: szomatikus, mentálhigiénés, szociohigiénés.

E területek szorosan és szétválaszthatatlanul összetartoznak, egymásra épülve adják meg a lehetőséget a környezeti nevelés helyszíneinek, „színtereinek” kiválasztására.

Alapelveink:

- Környezeti nevelésünk több mint a környezet megismerése.

- A mindennapi életben megszerzett tapasztalatok, ismeretek által tanulunk.
- A személyiség kibontakozásában fontos szerepet játszik a természetközeliség, az életközeliség, életszerűség, a munkálkodás, alkotás és a szabad önkifejezés.
- Becsüljük és óvjuk a természet és a társadalom értékeit.
- Nevelésünk célrendszere túlmutat az óvodás koron. Környezetünk jelenlegi állapota sürgeti a szemléletváltást, amely a gyermekeken keresztül fejt ki hatását a családra, a családon át a tágabb környezetre.
- Ismeretek átadása, szokások kialakítása
- A megszerzett ismeretek oly mértékben interiorizálódjanak, hogy azokat a gyermekek a lehető legtermészetesebb módon alkalmazzák a mindennapok során.
- A gyermekek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján tevékenységközpontú módszerekkel történjen.

Célok

- A környezet- és természetvédelem iránt fogékony, érdeklődő, érzékeny, tenni akaró gyermekek nevelése.
- Alakítani érzelmi viszonyulásukat, értékrendjüket, és képessé tenni a gyermekeket az együttműködésre, toleranciára, a másság elfogadására.
- Érzelmi, cselekvési, környezettudatos és egészséges életmóddal kapcsolatos magatartási szokások megalapozása.
- A környezetünk alakításában eddig elért eredményeink, értékeink megőrzésével a fenntarthatóságra törekvés, a szülőföld és az ott élő emberek megismerésére, szeretetére, tiszteletére nevelés, hagyományápolással nemzeti identitás tudat formálása.
- Ökológiai gondolkodásmód megalapozása.
- Olyan pedagógiai folyamat fenntartása, amely elősegíti és megalapozza a gyermekek környezettudatos magatartását, életvitelét, életmódját.
- A gyermekek mozgásfejlesztéséhez környezeti adottságaink adta lehetőségek kihasználása.
- Az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése érdekében

- Az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Feladatok

- Biztosítjuk a gyermekeknek természeti és társadalmi környezetük megismerésének sokoldalú lehetőségét, tapasztalatok, ismeretek gyűjtését séták, kirándulások, túrák, játékos kísérletek szervezésével.
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megvilágítása a helyi sajátosságok bemutatásával.
- A családi nevelés során kialakult környezeti szokásokra építve, a családdal együttműködve alakítjuk a gyermekek környezeti szokásait, viselkedésformáit.
- A jeles zöld napok megünneplésével a gyermekek természeti és társadalmi környezetéhez való pozitív érzelmi viszonyulásának, attitűdjének alakítása, tapasztalatok és ismeretek átadása, közösséghez való tartozás formálása.
- Néphagyományok, helyi népszokások, ünnepek megtartásával a nemzeti, családi kulturális értékek közvetítése.
- Munkajellegű tevékenységek biztosításával a gyermekek kitartásának, önállóságának, felelősségérzetének, céltudatosságának alakítása.
- A tisztálkodás, öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés szokásainak formálása.
- A napirend során a helyes fogmosás gyakorlati megvalósításának hangsúlyozása.
- Az étkezés során az alacsony cukor és só tartalmú, telített zsírtartalmú ételek, valamint tejtermékek fogyasztására ösztönzés.
- A szülők bevonásával zöldség-, gyümölcs- és salátanapok beiktatásával az egészséges táplálkozás szokásrendszerének alakítása.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítésére az óvoda udvara, a Kurca part és a Széchenyi liget adta lehetőségek kihasználása. A lehető legtöbb mozogjanak a gyermekek a szabadban.
- A gyermekek ortopéd orvos által történt szűrését követően, gyógytestnevelés biztosítása.
- Az óvoda alapítványának segítségével a mozgásfejlesztő eszközök biztosítása.
- Sportnapok szervezésével a szülők szemléletének alakítása.
- Preventív fogászati ellátás biztosítása.
- Sokféle mozgás lehetőségének biztosítása.

Tevékenységek

A föld fogalmát kettős értelemben is megismertetjük a gyermekekkel. Magát a Földet, mint bolygót, ahol az élőlények élnek, és azt a földet, amely a táplálék egy részét adja, amelyet művelünk és közvetlen tapasztalás útján megismerhetünk.

A gyermekeknek meg kell érteniük, hogy az **állatoknak** is meg van a maga helye a természetben, ne bántsák őket, ne kínozzák, ne tekintsék játékszerüknek.

Fontosnak tartjuk a csoportszobákban a kisállatok tartását, a gyermekek részt vesznek gondozásukban, így fejlődik kötelességtudatuk, kialakul bennük az irántuk való felelősségtudat.

A **madárvédelemre**, óvodakertünk madarainak gondozására is nagy figyelmet fordítunk minden évszakban. Etetők, itatók, oduk kihelyezésével biztosítjuk a madarak megfelelő ellátását és a gyerekek megfigyelési lehetőségeit.

A gyermekek megfigyelhetik a közvetlen környezetükben lévő **növényeket**, ápolják, gondozzák azokat. Közösén ültetünk virágpalántákat, facsemetéket, veteményezünk. Felderítjük a környezetünkben fellelhető gyógynövényeket, megismertetjük a gyermekekkel hasznukat.

Minden csoportban a **természetsarkok** folyamatos megfigyelések helyszínei. Itt helyezzük el azokat a kincseket, amelyeket sétáink, kirándulásaink során összegyűjtöttünk, leveleket, terméseket..., amelyeket a természet elengedett, illetve az évszakra jellemző zöldségeket, gyümölcsöket, virágokat. Csíráztatunk, hajtatunk, éti csigák mozgását, földigiliszták talajforgató munkálkodását, rovarbábok átalakulását figyelhetik meg a gyerekek... Így is biztosítjuk a számukra a sokféle megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőséget.

Rendszeres sétákkal, **kirándulásokkal** biztosítjuk, hogy a gyermekek folyamatosan figyelemmel tudják kísérni környezetük, és a természet változásait, ez által tapasztalatokhoz, élményekhez, ismeretekhez jutnak. Fontosnak tartjuk kirándulások szervezését (busszal, vonattal, lovas kocsival...). Környezetünk természetvédelmi helyeit, nevezetességeit fedezzük fel a szülőkkel közösén. Rövidebb távolságokra hátizsákos gyalogtúrákat szervezünk. A gyermekek korosztályuknak megfelelően differenciált erdei programokban vesznek részt. A nagyobbak már több napot is eltöltenek erdei óvodákban, ahol kísérleteket, megfigyeléseket végeznek ismereteik, élményeik gyarapítása érdekében.

Immár hagyománnyá vált, hogy séták, kirándulások során fotókat készítünk egy-egy érdekes pillanatról, az útközben látott állatokról, növényekről. Ezek segítségével élményeinket újból felidézhetjük, vidám hangulatú tablókat készíthetünk.

Megszerettetjük a gyermekekkel a szabad **levegőn** való tartózkodást. Megfigyeltetjük a különbséget a városi és az erdei levegő között. Kísérletekkel igazoljuk, hogy a növényeknek is szüksége van a levegőre. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a járművek káros levegőszennyezésére. A szabad levegőn történő

mozgásokkal, játékokkal, sétákkal, az egészséges életmód megalapozását segítjük elő.

Víz nélkül nem létezik élet! A vízparti sétákon megfigyeltetjük a gyermekekkel, hogy a növényeknek és az állatoknak is lételeme a víz, nemcsak az embernek. Figyelemmel kísérjük a Kurca folyó tisztaságát, tisztítását. Szabad szemmel és mikroszkóppal is vizsgáljuk a benne élő élőlényeket. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a vízzel való takarékoság fontosságára, jelentőségére.

Az óvodai akváriumok alkalmasak a gyermekek ökológiai szemléletének alakítására is, hiszen figyelemmel kísérhetik a víz minőségének a változását. Az akvárium gondozása közben megtanulják a gyermekek, milyen feltételek mellett marad meg a víz jó minősége.

Jeles „Zöld” napok az óvodában

Hangsúlyozott figyelmet fordítunk a természet ünnepeire, a jeles „Zöld” napokra. Óvodai életünk tevékenységeiben, külsőségeiben egyaránt fontosak.

- **Takarítási világnaphoz** (szeptember második vagy harmadik hétvégéje) kapcsolódóan tavaszig tartó alumíniumdoboz gyűjtési akciót kezdeményezünk, immár hagyományosan. Megbeszéljük, hogy a gyermekek hogyan vehetnek részt az **óvoda és lakóhelyünk környezetének** tisztántartásában, gondozásában. Közös tevékenységeket szervezünk - udvar és környékének rendezése, takarítása - bevonva ebbe a családokat is.
- Az **Állatok Világnapjához** (október 5.) kapcsolódóan programokat, rendezvényeket szervezünk óvodai körzetünk nagycsoportosai számára felhívó jelleggel: rajzverseny, versenyjátékok, kirándulások...
- A **Vizes élőhelyek Világnapján** (Február 2.) a madárvédelemről és az élőhelyük védelmének fontosságáról beszélünk a gyerekekkel, a Kurcán télen vendégeskedő madárfajok folyamatos megfigyelése történik. (tőkés réce, hattyú, szárcsa, kormorán, szürke gém, nagy kócsag, mandarinréce...)
- A **Víz Világnapján** (március 22.) játékos programokat szervezünk, ahol a gyermekekkel közösen kísérleteket, vizsgálódásokat végzünk, kihasználva a Kurca folyó közelségét is.
- A **Föld Napján** (április 22.) virágokat ültetünk a gyerekekkel óvodánk kertjébe, és környékére, majd ápoljuk, gondozzuk őket. Kirándulásokat szervezünk lakóhelyünkhöz közeli természetvédelmi területekre (Szegedi Fehér-tó, Mártélyi holt Tisza, Szarvasi Arborétum, Töserdő...)
- A **Madarak és Fák Napján** (május 10.) kirándulásokat szervezünk a szomszédos Széchenyi Ligetbe, mely helyi jelentőségű természetvédelmi terület, erdei óvodába (Árpádhalom). Vidám együttléttel, kalandos

barangolásokkal, felfedezésekkel, játékos pontszerző „versenyekkel” tesszük emlékezetessé ezt a napot.

- A **Környezetvédelmi Világnaphoz** (június 5.) kapcsolódóan egy szeméttmentes hét megszervezésére vállalkozunk minden évben. Mivel a Kurca partján helyezkedik el óvodánk, a közös takarítási, szeméthyűjtési akcióra remek lehetőség nyílik, melybe a szülőket is bevonjuk. A kitűzött hét minden napján egy-egy gyermekcsoport a szülőkkel együtt a kijelölt területen takarít, gyomtalanít. Papírgyűjtési akciót is hirdetünk ehhez a naphoz kapcsolódóan.

Ezeknek a jeles napoknak a lényegét játékos programokon keresztül tapasztalják meg óvodásaink, melyeket hagyományokká formáltunk óvodai nevelésünkben.

A környezet megismerése áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenységek egészét. A gyermekek spontán játékához, önkiszolgáló tevékenységéhez kapcsolódó, vagy a séták, kirándulások, udvari játéktevékenységeibe ágyazódó ismeretnyújtás legalább olyan hatékonyságú, mint a tudatos kezdeményezések, foglalkozások ismeretanyagai.

A környezeti nevelés **komplex felfogásából** kiindulva az egyes témakörökhöz kapcsolódó irodalmi, zenei, vizuális, matematikai nevelési-fejlesztési, valamint testnevelési anyagot hozzáillesztjük. Maguk a természeti és társadalmi témakörök is több ponton kapcsolódnak, összefüggenek egymással.

Az évszak olyan keret jellegű rendező elv, amely egy negyedéves ciklusban összefogja a gyermekeknek átadható összes ismeretet.

Fejlesztő programunk megvalósítása során olyan hagyományos pedagógiai és természettudományos módszereket alkalmazzuk, melyek lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy sokoldalúan fedezzék fel a világot. Ezek a módszerek alkalmazkodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, és egyéni képességeihez. Ezek alapvetően a mozgásos játékokra, cselekvésekre és az érzékszervi megtapasztalásokra épülnek.

Ehhez biztosítunk minden olyan eszközt és lehetőséget, ami a folyamatos tevékenykedéshez szükséges.

A mindennapokban megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a **hagyományápolás**. Így a modern világgal ötvözve továbbadjuk népünk múltbéli és kulturális értékeit, s megismertetjük azok szépségeit, értékeit. Az életkori sajátosságoknak megfelelően megismertetjük a gyerekekkel a jeles napokhoz (Márton nap, Luca nap, Miklós

nap...) , a munkához (aratás, szüret...), nagy ünnepkörökhöz (karácsony, farsang, húsvét...), családi élethez (születés, lakodalom...), kapcsolódó népszokásokat, hagyományokat.

A hagyományok ápolását az előkészületek, tervezgetés izgalmassá tétele, az együttjátszás, együtt munkálkodás örömtelivé tétele határozza meg. A szülők szerepvállalását támogatva biztosítjuk az igazi közösségi élményeket.

Az ember által alkotott társadalmi környezet védelme

Az ember alkotta külső környezet megismertetése fontos célunk és feladatunk. Megismertetjük a gyermekekkel a csoportunkat, az óvodát, az épített környezetet, a közlekedést, a hulladékkezelési szokásokat, a vásárlói szokásokat, a szolgáltatásokat, az információk szükségességét és feldolgozási sajátosságait. A hagyományos megismerési technikák mellett lehetőséget adunk az érzelmi alapú megismerésre. Az óvodát és a lakóhelyet több szempontból is vizsgáljuk. Szükséges a fejlettségüknek megfelelő szintű, de globális szemléletet tükröző megközelítés.

Rendszeresen szervezünk sétákat az óvoda **közvetlen környezetében**. Környezetfeltáró sétáinkon megfigyeléseket, tapasztalatokat szereznek a gyermekek városunk épületeiről, szobairól, különleges építményeiről, tudatosítjuk bennük, hogy minden, amit megfigyeltünk, az érték.

Megalapozzuk a gyermekek **közlekedési** magatartását és jármű ismeretét. Felkészítjük őket az önálló gyalogos közlekedésre, amely a családokkal szoros együttműködésben történik. Újszerű, hogy tapasztalatokat gyűjtünk a közlekedési eszközök negatív hatásairól, a levegőszennyezésről, a zajszennyezésről.

Környezetünk felgyorsult **technikai fejlődésének** következtében a gyermekek otthon és a csoportszobában is kezdenek „mindent használóvá” fejlődni. Használják az elektromosságot (TV, rádió, hajszárító, számítógép...), közel kerülnek vegyi anyagokhoz (mosószer, gyógyszer, tisztítószer...), megnövekszik veszélyeztetettségük. Az óvoda a családdal közösen közreműködhet a biztonságos életvitel kialakításában. Beszélgetünk az óvodai, és otthoni veszélyekről, veszélyes anyagokról, mit, mikor, és mire használunk? Mikor kérjünk segítséget a felnőttektől, hogyan viselkedjünk veszélyhelyzetekben. Az óvodai és az otthoni takarékos magatartási szokások kialakítására törekszünk (fűtés, világítás, folyóvíz-használat, telefonálás). Beszélgetünk esetekről, megfigyeltetjük az otthoni szokásokat, jó példát mutatunk az óvodában.

A gyermekek tapasztalatokra épülő ismereteit alkalmazva aktívan alkotó módon vesznek részt **környezetük átalakításában**. A környezetalakítás alapvető színtere a szabad, kötetlen játéktevékenység. Fontos, hogy az alkotó fantázia

mozgósítására kézközelben legyenek az eszközök a változatos, kreatív munkálkodáshoz.

A napirendben, a csoport életében sok alkalom nyílik arra, hogy tevékenységváltáskor a tárgyi környezetet átalakítsuk. Minden ilyen jellegű tevékenységbe bevonjuk a gyermekeket.

- Rendszeres környezet átalakítási feladatokat tartalmaznak a munka jellegű tevékenységek is (naposság, alkalomszerű munkák, növény- és állatgondozás...).
- A csoportért végzett munka minden gyermekre kiterjedő alakító tevékenység, mely a hasznosságon túl esztétikai értékeket képvisel.
- Lehetőséget biztosítunk az eszközök, szerszámok célszerű használatának gyakorlására és arra, hogy szervezzék meg egyszerűbb munkafadataikat.
- A csoportért végzett munka eredményességét mindenki számára érzékelhetővé tesszük. A gyermekek környezet átalakító tevékenységének nevelő ereje nagy hatású, mert erősíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit, és fejleszti alkotóképességüket.

Környezeti nevelésünk fontos eleme a **hulladékkezelés** kultúrájának kialakítása.

Szerezzenek a gyermekek tapasztalatot arról, hogy mi a szemét és mi a hulladék az óvodában és a háztartásban. A hulladékból mi az, ami még felhasználható valamire (pl. barkácsolásnál), mi az, ami veszélyes anyag (pl. gyógyszer, vegyszer, elem), és nem bomlik le a természetben, és mit csinálhatunk a szerves anyagokkal (komposztálás). Az óvodánkban folyó szerves anyagok komposztálása jó példa a családok számára a szerves anyagok újra hasznosításához. Ide kerülnek a lehullott falevelek, a zöldségek, gyümölcsök tisztításakor keletkezett hulladékok. A gyermekekkel közösen figyelemmel kísérjük az átváltozás folyamatát, tápanyagokban gazdag, kiváló minőségű földet kapunk, amelyet felhasználunk a virágcserepekbe, és az óvodakertbe.

Szelektív hulladékgyűjtésre ösztönözzük a családokat oly módon, hogy az óvodában gyűjtőedényeket biztosítunk, amelyekbe újra hasznosítható hulladékot helyezhetnek el (papír, alumínium dobozok, műanyag, üveg).

Az összegyűjtött, óvodában hasznosítható hulladékot részben mi magunk használjuk fel a mindennapokban a gyerekekkel közösen **barkácsolva**. Készítünk játékeszközöket, ajándékokat, terepasztalokat, maketteket... Tevékenykedés közben megismerkednek különféle anyagokkal, munkafogásokkal, a produktumuk értéké válik az által, hogy alkottak, foglalkoztak a különböző hulladékokkal.

A fel nem használt hulladékokat szelektív hulladékgyűjtő konténerekben helyezzük el. Tavasszal papírgyűjtési akciót, ősszel pedig alumínium doboz gyűjtési akciót szervezünk, melyek bevételét környezeti nevelésünk hatékonyabbá tételére fordítjuk. „Kevesebb szemét, élhetőbb környezet!”

A gyermekek **fogyasztói magatartása** jelentős mértékben a szociális tanulás során alakul, fejlődik. Szerepjátékaikban gyakran jelenítik meg a vásárlót. A tudatos fogyasztóvá válás és az adekvát magatartás kialakulása hosszú, sokoldalú tanulási folyamat, amelynek során megismerik a piac által kínált fogyasztási javakat, szolgáltatásokat.

A gyermek, megtanulja, hogyan viselkedjen, alakul vásárlói tájékozottsága, gazdagodnak azon ismeretei, amelyek fogyasztói érdekeinek érvényesítéséhez szükségesek.

Óvodai életünk több területén is találkozunk a fogyasztói magatartás elemeivel: önkiszolgálás, (étkezés, öltözködés), feladatvállalás, társas viszonyok.

Az **információs környezet** meghatározó szerepet tölt be a gyermekek személyiség formálásában. A gyermekek tájékozódási igénye magas fokú, az óvodai élet során arra törekszünk, hogy minél sokoldalúbban segítsük tájékozódásukat az érzékszervek gyakori használatával, lényeges információk kiemelésével. Lehetőséget biztosítunk a minél szélesebb körű információszerzésre a közösen látogatott színházi előadások, kiállítások, múzeumok, mozi vetítések programjai által. A televízió és a számítógép, mint a gyermeki információszerzés egyik forrása, felnőtt felügyeletével korlátozódjon az életkori sajátosságoknak megfelelő tartalomra és időtartamra. Pedagógiai tapintattal segítjük a szülőket abban, hogy a gyermekek otthoni tévézési szokásait milyen módon tudják megváltoztatni (ötletek családi kirándulásokhoz, programokhoz).

Személyes, belső környezetünk és egészségünk védelme

Szomatikus nevelés

Szomatikus nevelésünknek három nagy területét hangsúlyozzuk: a személyi-, a környezet higiénére nevelést, és a mozgásfejlesztést.

- A személyi higiénére nevelés magában foglalja: a testápolás, a tisztálkodás, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a helyes táplálkozás és a kulturált étkezés, valamint a baleset megelőzés szokásainak alakítását.
  - A személyes tisztálkodást készség szintre fejlesztjük az óvodás évek során. A fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás kiemelkedő fontosságú mindennapjainkban (gyakori, alapos kézmosás, zsebkendő használat...). Évente egy alkalommal fogápolási és száj higiénés programot szervezünk az óvoda

fogorvosának közreműködésével, és nagycsoportosaink fogászati szűrésen vesznek részt.

- Az önálló és célszerű öltözködést szokássá alakítjuk. A ruhaviselés, ruhaváltás, karbantartás gyakorlatát készség szintre emeljük.
- Az egészséges táplálkozás szokásainak kialakításához az óvodai csoportokban a zöldség és gyümölcs fogyasztását a szülők támogatásával szervezzük. A gyermekekkel közösen saláták, kompótok, befőttek, teák, ivólevelek készítésével mintát adunk az egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó szokások elsajátításához. A szülők egészséges életmódhoz kapcsolódó szemléletét előadások, egészségnapok tudatos szervezésével formáljuk.
- A kulturált étkezés szokásainak elsajátítását a napi gyakorlat szolgálja.

➤ A környezet higiénés nevelés kapcsán folyamatosan alakítjuk ki a gyermekekben:

- az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását,
- a csoportszobák szellőztetését, a helyes fűtés, világítás biztosítását,
- a játékok rendben tartásának igényét,
- az óvoda udvarának tisztántartását, gondozását, zöld övezetének megóvását.
- a fertőző betegségek megelőzéséhez kapcsolódó egészségvédő és megelőzést szolgáló szokásokat,
- az óvodai balesetek megelőzésének gyakorlatát.

Egészségnevelési programunk része, hogy a csoportszoba, az udvar, és a mosdó veszélyeit feltérképezzük, a baleseti helyzeteket felismertetjük a gyermekekkel.

➤ Egészséges életmódra nevelésünk kiemelt területe a megfelelő mozgásszokások kialakításával az alapvető mozgáskészségek kimunkálása. Prevenációs és korrekciós nevelési tevékenység megvalósítására törekszünk, szükség esetén szakemberekkel együttműködve.

- Rendszeres testedzés biztosítása a mindennapos testnevelések és a testnevelés foglalkozások során.
- A szervezet ideális organizációja érdekében a szabad levegőn végzett testmozgás mindennapivá tétele az udvari játékok, kirándulások, séták alkalmával.
- 6-7 éveseknek heti rendszerességgel vízhez szoktatás és foci edzés szervezése és lebonyolítása.
- Meg-megújuló sportprogramok szervezése: játékos gyermektorna, túrák, kirándulások, vetélkedők, szabadidős tevékenységek családokkal együtt is.
- A tartási rendellenességek kiszűrése érdekében minden évben ortopédiai szűrésen vesznek részt a gyermekek. A kiszűrt rendellenességek korrekciója gyógytestnevelő végzettségű kolléganő közreműködésével történik.

Mentálhigiénés nevelés

Feladatunk, hogy megóvjuk a gyermekeket az idegrendszerre és a lelki életre káros túlzásoktól, devianciáktól, idegrendszeri-pszichés túlterheléstől.

- Az egészséges életvezetés érdekében egészséges napirend, életrend kialakítását, valamint viselkedés normákat szorgalmazunk – bekapcsolódva a családi nevelésbe.
- Az egészségvédelem szempontjából megismertetjük a gyermekeket a különböző szenvedélybetegségek káros hatásaival.
- Az érzelmi nevelés megvalósítása érdekében fontos számunkra, hogy a gyermekeket az óvodában biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

Szociohigiénés nevelés, szociális és interperszonális kompetencia

Biztosítjuk a gyermekeknek az önkibontakozás lehetőségét, segítjük a személyiségükben levő kreativitás kibontakoztatását.

- A kommunikációs zavarok okozta pszichés sérüléseket megelőzzük, feloldjuk. (egyéni és társas beszélgetések).
- Nevelési gyakorlatunkban kiemelendő a közös élményekre épülő közös tevékenység, olyan óvodai élet szervezése, amelyben hangsúlyt kap a társas kapcsolatok erősítése, a konfliktus kezelési élettechnikák megtanítása, a kommunikációs készségek fejlesztése, ezen kívül az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a szabálytartás fejlesztése, a gyermek szocializációja.
- A szociohigiénés nevelésünk teljessége érdekében kiemelt fontosságú a különböző fogyatékoságú, vagy nemzetiségi gyermekek közösségi befogadásának elősegítése.
- Egészséges életmód propagandánk egyrészt a gyermekek, másrészt a szülők felé irányul:
  - szülői értekezleten konkrét egészségnevelési témákat dolgozunk fel,
  - a szülők együttműködésével egészség napokat tartunk (korszerű táplálkozási tanácsadások, vetélkedők, sportprogramok).

A fejlődés várható eredménye

- A gyermekek gazdag ismeretanyaggal, tapasztalattal rendelkeznek az őket körülvevő környezetükről.

- Ismerik a helyes viselkedési szabályokat, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Ismerik környezetük növényeit, azok gondozásában szívesen vesznek részt.
- Óvják, védik környezetük állatait, szívesen kapcsolódnak be kisállatok gondozásába.
- Tudják, hogy a természetben nincs elhanyagolható, felesleges elem.
- Úgy gondolkodnak, hogy „a természet részei vagyunk, nem tulajdonosai”.
(Ne árts! Vigyázz rá!)
- Ismernek néhány környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmat, és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket: hulladékszelektálás, újrahasznosítás, komposztálás...
- Ismerik a takarékos életvitel alapjait.
- Ismerik városunk épített környezetét, védik, óvják azokat.
- Aktívan részt vesznek környezet-átalakító munkákban és felismerik ezek értékét.
- Igénylik a testápolást, betartják a helyes szokásokat.
- Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Az egészséges táplálkozás szokásait ismerik, zöldséget, gyümölcsöt, ezekből készült salátákat szívesen fogyasztanak.
- Ismerik és betartják a kulturált étkezés szabályait.
- Elutasítják az egészséget károsító magatartást figyelnek a baleset-megelőzés lehetőségeire.
- Sokat és szívesen mozognak, kedvelik a sporttevékenységeket.
- Igénylik a társas kapcsolatokat, a közösséghez való tartozást, befogadják és elfogadják a másságot.

15. Felhasznált irodalom

- A pedagógiai program felülvizsgálatát segítő ellenőrzőlista

- http://www.efop311.hu/wpcontent/uploads/2018/05/A_CSALADKOZPONTU_PEDAGOGIA_GYAKORLATA_tananyag.pdf
- <https://docplayer.hu/2539722-Jot-jol-a-jo-gyakorlatok-helye-es-szerepe-a-koznevel-es-fejleszt-es-rendszereben.html>
- ILMT Komplex helyzetelemzés
- ILMT Intézményfejlesztési terv
- ILMT Intézkedési terv
- ILMT alapelvek
- Blum program (2018): Zeneterápiás játékok gyűjteménye
- B. Méhes Vera (2018): Az óvónő és az óvodai játék, Móra Könyvkiadó
- Lukács Józsefné-Ferenc Éva (2013): Kerek egy esztendő, ősz, tél, tavasz, nyár Flaccus Kiadó
- Törzsanyag (2018), Alapozó Terápiák Alapítvány
- Richard J. Davidson-Sharon Begley (2017): Az agy érzelmi élete, Akadémiai Kiadó
- Joachim Bauer (2018): A testünk nem felejt, URSUS LIBRIS
- Dr. Fügedi Balázs PhD, Dr. Mező Ferenc PhD, (2018) Intervenciós program hatása az iskolaérettségre a tanulási-és motoros képességek tükrében, Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola
- Perlai Rezsőné (2014): Matematikai játékok óvodáskorban, Flaccus Kiadó
- Perlai Rezsőné (2014): Az óvodáskor fejlesztőjátékai, Flaccus Kiadó
- Perlai Rezsőné (2015): Mit tanítsunk? Gondolatokat vagy gondolkodva tanulást? Flaccus Kiadó
- Deákné B. Katalin (2010): Anya, taníts engem, Tudatos lépés Kft.
- Ferlinger Csányi Edit-Ferling Ferenc (2009): Játszunk együtt I, II rész, Krasznár és Fiai Kft.
- Kondacs Mihályné Podmaniczky Mária (2018): Vizuális nevelés az óvodában, Szerzői kiadás
- Zilahy Józsefné (1996): Óvodai nevelés játékkal, mesével, Eötvös József Könyvkiadó Bt.
- Balogh Katalin Gabriella - Kendrella Ágnes (2016): Így tervezünk mi! Novum Könyvklub
- Gaál Sándorné - Dr. Bencze Sándorné (2004): A 3-10 éves korosztály testnevelés mozgásanyagának feldolgozása, Gaál Sándorné magánkiadás
- Katona Krisztina (2020): Mindenben anyanyelv, RAABE
- Körmöci Katalin (2018): Óvodai Kalendárium, Sprint Kiadó
- Porkolábné Balogh Katalin-Dr Balázs Szűcs Judit- Szaitzné Gregorits Anna (2009):Kudarc nélkül az iskolában, Trefort Kiadó
- Lukács Józsefné-Ferenc Éva (2013): Kerek egy esztendő, Flaccus Kiadó

- Lukács Józsefné-Ferencz Éva (2010): Itt van a tavasz, elmúlt a nyár, kelepel a gólyamadár, Flaccus Kiadó
- Lukács Józsefné- Ferencz Éva (2011): Esik a hó, fúj a szél varjú károg, itt a tél, Flaccus Kiadó
- Lukács Józsefné-Ferencz Éva (2010): A játék nem csak játék!? Flaccus Kiadó
- Karczewicz Ágnes (2019): A-Z Óvoda, Neteducatió Kiadó
- Karczewicz Ágnes (2018): Mozgásos játékok az óvodában hónapról hónapra, Neteducatió Kiadó
- Pálfi Judit (2016): Mesepárnás mesecsoda, Neteducatió Kiadó
- Menyhártné Kovács Bernadett-Kovácsné Bata Gabriella (2014): Játékos barkácsoló, Novum Könyvklub
- Kőrösi Adrienn (2013): Megmozgató! Mozgásfejlesztő játékok az óvodai nevelési év minden napjára, Neteducatió Kiadó
- Dr. Tótszőllősné Varga Tünde (2006): Mozgásfejlesztés az óvodában
- Pappné Gazdag Zsuzsanna (2020): Labda, Flaccus Kiadó
- Pappné Gazdag Zsuzsanna (2005): A babzsák, Flaccus Kiadó
- Pappné Gazdag Zsuzsanna (2003): Utánzó gyakorlatok, Flaccus Kiadó
- Fehér Anna (2006): Játsszunk? Természetesen! A világ befogadásának elérhetősége1. SuliNova Kiadó
- Bekker Zoltánné - Kocsis Csilla - Kongyikné Kis Klára (2006): Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez A világ befogadásának elérhetősége 5. SuliNova
- Dankó Ervinné (2000): Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában, Okker Kiadó
- Gönczö Ferenczné (2002): Beszédfejlesztés és anyanyelvi nevelés TKK, Tóth Könyvkereskedés és Kiadó
- Papp Kornélia (2000): Szájról szájra, kézről kézre I, II, III. kötet, Geobook Hungary Kiadó Kft
- Forrai Katalin (2016): Ének az óvodában, Editio Musica
- Törzsök Béla (2006): zenehallgatás az óvodában, Editio Misica
- Ágoston Valéria (2016): Csillaglesen - Az óvodai tehetséggondozás ösvényein, Sprint Kiadó
- Tamás Katalin (2018): Inklúzív nevelés az óvodában, Magánkiadás
- M. Nádaszi Mária (2010): Adaptív nevelés és oktatás, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Géniusz Könyvek
- Vancsuráné Sárközi Angéla (2010): Drámapedagógia a tehetséggondozásban, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Géniusz Könyvek
- Kulcsár Mihályné (2016): A tanulás öröm is lehet, Magánkiadás
- Kovácsné Tóth Tímea (2015): Sajátos nevelési igények-méltányos pedagógia, Konferenciakötet

16. Érvényességi rendelkezés

A Szentesi Központi Óvoda pedagógiai programja 2025-ben készült.

Érvényessége

A fenntartó jóváhagyását követően 2025. november 1-jén lép életbe és visszavonásig érvényes. Ezzel egyidejűleg hatályát veszti a 6/2020. számú változattal jóváhagyott Pedagógiai Program.

Terület hatálya kiterjed

- Az intézmény központi és tagóvodáira.
- Az intézmény által szervezett – a Pedagógiai Program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére.

Személyi hatálya kiterjed

- Az óvodai jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a nevelőmunkát közvetlen segítőkre.
- Továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek a feladatai megvalósításában.

A Pedagógiai Program értékelés és felülvizsgálata

A Pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. Az óvodapedagógusok szakmai munkaközössége minden nevelési év végén, írásban értékeli a Pedagógiai programban megfogalmazott általános és speciális célok és feladatok megvalósulását.

A Pedagógiai Program módosítása

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet az:

- igazgató,
- nevelőtestület bármely tagja,
- szakmai munkaközösség,
- szülői szervezet,
- az intézmény fenntartója.

A Pedagógiai Programot a hatályos jogszabályok alapján az igazgató a nevelőtestület bevonásával készítette, amely a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A módosított és jóváhagyott pedagógiai programot 2025. november 01. napjától kell bevezetni.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, az óvoda honlapján elérhető. 1 – 1 kinyomtatott példánya a központi és a tagóvodák irodájában kerül elhelyezésre, ahol bárki megnézheti az óvoda nyitvatartási idejében.

Módosításának indoka lehet:

- jogszabályi változás,
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás,
- a nevelőtestület munkatervében szereplő évenkénti felülvizsgálat eredménye alapján tett javaslat.

Tájékoztatás a Pedagógiai Programról

A kiscsoportos gyermekek szülei számára megtartott első szülői értekezlet alkalmával a tagintézmény-igazgató vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy átfogó tájékoztatást nyújt a pedagógiai program tartalmáról.

Az óvodával később jogviszonyt létesítő gyermekek szüleinek a tagintézmény-igazgató vagy általa átruházott hatáskörben megbízott személy előre egyeztetett időpontban nyújt tájékoztatást az óvoda pedagógiai programjáról, mely az intézmény honlapján is folyamatosan megtekinthető.

A fentiekén túl a szülők bármelyik szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek a tagintézmény-igazgatótól, és az óvodapedagógusoktól.

A pedagógiai programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor felteheti az intézmény vezetőjének, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra.

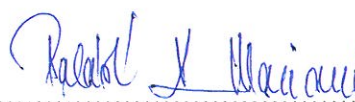
Szóbeli érdeklődésre a szülő szóbeli tájékoztatást kaphat az intézmény képviselőitől.

Írásbeli kérés a nevelési ideje alatt bármikor benyújtható az igazgatóhelyettesnek címezve, aki az ügyintézési határidőn belül írásbeli tájékoztatást nyújt.²⁷

17. Legitimációs záradék

- 1) Készítette: Szentesi Központi Óvoda igazgatója a nevelőtestület bevonásával az Nkt. 26.§ (1) bekezdése alapján.

Szentes, 2025. 10.01.

Palástiné Kunos Marianna
Igazgató

- 2) A módosított Pedagógiai Programmal kapcsolatban az intézményben működő szakmai munkaközösség a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118.§ (3) bekezdés a) pontja alapján biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról szakmai véleményt alkotott.

Szentes, 2025. 10.01.

Szabóné Vona Krisztina
szakmai munkaközösség – vezető

²⁷ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 82. § (2), 229/2012.(VIII.28.) Korm. rendelet 23. §

- 3) A Szentesi Központi Óvoda módosított Pedagógiai Programjával foglaltakkal kapcsolatban az óvoda nevelőmunkát segítő alkalmazottai a tájékoztatást megkapták.

Szentese, 2025. 10. 01. ....

.....
Faragó Erika

nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

- 4) A Szentesi Központi Óvoda szülői közössége a módosított Pedagógiai Programról az Nkt. 72. § (5) a) pontjában és a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 82.§ (2) bekezdése alapján a tájékoztatást megkapta.

Szentese, 2025. 10. 01. ....

.....
Győző-Molnárné Kiss Ildikó

a szülői közösség nevében

- 5) Az Nkt. 83. § (2) bekezdés g) pontja alapján a fenntartó a Szentesi Központi Óvoda Pedagógiai Programját jóváhagyta.

.....
Szabó Zoltán Ferenc

polgármester
a Fenntartó képviselőjeként